

LITET BLIR STORT TILLSAMMANS – FRÄMJANDE AV INKLUDERING OCH MÅNGFALD

ERFARENHETER FRÅN ERASMUS+ PARTNERSKAP FÖR
SAMARBETE SOM KOORDINERAS AV FINLÄNDSKA AKTÖRER

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Erasmus+
Förenar och berikar.

Rapporter och utredningar 2024:4b

© Utbildningsstyrelsen

Rapporter och utredningar 2024:4b

ISBN 978-952-13-6957-5 (pdf)

ISSN-L 1798-8918

ISSN 1798-8926 (pdf)

Ombrytning: PunaMusta Oy/Sisältö- ja suunnittelupalvelut

www.utbildningsstyrelsen.fi

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANDRAG	4
1. INLEDNING	5
2. BAKGRUND	6
3. UTREDNINGENS MÅL OCH SYFTE	11
3.1 Metoder	11
3.2 Utredningens struktur	12
4. VAL OCH KARTLÄGGNING AV ERASMUS+ KA2-PROJEKT SOM KOORDINERAS AV FINLÄNDSKA PROJEKTAKTÖRER UTIFRÅN SLUTRAPPORTERNA	14
4.1 Granskningsperspektiv för de valda Erasmus+ KA2-projekten och deras eventuella effekt på främjandet av inkludering och mångfald i projekten	14
4.2 Erasmus+ KA2-partnerskap för samarbete med fokus på inkludering och mångfald som ingick i utredningen och deras granskningsperspektiv	15
5. ERFARENHETER, POTENTIELLA IDÉER OCH INNOVATIV PRAXIS	18
5.1 Enkät till ansvarspersonerna för Erasmus+ partnerskap för samarbete med fokus på inkludering och mångfald om innovativ praxis inom projekten	19
5.2 Enkätens resultat	21
6. ERASMUS+-PROGRAMMETS MÖJLIGHETER ATT FRÄMJA INKLUDERING OCH MÅNGFALD I PARTNERSKAP FÖR SAMARBETE	31
6.1 Tillvägagångssätt som främjar projektverksamhet i Erasmus+ partnerskap för samarbete	31
6.2 Projektaktörernas rekommendationer för att öka inkluderingen och mångfalden	33
6.3 Bestående effekter av Erasmus+ partnerskap för samarbete och deras betydelsefulla tillvägagångssätt	34
7. SLUTSATSER	36
BILAGOR	
BILAGA 1. Valda Erasmus+ KA2-projekt som koordinerats av finländska aktörer	38
BILAGA 2. Enkät som skickats till Erasmus+ KA2-projektaktörer	59
BILAGA 3. Centrala resultat från Erasmus+ KA2-projektaktörernas workshop	62
Workshoppens program	62
Workshoppens innehåll och metoder	63
Workshopparnas sammanfattning, centrala diskussionsämnen och centrala synpunkter	65
BILAGA 4. Förteckning över informationskällor	76

SAMMANDRAG

Erasmus+-programmet som finansieras av Europeiska unionen stöder europeiska projekt som främjar internationalism och samarbete inom utbildning, ungdomsområdet samt idrott och motion. Syftet med programmet är att stödja utbildningsmässig, professionell och personlig utveckling inom utbildnings-, ungdoms- och idrottssektorn i Europa och partnerländerna, att främja hållbar tillväxt, miljöansvar, sysselsättning, social sammanhållning och innovation samt att stärka den europeiska identiteten och samhälleligt deltagande. Dessutom främjar Erasmus+-programmet högklassig utbildning, kompetens, digitalisering och mobilitet inom lärande för elever, studerande, lärare och utbildare samt europeiskt samarbete, inkludering, spetskompetens, kreativitet och innovationer för organisationer inom utbildningssektorn.

År 2023 utredde man på uppdrag av Utbildningsstyrelsen hur inkluderingen och mångfalden förverkligas i Erasmus+-partnerskap för samarbete som koordineras av finländska aktörer samt kartlade potentiella idéer, inkluderande tillvägagångssätt och innovativ praxis för Erasmus+-partnerskapen för samarbete. Utredningen ingår i den nationella konsekvensutredningen om uppföljningen av genomförandet av Erasmus+-programmets prioriterade områden som gjorts på uppdrag av Utbildningsstyrelsen. Separata utredningar görs för varje prioriterat område i Erasmus+-programmet.

Vid granskningen av den eventuella effekt som Erasmus+ KA2-partnerskap för samarbete haft användes fallstudiemetod och dokumentanalys genom att analysera handlingar från ansöknings- och rapporteringssystemet för Erasmus+ KA2-partnerskap för samarbete, som innehåller information om projektens planering, genomförande, resultat och effekt. Som forskningsmetod användes dessutom en enkätundersökning genom att skicka en elektronisk enkät till ansvarspersonerna för partnerskapen för samarbete för att utreda förmånstagarnas upplevelser och observationer av projektets effekter på främjandet av inkludering och mångfald. I slutet av september ordnades en workshop för projektaktörerna där man utvärderade effekterna av projekten genom att dela innovativ praxis och vidareutvecklade potentiella idéer för fortsatt utveckling.

Enligt utredningen erbjöd Erasmus+-projekten möjligheter till interkulturell växelverkan och förståelse för mångfald. Det internationella samarbetet stärkte inkluderingen och mångfalden. Projekten främjade inkluderande och tillgänglig verksamhet, ökade deltagarnas förståelse för olika kulturer och miljöer samt ökade deras beredskap att agera i en internationell miljö. Målet med projekten var en inkluderande, tillgänglig och ansvarsfull verksamhet i det egna livet. I projekten gick man från medvetenhet till verksamhet och lösningar.

Undervisningspersonalens yrkesskicklighet utvecklades, föräldrarna deltog aktivt i att genomföra programmet och eleverna inkluderades i projektplaneringen. Samtidigt utvecklades deras färdigheter i kritiskt tänkande och deras sociala färdigheter. Projektaktörerna valde ofta att samarbeta med aktörer som delade samma värdegrund. Pedagogiken, undervisningsmaterialet och undervisningstekniken utvecklades tillsammans med fokus på lösningar som stöder inkludering och mångfald. Utifrån utredningens resultat främjade projekten inkluderingen, mångfalden och tillgängligheten.

1. INLEDNING

Erasmus+ är ett EU-finansierat program som stöder projekt som främjar internationalisering inom utbildningen, ungdomsområdet samt idrott och motion i olika europeiska länder. Erasmus+ KA2-partnerskap för samarbete främjar samarbetet mellan organisationer och institutioner. Syftet med programmet är att stödja utbildningsmässig, professionell och personlig utveckling inom utbildnings-, ungdoms- och idrottssektorn i Europa och partnerländerna, att främja hållbar tillväxt, sysselsättning, social sammanhållning och innovation samt att stärka den europeiska identiteten och aktivt medborgarskap.

Dessutom främjar Erasmus+-programmet högklassig utbildning, kompetens och mobilitet inom lärande för elever, studerande, lärare och utbildare samt europeiskt samarbete, inkludering, spetskompetens, kreativitet och innovationer för organisationer inom utbildningssektorn; icke formellt lärande och aktivt deltagande bland unga och ungdomsarbetare samt samarbete, inkludering, kreativitet och innovation i ungdomsorganisationer; samt mobilitet med inriktning på idrottstränares och idrottspersonalens lärande samt samarbete, inkludering, kreativitet och innovation i motions- och idrottsorganisationer. Under 2014–2022 har flera Erasmus+ KA2-projekt genomförts. Projekten har fokuserat på att främja inkludering och mångfald samt miljöansvar.

Syftet med denna utredning är att kartlägga förmånstagarnas erfarenheter av och idéer om de betydelsefulla tillvägagångssätt som utvecklats inom Erasmus+-KA2-projekt med fokus på inkludering och mångfald som inletts 2017–2020, som redan avslutats och som koordinerats av finländska projektaktörer. Utredningen syftar dessutom till att få kunskap om effekterna och resultaten av projekten samt att identifiera innovativ praxis och potentiella innovationer som eventuellt kan utnyttjas i kommande projekt

Som utredningens teoretiska bakgrund används Erasmus+ KA2-projektens ansöknings- och rapporteringssystem, som innehåller information om projektens planering, genomförande, resultat och effekter samt projektens slutrapporter och respons på utvärderingen. Uppgifterna om projektens resultat kompletterades med en enkät som skickades till ansvarspersonerna för de valda projekten samt med en workshop riktad till projektaktörerna där innovativ praxis delades och idéer för projektens potentiella vidareutveckling bearbetades. Syftet med utredningen är att erbjuda autentisk information om de avslutade Erasmus+ KA2-projektens effekter och resultat till de aktörer och beslutsfattare som planerar och genomför motsvarande projekt. Dessutom strävar man med utredningen efter att uppmuntra nya projektaktörer att utnyttja bästa praxis från projekten och vidareutveckla innovativa lösningar för att utveckla utbildning, ungdomsområdet samt motion och idrott.

2. BAKGRUND

I Erasmus+ partnerskap för samarbete kan deltagarorganisationerna skaffa sig erfarenhet av internationellt samarbete, förbättra sina färdigheter och samtidigt producera högklassiga och innovativa resultat. Storleken och omfattningen på partnerskapen för samarbete kan variera beroende på projektets mål, deltagarorganisationer, förväntade effekter och andra faktorer, och verksamheten kan anpassas enligt dessa faktorer. I den kvalitativa utvärderingen av projekten beaktas målen för samarbetet och typen av organisationer som deltar. I enlighet med denna logik erbjuds organisationerna två typer av partnerskap som gör det möjligt för dem att arbeta, lära sig och växa tillsammans:

- Samarbetspartnerskap
- Småskaliga partnerskap.

Programområde 2 inom Erasmus+ KA2 stöder partnerskap för samarbete och följande insatstyper:

- Partnerskap för samarbete, såsom samarbetspartnerskap och småskaliga partnerskap
- Partnerskap för spetskompetens, såsom yrkeskunskapscentrum och Erasmus Mundus-insatsen
- Partnerskap för innovation, såsom innovationsallianser och framtätsyftande projekt
- Kapacitetsuppbyggnadsprojekt inom högre utbildning, inom yrkesutbildning, på ungdomsområdet och på idrottsområdet
- Ideella europeiska motions- och idrottsevenemang.

Man förväntar sig att insatserna kommer att främja programmets prioriterade områden avsevärt och ha en positiv och långvarig inverkan på deltagarorganisationerna och de system som reglerar dessa insatser, samt på organisationerna och personerna som direkt eller indirekt deltar i verksamheten som ordnas. Erasmus+ partnerskapen för samarbete förväntas leda till att innovativa metoder utvecklas, sprids och genomförs på lokal, regional, nationell, EU- eller global nivå. Under projektets livscykel genomför organisationerna många slags aktiviteter som varierar från traditionell till mer kreativ och innovativ verksamhet, och organisationerna kan välja den kombination av dessa som bäst främjar projektets mål i relation till dess tillämpningsområde och partnerskapets färdigheter.

Beroende på vilken sektor och typ av sökande som behandlas administreras Erasmus+ KA2-projekten antingen av nationella programkontor eller av Europeiska genomförandeorganet för utbildning och kultur (EACEA). Europeiska kommissionen fastställer årligen gemensamma prioriteringar och mål för olika sektorer inom utbildning, ungdomsverksamhet, motion och idrott på Erasmus+-nivå. Därför strävar man med partnerskap för samarbete utöver att utveckla färdigheterna hos de organisationer som deltar i projektet även efter att främja uppnåendet av prioriteringarna genom partnerskapets resultat. Arbetet i projekten ska avgränsas i förhållande till en eller flera av dessa prioriteringar, och de ska väljas i ansökningsskedet. När projektförslagen utarbetas rekommenderas det också att man bekantar sig med resultaten av tidigare projekt som finansierats utifrån likadana prioriteringar för att säkerställa konsekvens och undvika överlappningar samt gradvis utnyttja redan erhållna resultat och främja olika branschers gemensamma utveckling.

För att bättre kunna kombinera prioriteringarna på EU-nivå med särskilda behov på nationell nivå kan Erasmus+-programmets nationella programkontor dessutom definiera en eller flera prioriteringar på EU-nivå som särskilt viktiga i deras nationella verksamhetsmiljö, så att organisationerna uppmuntras att koncentrera sig på dessa utvalda sektorer under ett visst år.

År 2023 ska ett eller flera av följande prioriterade områden betonas i partnerskap för samarbete:

Inkludering och mångfald inom alla utbildnings-, ungdoms-, motions- och idrottssektorer: Programmet stöder projekt som främjar social inkludering och syftar till att förbättra tillgängligheten för personer som har färre möjligheter än andra. Sådana personer är bland annat personer med funktionsnedsättning eller invandrarbakgrund, personer som bor på landsbygden och i avlägsna områden, personer som lider av ojämlikhet mellan könen, personer med socioekonomiska svårigheter samt personer som eventuellt utsätts för diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning. Genom projekten utnyttjas Erasmus+-programmets möjligheter att överkomma hinder för dessa personer, och man strävar efter att skapa inkluderande miljöer som främjar likabehandling och jämställdhet och svarar på behoven hos en större gemenskap. På detta prioriterade område stöder programmet projekt som främjar utbildning och underlättar integrationen av människor som flyr från kriget i Ukraina i deras nya lärmiljöer.

Miljön och bekämpning av klimatförändringen: Målet med programmet är att stödja en ökad medvetenhet om den gröna omställningen, miljöutmaningarna och klimatutmaningarna inom alla sektorer. Företräde ges projekt där man strävar efter att utveckla kompetensen inom olika sektorer som är viktiga med tanke på hållbarheten och utarbeta kunskapsstrategier och metoder inom den gröna sektorn, samt framtidsinriktade läroplaner som svarar bättre på individens behov. Programmet stöder också försök med innovativ praxis så att elever, anställda och ungdomsarbetare kan bli verkliga förändringsaktörer (till exempel i att spara resurser, minska energiförbrukningen och avfall, kompensera koldioxidavtrycket och göra hållbara val i fråga om mat och transport). Företräde ges också projekt som möjliggör beteendeförändringar i individuella val, konsumtionsvanor och levnadsvanor genom utbildning, ungdomsverksamhet samt idrotts- och motionsverksamhet. Hit hör också projekt för att utveckla utbildningarnas och utbildningsområdets ledares hållbarhetskompetens och stödja deltagarorganisationernas planerade tillvägagångssätt för miljöhållbarhet.

Svara på den digitala förändringen genom att utveckla digitala färdigheter, motståndskraft mot störningar och kapacitet Programmet stöder digitaliseringsplaner vid läroanstalter på lägre grundskolenivå, högre grundskolenivå och mellanstadiet samt inom yrkesutbildning, högskoleutbildning och vuxenutbildning. Företräde ges projekt som syftar till att öka läroanstalternas kapacitet och beredskap att hantera en effektiv övergång till digital utbildning. Programmet stöder en ändamålsenlig användning av digital teknik i undervisning, utbildning, ungdomsverksamhet samt i motion och idrott för lärande, utvärdering och inkludering. I detta ingår utveckling av sakkunskap om användningen av digital pedagogik och digitala verktyg för lärare, inklusive tillgänglig och assisterande teknik samt skapande och innovativ användning av digitalt utbildningsinnehåll. Till detta hör också att utveckla hela befolkningens digitala färdigheter och kompetens med hjälp av lämpliga program och initiativ. Särskild uppmärksamhet fästs vid att främja jämställdheten mellan könen och att ingripa i skillnader i tillgången till och utnyttjandet av digital teknik bland underrepresenterade grupper. Programmet stöder också användningen av europeiska ramar för utbildares, medborgarnas och organisationers digitala kompetens.

Gemensamma värderingar, medborgarverksamhet och deltagande Programmet stöder ett aktivt medborgarskap och etiska principer för livslångt lärande och främjar utvecklingen av sociala och interkulturella färdigheter, kritiskt tänkande och medieläskunnighet. Företräde ges åt projekt som erbjuder personer möjlighet att delta i samhälllig verksamhet, socialt engagemang och samhällsengagemang genom formellt eller informellt lärande, såsom verksamhet som syftar till att öka medvetenheten om Europaparlamentsvalet 2024 och främja deltagandet i det. Därtill prioriteras projekt som ökar medvetenheten om och förståelsen för EU:s situation, särskilt när det gäller EU:s

gemensamma värderingar, enhetlighet och mångfald samt människors kulturella identitet och medvetenhet samt det sociala och historiska arvet. Utöver de allmänna prioriteringarna ovan har olika sektorer särskilda mål.

Syftet med Erasmus+ partnerskap för samarbete är att producera följande resultat för deltagarorganisationerna:

- innovativt utbud för målgrupperna, t.ex. mer attraktiva utbildningsprogram som motsvarar individuella behov och förväntningar, användning av inkluderande tillvägagångssätt och digitala metoder, nya eller bättre förfaranden för erkännande och validering av kompetens, effektivisering av verksamheten till de lokala samfundens fördel, nya eller bättre sätt att tillfredsställa behoven hos målgrupper som har färre chanser än andra samt att hantera skillnader i lärresultat som grundar sig på geografisk och socioekonomisk ojämlikhet, nya tillvägagångssätt för att hantera social, etnisk, språklig och kulturell mångfald, nya tillvägagångssätt för att stöda konkurrenskraft och sysselsättning i synnerhet på regional och lokal nivå, möjlighet att få Europeiska utmärkelser för språkprojekt för språkinlärning eller språkundervisning
- en modernare, mer dynamisk, mer engagerad och mer professionell verksamhetsmiljö inom organisationen där man är beredd att tillägna sig god praxis och nya metoder, bland annat digitala färdigheter, i den dagliga verksamheten, som är öppen för synergier med organisationer inom andra branscher eller socioekonomiska sektorer och där personalens yrkesskicklighet utvecklas genom strategisk planering enligt vars och ens egna behov och organisationens mål
- bättre professionella och övriga färdigheter att agera på EU-nivå eller internationell nivå: bättre ledarskapsfärdigheter och internationaliseringsstrategier, närmare samarbete med utländska partner eller partner som representerar andra sektorer inom utbildnings- och ungdomsområdet och/eller andra socioekonomiska sektorer, större ekonomiska resurser (förutom EU-finansiering) för anordnande av EU-projekt eller internationella projekt inom utbildnings- och ungdomsområdet, beredning, genomförande, uppföljning och vidare åtgärder av högre kvalitet för EU-projekt eller internationella projekt
- ökad kunskap och medvetenhet om idrott och motion
- ökad medvetenhet om idrottens och motionens betydelse i att främja social inkludering, lika möjligheter och sunda levnadsvanor.

De finansierade projekten har sannolikt också en positiv inverkan på personer som deltar i verksamheten direkt eller indirekt, till exempel på följande sätt:

- ökad initiativförmåga och företagande
- förbättrade språkkunskaper
- förbättrade digitala färdigheter
- djupare kännedom om social, etnisk, språklig, könsmässig och kulturell mångfald samt olika förmågor och en positivare inställning till dem
- bättre kompetens som ökar anställbarheten och möjligheterna att bli företagare (inklusive samhällsligt företagande)
- aktivare samhällsligt deltagande
- en mer positiv inställning till den europeiska integrationen och EU:s värderingar
- bättre förståelse och identifiering av färdigheter och examina i Europa och på andra håll i världen
- utveckling av kompetens i anslutning till den egna yrkesprofilen (till exempel undervisning, utbildning, ungdomsarbete eller träning)
- bättre kännedom om praxisen inom utbildnings-, ungdoms-, motions- och idrottsområdet, om politik och om system i olika länder

- bättre förståelse för förhållandet mellan formell och informell utbildning, yrkesutbildning och andra former av lärande samt å andra sidan arbetsmarknaden
- fler möjligheter till professionell utveckling
- ökad arbetsmotivation och nöjdhet
- mer tid som tillbringas med idrott och motion.

På systemnivå förväntas projekten leda till en modernisering av utbildningssystemen och ungdomspolitikerna och stärka sektorernas systems förmåga att svara på de största utmaningarna i dagens värld: miljöhållbarhet, digital förändring, sysselsättning, ekonomisk stabilitet, ekonomisk tillväxt samt behovet att främja sociala färdigheter, medborgar- och mångkulturella färdigheter, interkulturell dialog, demokratiska värderingar och grundläggande rättigheter, inkludering i samhället, psykisk hälsa och välbefinnande, jämlikhet och aktivt deltagande i samhället, kritiskt tänkande och medieläskunnighet.

Mål för Erasmus+ partnerskap för samarbete

- Kvaliteten på utbildning, ungdomsarbete samt idrott och motion i Europa och resten av världen förbättras, ökad kompetens och dragningskraft samt bättre möjligheter att delta för alla.
- Systemen inom utbildnings- och ungdomsområdet motsvarar bättre arbetsmarknadens behov och de möjligheter arbetsmarknaden erbjuder och är närmare kopplade till näringslivet och det omgivande samhället.
- Kvaliteten på undervisningen och bedömningen av grundläggande och generella färdigheter – särskilt företagarfärdigheter, färdigheter med anknytning till socialitet och nationalitet, mångkulturella färdigheter och språkkunskaper, kritiskt tänkande, digitala färdigheter samt medieläskunnighet – förbättras.
- Synergierna och kontakterna mellan olika nationella utbildnings- och ungdomsområden ökar och övergången mellan dem underlättas; användningen av europeiska referensinstrument för identifiering och erkännande av kompetens och kvalifikationer samt deras öppenhet effektiviseras.
- Användningen av läroresultaten ökar som stöd för undervisningen, i bedömningen samt när man beskriver och definierar examina, examensdelar och läroplaner.
- Medvetenheten om den sociala mångfalden och öppenheten mot den ökar och inkluderingen och tillgängligheten i utbildningssystemen och utbildningsmöjligheterna förbättras.
- Mellan myndigheterna inom utbildnings- och ungdomsområdena uppstår nytt regionalt och nationellt samarbete, och detta samarbete ökar.
- I utbildnings- och ungdomsområdets system används informations- och kommunikationsteknik och öppna läroresurser på ett mer strategiskt och integrerat sätt.
- Motivationen att studera språk ökar tack vare innovativa undervisningsmetoder eller eftersom studierna har ett bättre samband med de praktiska språkkunskaper som förutsätts på arbetsmarknaden.
- Växelverkan mellan praxis, forskning och politik stärks.
- Deltagandet i motions- och idrottsverksamhet som en verksamhet som förbättrar hälsan och välbefinnandet ökar.
- Kunskapen om hur man bekämpar gränsöverskridande hot mot idrottens integritet, såsom doping, manipulering av resultat och våld samt all slags intolerans och diskriminering, ökar, och det erbjuds bättre stöd för motionens och idrottens goda förvaltning samt idrottarnas dubbelkarriärer.
- Volontärverksamheten inom motions- och idrottssektorn ges mer erkännande.
- Mobiliteten för volontärer, tränare, ledare och anställda i icke-vinstdrivande organisationer inom motions- och idrottsbranschen ökar.
- Social inkludering och lika möjligheter inom motions- och idrottsbranschen ökar.

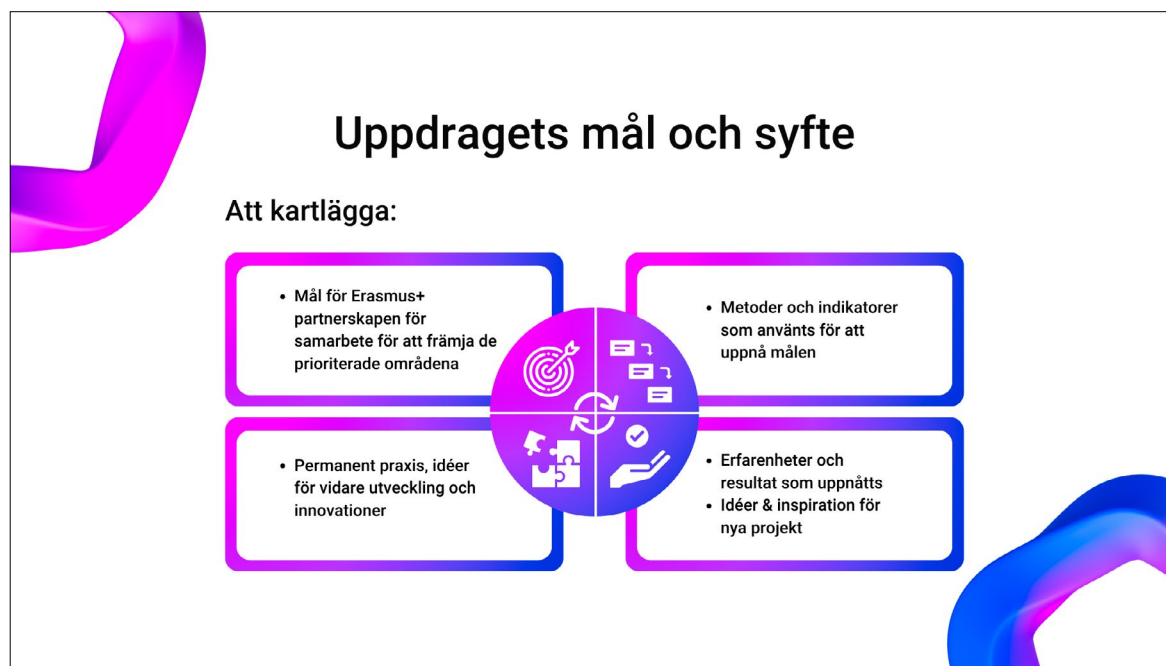
Finländska aktörer har aktivt koordinerat och deltagit i Erasmus+ KA2-projekt. I denna utredning granskas projekt med fokus på inkludering och mångfald som koordineras av finländska förmånstagare och där man har strävat efter att utveckla innovativ praxis och potentiella utvecklingsidéer för att främja inkludering och mångfald.

3. UTREDNINGENS MÅL OCH SYFTE

Syftet med utredningen är att kartlägga förmånstagarnas erfarenheter av och idéer om de potentiella innovationer och betydelsefulla tillvägagångssätt som utvecklats inom Erasmus+ KA2-projekt med fokus på inkludering och mångfald som inletts 2017–2020, som redan avslutats och som koordinerats av finländska projektaktörer. Utredningen syftar dessutom till att få kunskap om effekterna och resultaten av projekten samt att identifiera innovativ praxis och potentiella innovationer som eventuellt kan utnyttjas och vidareutvecklas i kommande projekt

Syftet med utredningens resultat är att erbjuda autentisk information om effekter och resultat från avslutade Erasmus+ KA2-projekt som fokuserade på inkludering och mångfald till de aktörer och beslutsfattare som planerar och genomför motsvarande projekt. Dessutom strävar man med utredningen efter att uppmuntra nya projektaktörer att utnyttja bästa praxis och inkluderande tillvägagångssätt från projekten samt att utveckla nya innovativa lösningar för att utveckla utbildning, ungdomsområdet samt motion och idrott.

FIGUR 1. UTREDNINGENS MÅL OCH SYFTE

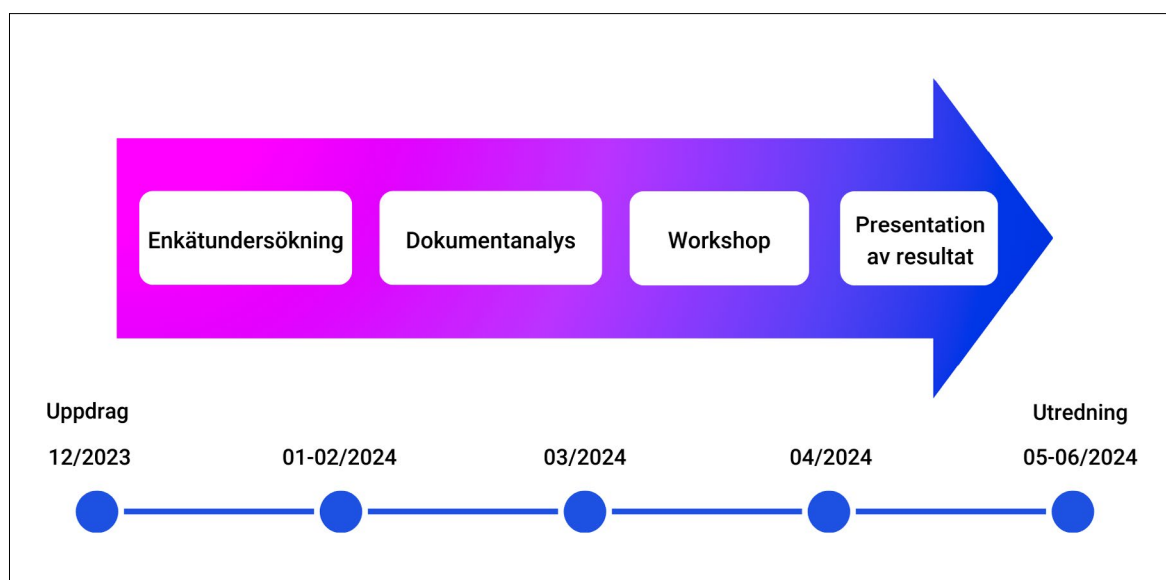

3.1 Metoder

Utredningens utgångspunkt är Erasmus+ KA2-projektens ansöknings- och rapporteringssystem, som innehåller information om projektens planering, genomförande, resultat och effekter. I utredningen utnyttjades dessutom slutrapporterna och utvärderingsresponsen för de valda projekten, som innehöll beskrivningar av projektens resultat. Uppgifterna om projektens resultat kompletterades med enkäter som skickades till ansvarspersonerna för de valda projekten samt med en workshop riktad till projektaktörerna där innovativ praxis delades och idéer för potentiell vidareutveckling bearbetades. Alla utvalda projekt hör till programtypen Erasmus+ KA2 (Innovationssamarbete och utbyte av god praxis) och omfattar olika utbildningsområden (allmänbildande utbildning, yrkesutbildning, vuxenutbildning, högskoleutbildning och ungdom).

Vid granskningen av den eventuella effekten av Erasmus+ KA2-projekt med fokus på inkludering och mångfald användes fallstudiemetoden. Som metoder användes dessutom dokumentanalys, genom att analysera dokumenten i Erasmus+ KA2-projektens ansöknings- och rapporteringssystem, som innehåller information om projektens planering, genomförande, resultat och effekt. Genom att analysera dessa skriftliga källor kunde man identifiera hur Erasmus+ KA2-projektens mål och planer uppnåddes samt vilka resurser, material, verktyg, innovationer och varaktiga tillvägagångssätt som projekten producerade med tanke på inkludering och mångfald. Som forskningsmetod användes också en enkätundersökning genom att skicka en elektronisk enkät till ansvarspersonerna för Erasmus+ KA2-projekten för att utreda deras upplevelser och observationer av projektets effekter på inkluderingen och mångfalden. Genom enkäterna utvärderades deltagarnas medvetenhet om dessa teman före och efter projektet samt förmånstagarnas synpunkter på projektets effekter. Dessutom bedömde projektaktörerna inom olika projekt effekterna av projekten genom att dela med sig av innovativa metoder och tillsammans vidareutveckla potentiella utvecklingsidéer i en workshop avsedd för projektaktörer som ordnades i september 2023.

FIGUR 2. UPPDRAGETS SKEDEN I UTREDNINGEN OM ERASMUS+ PARTNERSKAP FÖR SAMARBETE.

3.2 Utredningens struktur

Utredningen är strukturerad på följande sätt:

Kapitel 1 är en inledning där referensramen för Erasmus+ KA2-partnerskap för samarbete presenteras.

I kapitel 2 beskrivs Erasmus+-programmets bakgrund.

I kapitel 3 ges bakgrund till de valda Erasmus+ KA2-partnerskapen för samarbete med deras syften, metoder och struktur.

I kapitel 4 beskrivs utredningsmaterialet och den projektspecifika analysen.

I kapitel 5 presenteras erfarenheterna från enkäten.

I kapitel 6 granskas utredningens fynd.

I kapitel 7 presenteras utredningens slutsatser.

Bilaga 1 innehåller korta beskrivningar av de valda Erasmus+ KA2-partnerskapen för samarbete som koordineras av finländska aktörer och som fokuserar på inkludering och mångfald.

Bilaga 2 innehåller en enkät som skickats till de valda Erasmus+ KA2-projektaktörerna.

Bilaga 3 presenterar programmet, innehållet, metoderna, resultaten samt de centrala diskussionsämnena och synpunkterna för workshoptsdagen som ordnades för Erasmus+ KA2-projektaktörerna i september 2023 samt ett sammandrag av workshoparna.

Bilaga 4 innehåller en strukturerad förteckning över informationskällor.

4. VAL OCH KARTLÄGGNING AV ERASMUS+ KA2-PROJEKT SOM KOORDINERAS AV FINLÄNSKA PROJEKTAKTÖRER UTIFRÅN SLUTRAPPORTERNA

4.1 Granskningsperspektiv för de valda Erasmus+ KA2-projekten och deras eventuella effekt på främjandet av inkludering och mångfald i projekten

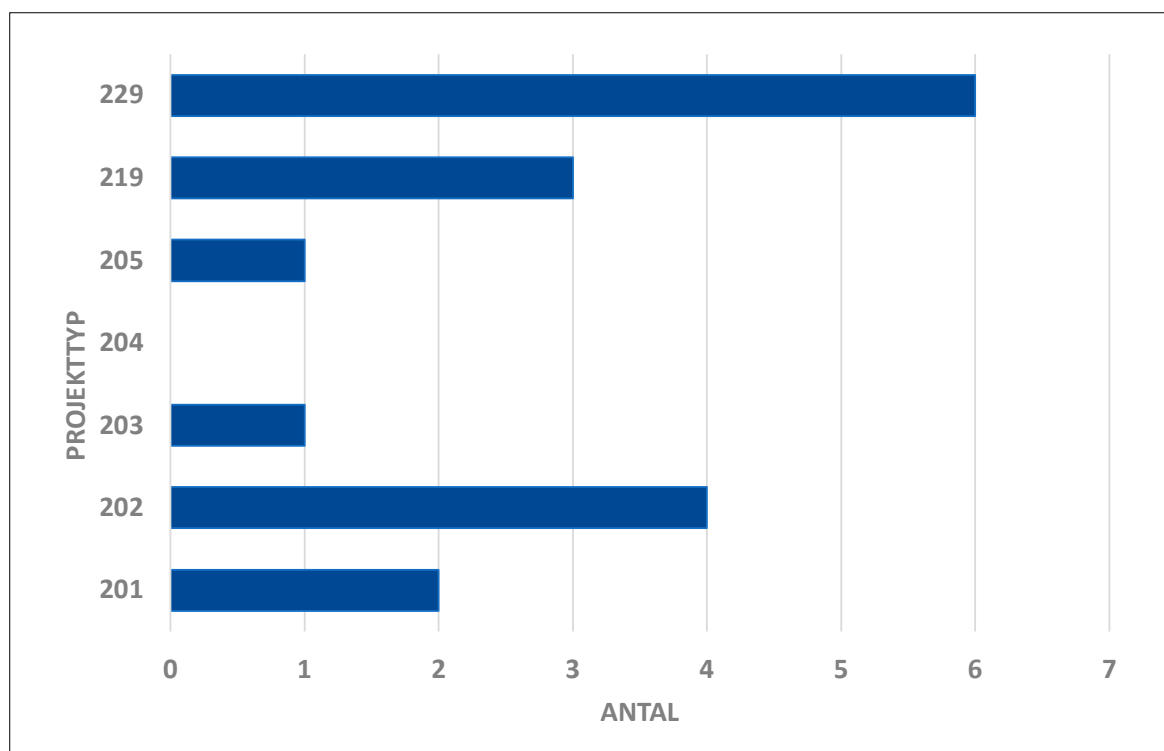
I utredningen kartlades potentiella idéer, inkluderande tillvägagångssätt och innovativ praxis för Erasmus+ partnerskap för samarbete med fokus på inkludering och mångfald som koordineras av finländska aktörer. Till utredningen valdes 16 projekt som fokuserade på inkludering och mångfald.

Valet av projekt grundade sig på följande synpunkter:

- I projektansökningarna uttrycktes prioriteringar för inkludering och mångfald
- Erasmus+ KA2-projekten hade inletts 2017–2020
- De valda projekten koordinerades av finländska aktörer
- Projektaktörer valdes geografiskt från olika delar av Finland
- Områdenas mångfald (allmänbildande utbildning, yrkesutbildning, vuxenutbildning, högre utbildning, ungdom).

Utredningsarbetet som resulterade genomfördes på basis av data och material som samlats från EU:s ansöknings- och rapporteringssystem samt projektregistret, som en enkätundersökning och som workshoppar. Projektaktörernas synpunkter hördes i huvudsak med hjälp av enkäten och under smågruppsverksamhet som genomfördes under workshoppedagen. Material och data om projekten sammanställdes från ansöknings- och rapporteringssystemet EPlusLink samt från Europeiska unionens projektregister, som innehåller information om projektens planerings, genomförande, resultat och effekt. I utredningen utnyttjades projektens slutrapporter samt responsen som projektaktörerna fått. I enkäterna och workshoparna fokuserade man på att skaffa sig en allmän bild av och överblick över innovativ praxis och potentiella idéer för vidareutveckling inom projektet samt en sammanfattning och centrala synpunkter på hur innovationsutvecklingen kan främjas.

Fördelningen av Erasmus+ KA2-projektens projekttyper (n=16) som granskades i utredningen.

KA 201 Strategiskt partnerskapsprojekt för den allmänbildande sektorn

KA 202 Strategiskt partnerskapsprojekt för yrkesutbildning

KA 203 Strategiskt partnerskapsprojekt för högre utbildning

KA 204 Strategiskt partnerskapsprojekt för vuxenutbildning

KA 205 Strategiskt partnerskapsprojekt för ungdomssektorn

KA 219 Strategiskt partnerskapsprojekt mellan skolor

KA 229 Skolors partnerskap för samarbete

4.2 Erasmus+ KA2-partnerskap för samarbete med fokus på inkludering och mångfald som ingick i utredningen och deras granskningsperspektiv

Erasmus+-programmet stöder projekt som främjar social inkludering och syftar till att förbättra tillgängligheten för personer som har färre möjligheter än andra. Sådana personer är bland annat personer med funktionsnedsättning eller invandrarbakgrund, personer som bor på landsbygden och i avlägsna områden, personer med socioekonomiska svårigheter samt personer som eventuellt utsätts för diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

Att främja inkludering och mångfald är ett centralt mål i Erasmus+ KA2-projekten. Inkludering främjar alla elevers och ungas lika möjligheter att oberoende av bakgrund, förmågor eller behov delta och dra nytta av utbildning och ungdomsarbete. I projekt som fokuserar på inkludering och mångfald har man utvecklat inkluderande metoder för att stödja elevers och ungas särskilda behov. I projekten har man dessutom beaktat kulturell mångfald och interkulturellt lärande, vilket har främjat förståelsen och respekten mellan samfunden.

Erasmus+ KA2-projekten med fokus på inkludering och mångfald som inkluderats i utredningen har i detta kapitel granskats ur följande synvinklar:

- Projektets tyngdpunkter
- Projektets mål
- Indikatorer som använts
- Metoder som använts
- Projektets resultat
- Innovationer som uppkommit i projektet
- Permanent praxis

Erfarenheterna av inkluderingens och mångfaldens effekter som man fick inom Erasmus+ KA2-projekten utreddes genom att granska följande synpunkter:

- Hur mångsidig var deltagargruppen i projektet?
- Hur många deltagare drog nytta av möjligheterna som främjandet av inkludering och mångfald erbjöd?
- Hur nöjda var deltagarna med upplevelsen av inkludering och mångfald som projektet erbjöd?
- Hur aktivt förband sig och deltog deltagarna i projektverksamheten och fortsatte deltagandet efter projektet?
- Hur väl lyckades projektet främja deltagarnas ömsesidiga förståelse och respekt för olika bakgrunder och upplevelser?
- Hur väl lyckades man i projektet minska risken för utslagning och öka deltagarnas möjligheter att delta i samhällets verksamhet?

Erasmus+ KA2-partnerskap för samarbete med fokus på inkludering och mångfald som ingick i utredningen och deras granskningsperspektiv

Projekt	Projekttyp	Tyngdpunkter	Mål	Indikatorer	Metoder	Resultat	Innovationer	Permanent praxis
Hate speech disarmament – Equipping youth workers to manage and transform hate speech	KA205							
The Competent Learningprocess	KA219							
Improving the Skills and Competencies in Self-Directed Support	KA204							
Inclusive Pedagogy in Arts - Europe (IPA-E)	KA201							
Kaleidoscope: supporting female migrant entrepreneurs	K1204							
Future Skills for Volunteering	KA204							
Raising Aspirations for Social Inclusion	KA229							
Safe Schools for All - Teachers Transforming Societies	KA201							
Towards Inclusive eLearning: Improving Accessibility of eLearning in Higher Education from Universal Design for Learning perspective	KA203							
EU Inclusion Approache	KA229							
Strengthening Inclusion of students with special needs through Positive Pedagogy	KA202							
Lessons from less heard	KA204							
Designing and supporting inclusive practices in Higher Education	KA203							
Inclusion through mediation	KA203							
Creating support models for participation in future work life	KA202							
Tools for Inclusive Education	KA203							

KA 201 Strategiskt partnerskapsprojekt för den allmänbildande sektorn

KA 202 Strategiskt partnerskapsprojekt för yrkesutbildning

KA 203 Strategiskt partnerskapsprojekt för högre utbildning

KA 204 Strategiskt partnerskapsprojekt för vuxenutbildning

KA 205 Strategiskt partnerskapsprojekt för ungdomssektorn

KA 219 Strategiskt partnerskapsprojekt mellan skolor

KA 229 Skolors partnerskap för samarbete

5. ERFARENHETER OCH INNOVATIV PRAXIS

Syftet med utredningen var att kartlägga åsikterna hos ansvarspersonerna för Erasmus+ partnerskap för samarbete som redan avslutats och som fokuserat på inkludering och mångfald om projektens potentiella idéer och innovativa praxis. Utredningen kan inspirera de sökande till nya tillvägagångssätt. Till ansvarspersonerna för Erasmus+-partnerskapen för samarbete med fokus på inkludering och mångfald skickades en elektronisk enkät och en förhandsinbjudan till workshoppen som ordnades i september 2023.

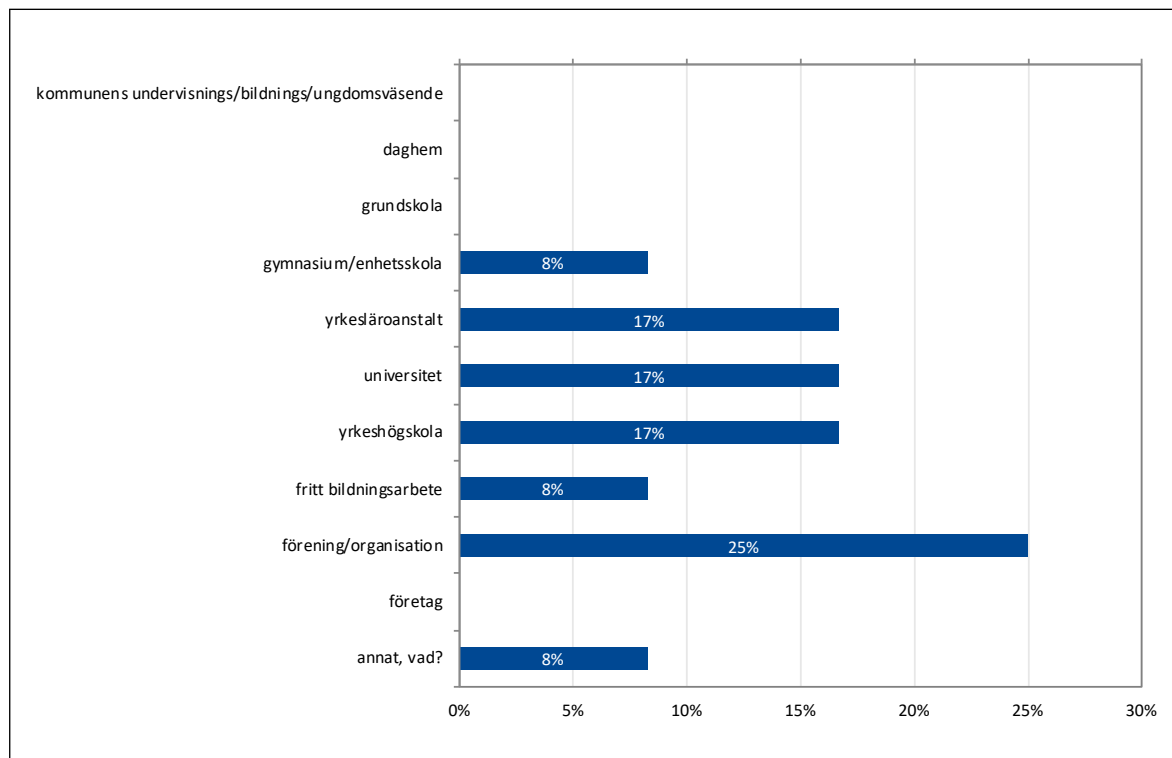
Enkäten skickades till ansvarspersonerna för Erasmus+-partnerskap för samarbete med fokus på inkludering och mångfald som inleddes 2017–2020 och som koordinerades av finländska aktörer. Enkätens resultat utnyttjades i en workshop riktad till ansvarspersonerna i september. Syftet med enkäten och höstens workshop var att erbjuda projektens ansvarspersoner en möjlighet att dela erfarenheter och innovativ praxis, lära sig om bästa praxis samt nätverka med ansvarspersonerna för andra motsvarande projekt. Till workshoppen bjöds också ansvarspersonerna för Erasmus+-partnerskap för samarbete med fokus på miljöansvar som inleddes 2017–2020 och som koordinerades av finländska aktörer.

5.1 Enkät till ansvarspersonerna för Erasmus+ partnerskap för samarbete med fokus på inkludering och mångfald om innovativ praxis inom projekten

12 förmånstagare svarade på den elektroniska enkät som skickades till ansvarspersonerna för Erasmus+ partnerskapen för samarbete. I följande sammandrag presenteras bakgrundsuppgifterna för de förmånstagare som svarat på enkäten i anslutning till utredningen.

Organisationstyper som de som besvarade enkäten representerar

Antal respondenter: 12

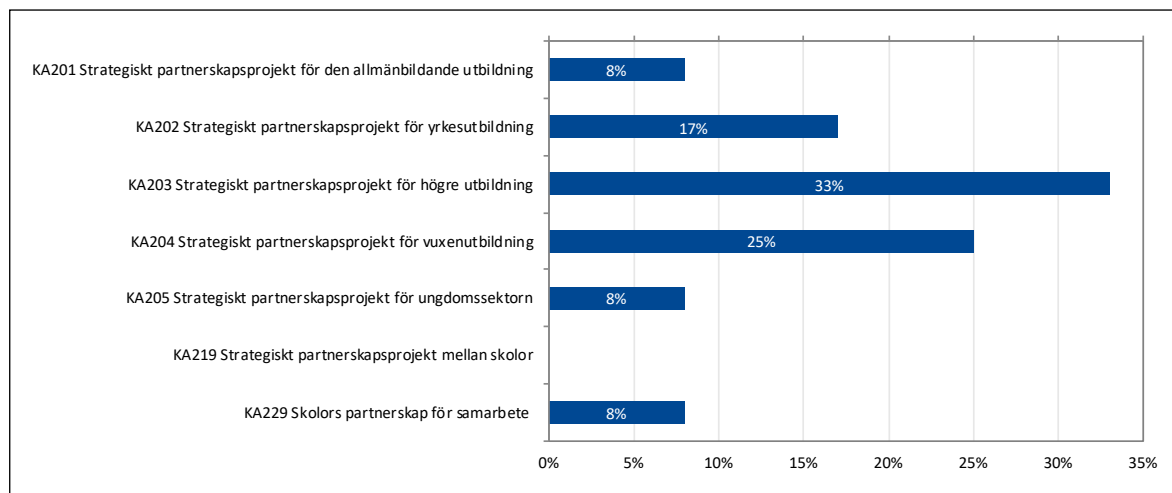

Svar i fältet för tilläggstext

något annat, vad?	En läroanstalt som upprätthålls av en understödsförening och som ger omfattande grundläggande utbildning i musik och dans samt yrkesutbildning i musik.

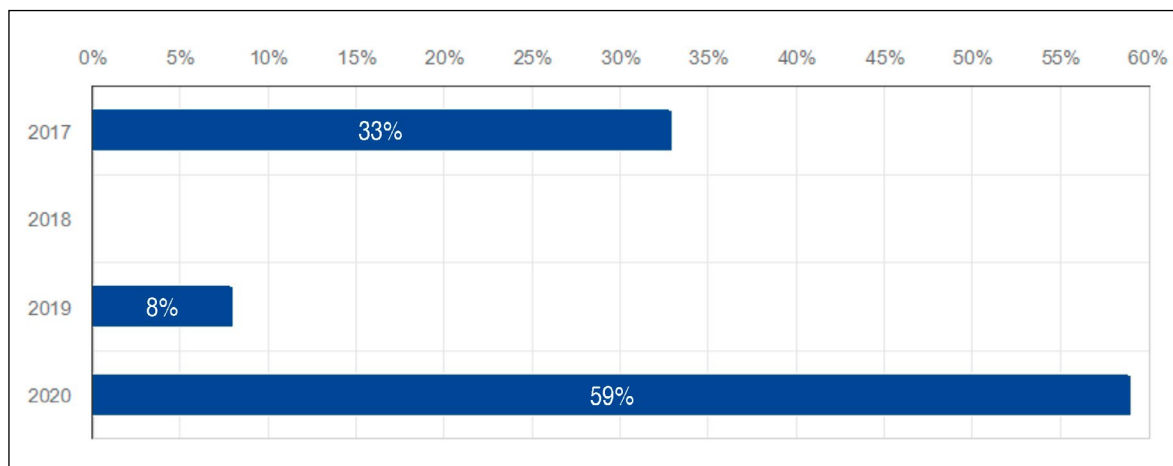
Erasmus+ KA2-projekttyper för de organisationer som besvarade enkäten

Respondenter 12

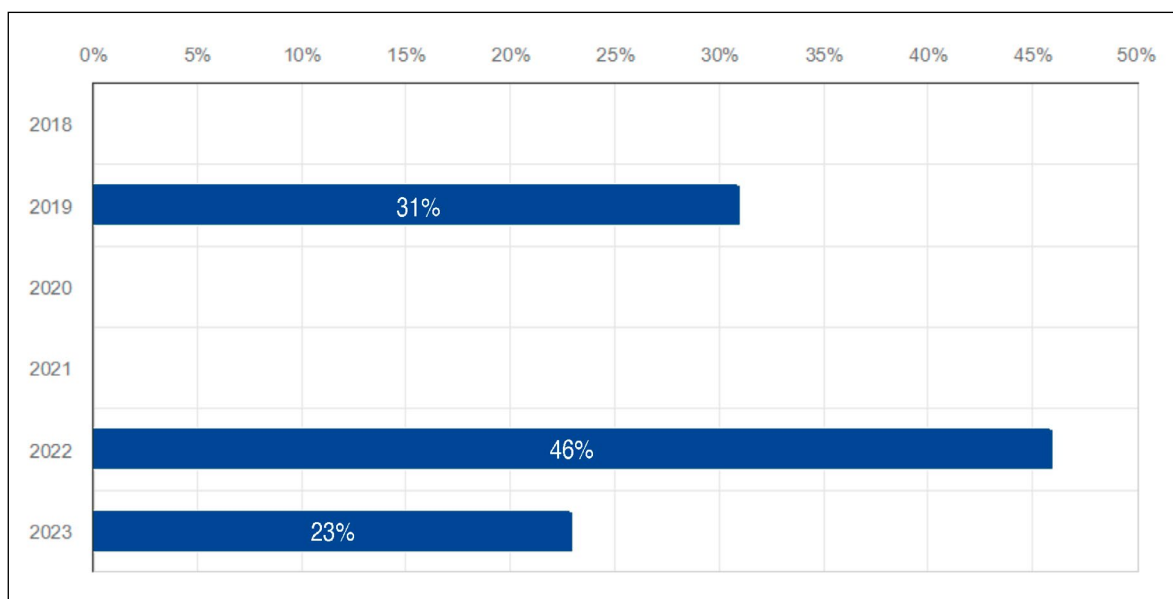
År då projektet inleddes

Respondenter: 12

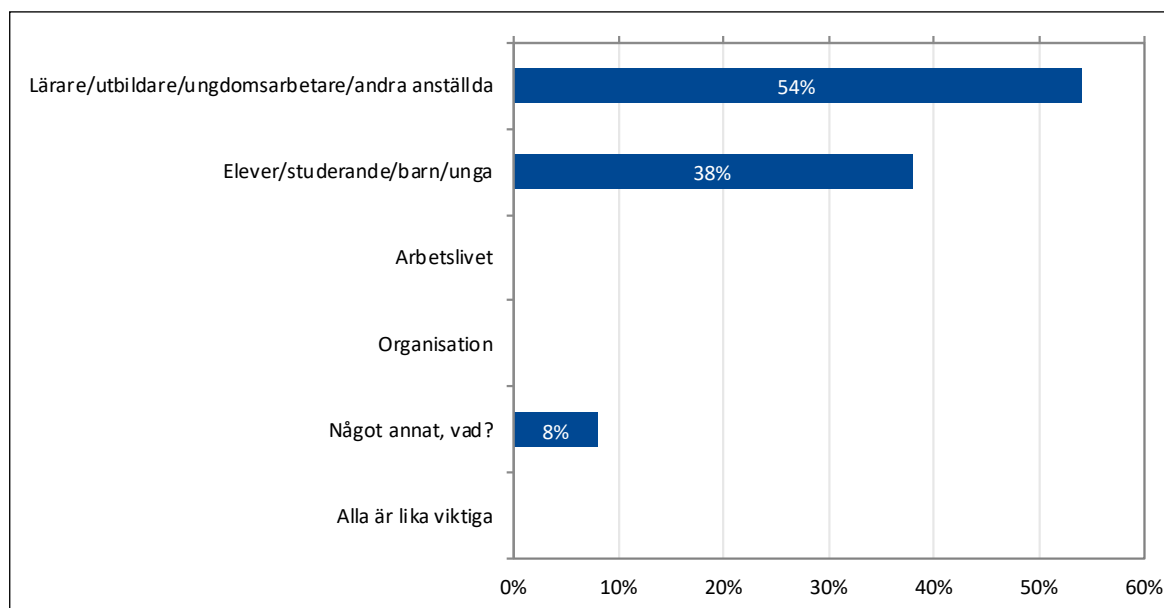
År då projektet avslutades

Respondenter: 12

Den primära målgruppen för projektet

Respondenter: 12

Svar i fältet för tilläggstext

något annat, vad?	Studerande med särskilt stöd, deras utbildare, arbetsplatser som anställer studerande med särskilt stöd

5.2 Enkätens resultat

Vilket behov försökte man svara på med projektet?

Utifrån enkäten försökte man genom projekten utveckla nya undervisningsmetoder och praxis för att främja de studerandes inkludering. Målet var att utveckla undervisnings- och handledningspersonalens samt tränarnas kompetens genom att förbereda de studerande för arbetslivet och öka kompetensen i att lära elever som behöver särskilt stöd. I projekten strävade man efter att främja medvetenheten och kompetensen hos representanter för arbetslivet i att arbeta med personer som behöver särskilt stöd. Även studerande med särskilt stöd erbjöds en möjlighet att uppleva ett internationellt utbyte. I projekten ansågs det nödvändigt att öka deltagarnas förståelse för kulturell mångfald och förbättra deras interaktionsfärdigheter samt färdigheter i världsmedborgarskap genom att delta i internationell verksamhet. Dessutom upplevdes det som viktigt att diskutera inkludering, mångfald, hållbarhet, kreativitet, välbefinnande och samhällligt företagande med eleverna. I projekten undersökte man olika läroanstalters verksamhetssätt och strävade efter att lära sig ny praxis för att genomföra en positiv pedagogik i vardagen tillsammans med andra partner. Samarbetet mellan olika sektorer erbjöd värdefulla synpunkter både på arbetslivet och på utbildning och forskning. I projekten betonades vikten av att identifiera inlärningssvårigheter i högskolemiljön, och man strävade efter att öka medvetenheten om inlärningssvårigheter och deras effekter hos undervisningspersonalen på högskolenivå. I projekten fokuserade man på att förbättra undervisningens kvalitet och tillgänglighet på ett mångsidigt sätt för olika målgrupper.

Vilket behov försökte man svara på med projektet?	The topic was 21st century skills and we tried to discuss with the students' topics like sustainability, creativity, well-being and social entrepreneurship.
	Utveckling av undervisnings- och handledningspersonalens och tränarnas kompetens, där utgångspunkten är att förbereda klienterna/de studerande inför arbetslivet. Även utveckling av medvetenheten och kompetensen hos arbetslivsrepresentanterna när det är fråga om personer som behöver särskilt stöd.
	Vi ville bekanta oss med varandras läroanstalter – hur organisationerna genomför positiv pedagogik i vardagen. Lärande av ny praxis tillsammans med partner. Vi ville också möjliggöra en internationell utbyteserfarenhet för studerande med särskilt stöd – det var nytt.
	Att utveckla den inkluderande undervisningen inom konstpedagogiken. Genom vårt projekt bekantade vi oss med god praxis i partnerorganisationerna och strävade efter att utveckla lärarnas och organisationers yrkesskicklighet i att undervisa elever som behöver särskilt stöd. Vi hade ett starkt samarbete mellan universiteten och musikskolorna, så vi fick bra synpunkter både på arbetslivet och på utbildning och forskning.
	Olika slags inlärningssvårigheter identifieras allt mer bland hela befolkningen, men vid högskolan talas det endast lite om dem. Syftet med projektet var att öka kunskapen om inlärningssvårigheter och deras effekter på högskolestudier särskilt hos undervisningspersonalen på högskolenivå.

Hur dan kompetens om inkludering och mångfald eftersträvades under projektet?

Betydelsen av mångfald och inkludering betonades i projekten. I fastställandet av målen för projekten deltog förutom företrädare för partnerorganisationerna även medborgarorganisationer, företag och andra intressentgrupper som hade specialkompetens i ämnet. I projekten strävade man efter att främja delaktighet och mångfald genom att betona jämlikhet och individualisering, beakta särskilda behov, särskilt välja och inkludera elever som har utmaningar eller en annan kulturell, etnisk eller socioekonomisk bakgrund. I projekten eftersträvades jämlikhet i internationaliseringen, eftersom deltagande i internationell verksamhet ökar de studerandes förståelse för kulturell mångfald och interaktionsfärdigheter. Inkludering och mångfald betonades särskilt i teman som relaterar till välbefinnande och inom socialt företagande. Genom projekten bekantade sig partnerorganisationerna med varandras bästa praxis samt fördjupade och utvecklade sina egna inkluderande processer. I projekten kartlades behoven av fortsatta undersökningar i anslutning till temat, och eventuella fortsatta projekt övervägdes. Deltagarna utvecklade samhällsliga företagariidéer för att stödja inkludering på olika nivåer i samhället. Samarbetet med arbetslivet främjades och handledningspersonalen utbildades för att öka träningskompetensen. I projekten betonades internationell inkludering för studerande som behöver särskilt stöd med beaktande av olika särskilda behov, såsom fysiska, psykiska och kulturella skillnader. Partnerorganisationerna bytte bästa praxis och utvecklade inkluderingen i undervisningsplaneringen och den praktiska undervisningen. I projekten betonades dessutom vikten av att identifiera och förstå inlärningssvårigheter. Målet var att förbättra undervisningsverksamheten så att den beaktar olika elever i planeringen och genomförandet av undervisningen samt i bedömningen. Detta skapade fler möjligheter för de studerande att påverka sina egna studier och göra det personligen mer meningsfullt. I projekten utreddes eventuella forskningsbehov och fortsatta åtgärder.

Kompetens som eftersträvas under projektet.	This was part of every topic. First of all, we tried to be as inclusive as possible when selecting the students participating on the project, so we tried to select and include also students with challenges and also students with different cultural and ethnic background as well as students from lower socio-economic families. Inclusion was part of every topic, with a special accent in topic like well-being but also in social entrepreneurship. Students e.g., developed some social entrepreneurial ideas that would support inclusive processes on various levels of society
	I projektet utarbetades ett verktygspaket för mångfald för arbetslivet. Verkttygspaketet kan naturligtvis också användas i arbete med andra grupper eller i samarbete. För träningskompetensen utarbetades också en handbok med omfattande teori, metoder, konkreta övningar och anvisningar för hur de ska användas. Handledningspersonalen utbildades också under projektet, så träningskompetensen ökade.
	Internationell inkludering för studerande med särskilt stöd.
	Målet med vårt projekt Inclusive Pedagogy in Arts -Europe var att främja jämlikhet och olika slags elevers inkludering i musikundervisningen. Att beakta olika särskilda behov, t.ex. fysiska och psykiska behov, behov som personer med utvecklingsstörning, invandrare och personer med mångkulturell bakgrund osv. har. Genom projektet bekantade sig partnerorganisationerna med varandras bästa praxis samt fördjupade och utvecklade sina egna processer för inkluderande konstpedagogik bl.a. i läroplansarbetet och det praktiska undervisningsarbetet. I projektet utreddes också forskningsbehoven inom sektorn och man funderade på förutsättningarna för ett fortsatt projekt.
	Även om inlärningssvårigheter är vanliga påverkar de ofta studieframgången och hur personen hålls med i studierna. De kan också marginalisera studerande i deras kamratgrupp. Genom att förbättra högskolesamfundets förståelse för inlärningssvårigheter ville man utveckla i synnerhet undervisningsverksamheten så att den skulle beakta olika slags elever i planeringen och genomförandet av undervisningen samt i bedömningen. Detta skulle skapa fler val- och påverkningsmöjligheter för de studerande – studierna kunde se personliga ut.

Vilka instanser deltog i att planera projektet och ställa upp mål?

Med vilka konkreta metoder främjades inkluderingen och mångfalden?

Inkludering och mångfald främjades i projekten genom att i synnerhet välja och inkludera elever med utmaningar eller en annorlunda kulturell, etnisk eller socioekonomisk bakgrund. De prioriterade områdena främjades genom att tillsammans utarbeta verktygspaket och presentera resultaten av projektet på bred front för intressentgrupperna. Man bad om respons och utvecklingsidéer om det framställda materialet för att vidareutveckla verktygspaketet. Under utbytena ordnades workshoppar om inkludering och mångfald för elever som behöver särskilt stöd. I projekten planerades och ordnades fortbildning för undervisningspersonalen. Experter användes som stöd för att planera och genomföra utbildningar. Under projekten bekantade man sig med partnerorganisationernas verksamhet och goda praxis. Fokus låg på elever med särskilt stöd och ett inkluderande tillvägagångssätt. Man strävade efter att införa god praxis i undervisningen och läroplansarbetet vid de egna läroanstalterna. Under projekten publicerades artiklar och man utförde aktivt nätverks-samarbete. I projekten ingick forskning och teori samt praktiskt arbete. Det informerades vitt och brett om de utbildningar och workshoppar som projekten ordnade och man strävade också efter att nå beslutsfattare. Under projekten bekantade man sig med varje partnerorganisations verksamhet med fokus på elever som behöver särskilt stöd och inkluderande pedagogik.

Konkreta metoder för att främja inkludering och mångfald.	As mentioned before, it was by selection process of which participants were selected and with the themes and topics as well (see answer to previous question for details)
	Verktygspaketet som har spridits och utnyttjats även i andra utbildningar. Diskussionerna och verktygspaketet presenterades på LTT-evenemanget (arbetsgivare, personer i svag ställning, handledningspersonal och projektarbetare, chefer) samt på Multiplier-evenemangen (arbetsgivare, yrkespersoner och studerande inom området). Respons begärdes och slutresultatet redigerades.
	Planen omfattade tre 4 dagar långa program med olika positiva workshoppar/en PICCIS (projektets förkortning) vecka i varje organisation där studerande med särskilt stöd fick delta (3 från varje land)
	Under projektet bekantade vi oss med varje partnerorganisations verksamhet. Fokus låg på elever med särskilt stöd och inkluderande konstpedagogik. Vi plockade aktivt ut god praxis och strävade efter att inkludera den i undervisnings- och läroplansarbetet vid våra egna läroanstalter. Under projektet publicerades artiklar och vi samarbetade aktivt för att bilda europeiska nätverk. Det här lyckades vi bra med! Under projektet var forskning och teori om inkluderande konstpedagogik samt praktisk verksamhet närvarande i verksamheten. Det informerades vitt och brett om projektets seminarier och workshoppar, och vi strävade även efter att nå beslutsfattare.
	I projektet skapades en fortbildning för undervisningspersonalen vid högskolorna, och utbildningen pilottestades under projektet. En erfarenhetsexpert deltog. Pilotprojektet engagerade och inspirerade deltagarna och betonade att ämnet är aktuellt. Genom växelverkan blev det som samlats till teori verklighet och berörande. Även spridningsevenemangen för projektresultaten resonerar väl bland målgruppen; i Spanien planeras en universitetskurs kring resultaten.

Vilken av dem tyckte du var den viktigaste eller mest innovativa metoden?

Som de viktigaste metoderna för att främja inkludering och mångfald nämndes att lyfta fram inkludering och mångfald som en del av de allmänna processerna, användarorientering, att samla in respons från olika målgrupper och höra dem samt att utnyttja responsen. I enkäten framfördes att det med tanke på inkluderingen och mångfalden är viktigt att i projektverksamheten välja de elever som av en eller annan anledning är i en ofördelaktig ställning. Olika elever ska ha likadana möjligheter att delta för att inkluderingen ska främjas. När de får samma möjligheter som andra är det mycket viktigt för dem att delta i verksamheten. Deltagande i internationella seminarier samt omfattande marknadsföring och information om projektet ansågs vara viktiga metoder. Att inkludera hela organisationen i projektverksamheten och internationalisering på hemmaplan ansågs vara centrala framgångsfaktorer.

I would say for sure that they are equally important. Selecting the students that are in disadvantage for one reason or other is important. They have to be able to get the same chances and many times this is more significant for them than for the other students.

To take these topics into discussion and show them in connection to other topics that we dealt with during the scope of this project shows that inclusion can, is and should be part of the general processes for the 21st century skills

Att samla in respons från olika målgrupper (och höra dem) och utnyttja den i utformningen av slutprodukten. Processen framskred enligt en användarorienterad formgivningsprocess.

Alla möten gällde olika teman inom positiv pedagogik, så jag kan inte säga vad som var mest innovativt. Vi samarbetade också online under coronapandemin. I dessa PICCIS-evenemang deltog också andra studerande och anställda vid läroanstalterna på många sätt när den egna läroanstalten ansvarade för ordnandet. Internationalismen på hemmaplan förverkligades alltså också på ett fint sätt. Dessutom var stödpersonerna för studerande med särskilt stöd alltid ungdoms- och gemenskapshandledare och/eller närvararstuderande som snart skulle utexamineras, och denna resa som stödperson ingick i deras studier.

Den viktigaste faktorn som främjade inkluderingen i detta projekt var omfattande och mycket lyckad information/marknadsföring. Vi fick synlighet för projektet i hela Europa. Slutseminariet i Kuopio hade deltagare från 12 olika länder. Vi fick betydande synlighet både nationellt och internationellt och EMU:s (European Music School Union) president Phillippe Dalarun, som deltog i seminariet i Kuopio, bjöd också oss till EMU:s seminarium i Bulgarien för att presentera vårt projekt. Detta var en viktig öppning för att synliggöra inkluderande värden i många europeiska länder.

Vårt projekt beaktades nationellt: YLE, Savon Sanomat, tidningen Opettaja, Rondo-classic, tidningen Ketju samt i flera internationella publikationer.

Beskriv kort en metod eller idé som använts i projektet och utvecklingsprocessen i anslutning till den.

Det delades information om utvecklingsprocessen för metoderna och idéerna som använts i projektet till alla partner, och de viktigaste områdena diskuterades. Efter det föreslog och valde samarbetsparterna de teman som de ansåg vara viktigast och inom vilka de tyckte att de hade mest att erbjuda. Som bakgrund till utvecklingsprocessen genomfördes en behovskartläggning utifrån vilken temana valdes. Temana integrerades i projektets resultat. Utvecklingsprocessen för projektet utgick från deltagarnas behov och var användarorienterad. Det ordnades workshoppar, designprocesser och inkluderande konstpedagogik för de studerande. Man presenterade nya koncept för dem som öppnade nya möjligheter, och de förstod att en god idé ibland kan leda till en lösning som gör världen till en bättre plats. Workshopsverksamheten stödde deltagarnas kreativitet och fick dem att fundera på de utmaningar som de stötte på. I verksamheten ingick både teoretiska och starkt aktivitetsbaserade element som upplevs påverka även på känslonivå. I projektet identifierades det internationella samarbetets betydelse och de olika kompetenserna och behoven hos samarbetspartner i olika länder. Behovskartläggningen hjälpte med att välja lämpliga teman för projektet som följde med under projektets gång och som visade sig fungera.

The process was shared in fair amount with all partners and the main areas were discussed and then partners suggested ones that they felt the most comfortable with, as well as the ones where they felt they have the most to offer. For us, it was the social entrepreneurship, because we felt it is an important topic to handle, it was a new concept for many of the students and it opened a new world of possibilities for them during the workshop where they realized that sometimes it is an easy way from a good idea to making the world a little bit better place. we also believe this has supported their creativity and made them think about the challenges we face in the current times. It was also interesting to see how students from different countries worked towards the one common solution, having each a different starting point (based on where they were from).

Processen framskred enligt en användarorienterad formgivningsprocess som lämpade sig utmärkt för projektets utvecklingsprocess.

Under årens lopp har man kunnat se att det är nödvändigt att öka medvetenheten och utbildningen kring inkluderande konstpedagogik. Via kontakterna hade man sett ett behov av diskussion, utvecklingsarbete och utbildning på både nationell och internationell nivå. Genom ett internationellt samarbete på två nivåer (musikskolor + universitet) sökte man efter bästa praxis för att främja en inkluderande undervisning och verksamhetskultur. Partnerna i projektet hade samma vision (inkludering), men sinsemellan olika kompetens. Till exempel i Tyskland hade mångkulturalismen och invandringen redan länge haft en mycket större roll än hos oss i Finland. I Litauen började man däremot först vakna upp för inkludering, och genom internationella erfarenheter sökte man mod för dem att gå vidare.

Som bakgrund till programmet genomfördes en behovskartläggning utifrån vilken temana valdes. Temana genomskär alla projektresultat som producerats därefter, och de visade sig vara hållbara när de testades. I utbildningen ingick både teoretiska och starkt aktivitetsbaserade element som upplevs påverka även på känslonivå.

Hur har man beaktat personer i svagare ställning i projektet?

I projekten beaktades personer i svagare ställning genom att noggrant välja projektdeltagare. Alla partnerorganisationer arbetade för att främja inkluderingen för personer i svagare ställning. Studerande med särskilt stöd fick delta i utbytesperioden utomlands och deltog aktivt i verksamheten vid sin egen läroanstalt som en del av studierna. Under projekten fick deltagarna uppleva inkluderande stunder genom gemensamma diskussioner och workshoppar inom konstpedagogik. Personer i svag ställning berättade om sina upplevelser och musikens betydelse för dem. När man inte hade något gemensamt språk skapades en förbindelse genom musik. I slutseminariet inkluderades också det perspektiv som en person som behöver särskilt stöd har på ämnet genom en presentation och ett anförande. Högskolestuderande i svagare ställning fick mer kunskap om inlärningssvårigheter och hjälp med sina svårigheter. Medvetenhet hjälper till att minska stämplingen.

We were trying to be fair and select students with various forms of challenges and disadvantages

Den sekundära målgruppen för projektet är personer i svagare ställning. Alla partnerorganisationer arbetar med denna målgrupp, så personer i svagare ställning beaktades i all verksamhet. Representeranter för denna målgrupp deltog i LTT-evenemanget.

Studerande med särskilt stöd fick delta i utbytesperioden utomlands och deltog aktivt i PICCIS-veckan vid sin egen läroanstalt som en del av studierna.

Det centrala syftet med projektet var att hitta sätt att främja inkluderingen av personer i svagare ställning i konstpedagogiken samt att stödja deras rätt att utöva musik och konst. Under projektet fick vi uppleva många fina stunder genom gemensamma workshoppar och diskussioner. Vi hörde om deras upplevelser och musikens betydelse för dem. Det är lätt att skapa kontakt genom musik om man inte har ett gemensamt språk. I vårt slutseminarium i Kuopio inkluderades också det perspektiv som en person som behöver särskilt stöd har på ämnet genom hans presentation och anförande.

Avsikten med projektets resultat är i sista hand att betjäna högskolestuderande som har inlärningssvårigheter. Medvetenhet bidrar till att minska stigma.

Hurdana metoder, praktiska tillämpningar eller kompetenser som relaterar till inkludering och mångfald utvecklades genom projektet?

Deltagarna har upplevt att de under projekten fått en djupare förståelse för inkludering och mångfald samt skapat hållbara relationer och nätverk. Deltagarna har blivit självständigare, öppnat sig för omvärlden samt förbättrat sina språkkunskaper, digitala färdigheter och relationsfärdigheter. I projekten utarbetades material som presenterar inkluderande metoder. Metoder med anknytning till mångfald och inkludering som använts var erfarenheter av olika inkluderande pedagogiska metoder och möjligheter som workshopparna gett. Lärarna har blivit modigare att utveckla sin egen pedagogik. Det centrala har varit en omfattande diskussion och den tro på det egna arbetet som den medfört, samt att värdegrunden har stärkts. Ibrukttagandet av positiv pedagogik har förbättrat vardagen i skolan.

Metoder, praktiska tillämpningar eller kompetens som utvecklats genom projektet.	The students have gained for sure a deeper understanding of the issues that this project was dealing with, they created relationships and networks that will hopefully last for some time, they gained high level of independence, they opened up to the world, they gained and improved linguistic skills, digital skills, interpersonal skills and the list goes on and on.
	Inga egentliga nya metoder, men resultaten finns bakom länken. https://www.livesaatio.fi/hankkeet/create-future
	Detta var ett strategiskt partnerskapsprojekt där fokus låg på varandras läroanstalter och en positiv pedagogik i vardagen.
	De viktigaste metoderna med anknytning till mångfald eller inkludering har säkert varit erfarenheterna som workshopparnas gett av olika pedagogiska möjligheter som har uppmuntrat lärarna att utveckla sin egen pedagogik. Det är svårt att namnge en enskild metod eller praktisk tillämpning. Det centrala har varit en omfattande diskussion och den tro på det egna arbetet som den medfört. Att värdegrunden stärkts.
	I projektet producerades en handbok för högskoleundervisningen som presenterar inkluderande metoder.

Hur utnyttjades den kompetens, de konkreta metoder och praktiska tillämpningar som projektet gav upphov till?

Målet med projekten var att väcka de studerandes tänkande om inkludering, mångfald, hållbarhet och välbefinnande samt uppmuntra dem att tillämpa det de lärt sig inför framtiden. Det ordnades en workshop för de studerande om att göra en professionell videoinspelad meritförteckning. Den kompetens som uppkommit i projekten har utnyttjats för att utveckla både undervisningen och läroplansarbetet. Dessutom har resultaten från projekten använts för att skapa och pröva nya pedagogiska metoder. Utifrån resultaten av projekten byggdes fortsatta projekt. Man har tagit i bruk nya undervisningsmetoder som har antecknats i läroanstaltens uppdaterade pedagogiska riktlinjer.

Unyttjande av kompetensen, metoderna och de praktiska tillämpningarna.	We can see on the final product of each LTT that the students have learned something. The main idea is to let them start thinking about some issues we brought up (sustainability, well-being etc.) and let them apply what they have learned for the future (hence the name of the project). One example, in Finland we had a workshop for the students on how to make a professional video CV - which is a practical skill they will for sure need to apply one day in the near future
	Den kompetens som uppkommit inom projektet har utnyttjats både i det praktiska undervisningsarbetet och i läroplansarbetet. Utifrån resultaten av projektet byggdes också ett fortsättningsprojekt upp.
	Till exempel Universal Design for learning, som blev bekant i projektet vid vår egen läroanstalt, har inspirerat till experiment. Resultaten av projektet har också inkluderats i Laureas nya pedagogiska riktlinjer.

Uppkom det en ny idé under projektet som du tycker kunde vidareutvecklas? Om ja, vilken?

I projekten uppstod följande nya idéer för fortsatt utveckling som kan utvecklas i nya projekt:

- Att utnyttja artificiell intelligens och vad som måste beaktas i arbetet med hjälp av artificiell intelligens i framtiden.
- Utbildning om mångfald och Ledarskapsutbildning om mångfald. Ett nytt inkluderingsfrämjande projekt där man utarbetar ett verktygspaket för lärarna.
- Ett nytt internationellt och inkluderande konstsamhällsprojekt.
- Ibruktagande av hindren och den eventuella potentialen som inlärningssvårigheter orsakar mellan andra stadiet och yrkeshögskolorna så att de studerande som får särskilt stöd bättre kan uppnå sina högskolemål.

En ny idé som kunde vidareutvecklas.	Yes, we actually did discuss an idea for a project related to the AI and maybe we will work on it in the near future. We feel this could be very rewarding project that would show the benefits and what to be aware of when working with the AI.
	Vi har redan vidareutvecklat utbildningen om mångfald och vi vidareutvecklar också ledarskapsutbildningen om mångfald.
	Projektet har bjudits att delta i ett mer omfattande projekt som fokuserar på att främja inkludering. Det kommer att ge olika resultat, bl.a. forskning och ett toolkit för lärare.
	Utifrån projektet uppstod fortsättningsprojektet ALIISA (All In – International Inclusive Society in Arts). https://aliisa.savonia.fi/ Detta fortsättningsprojekt har administrerats av yrkeshögskolan Savonia.
	Inlärningssvårigheter skapar hinder på alla stadier. Mycket outnyttjad potential torde finnas till exempel mellan andra stadiet och yrkeshögskolorna, eftersom de studerande å ena sidan har en uppfattning om sig själva som svaga elever, och å andra sidan har en uppfattning om att högskolorna är ouppnåeliga. Så behöver det inte vara, utan dessa uppfattningar bör ifrågasättas och brytas!

Har man skapat permanenta verksamhetssätt och innovativ praxis som stöder inkludering och mångfald? Om ja, hurdana?

Idéer som uppkommit efter projekten har tillämpats på läroplanen för internationella studier med fokus på välbefinnande och samhälleligt företagande. Personalen har deltagit i mångfaldsutbildningar. Inkluderingen utvecklas genom att inkludera kunderna i planeringen och utformningen av tjänsterna. De studerande som får särskilt stöd har inlett intern företagarkerksamhet vid läroanstalten. Man vill fördjupa och behandla dessa idéer mer detaljerat tillsammans med de studerande. Verksamhetssätten i partnerorganisationerna, utbildning för ledningen och ledning av mångfalden är ständigt aktuella. Projekttaktörerna har utvärderat sina läroplaner och undervisningens genomförande samt granskat sina läroplaner och undervisningens praktiska genomförande.

Samarbetet mellan projekttaktörerna har fortsatt efter projekten.

Permanent verksamhetssätt och innovativ praxis som stöder inkludering och mångfald.	We have applied some of the ideas to the curriculum of our international studies courses, especially the well-being, digital CV and social entrepreneurship ideas that we will want to discuss in more details and dedicate some time with the students on.
	Dessa verksamhetssätt står hela tiden på agendan i vår organisation. Ledningen utbildas som bäst i att leda mångfalden. Inkluderingen utvecklas också kontinuerligt, klienterna inkluderas i allt större utsträckning i planeringen av tjänsterna och formgivningsprocesserna utnyttjas i praktiken. Formgivningsmetoderna lämpar sig väl för att öka inkluderingen.
	Har skapats vid läroanstalterna – t.ex. hos oss tvätteriet Pukipuntas på campus – studerande som får särskilt stöd driver detta under lärarnas handledning som en del av studierna i hemvård och renhållning. Vi har också en skönhetssalong på campus, så det kommer handdukar som behöver tvättas. Detta var alltså inte en idé som kom från PICCIS-projektet, men samma team är innovativt när det gäller inkludering, och allt påverkar allt.
	I och med projektet har olika organisationer granskat sina läroplaner och undervisningens genomförande.
Universitetssamarbetet i Spanien och den pedagogiska planeringen i Finland.	

Vilka effekter har projektet haft på det dagliga arbetet, kompetensen och den professionella utvecklingen?

Efter att projekten avslutats har man tagit i bruk nya undervisnings- och träningsmetoder. Formgivningsprocessen har utnyttjats för att främja mångfalden. Möjligheterna för de studerande att delta har utökats. Praxis för positiv pedagogik är en naturlig del av vardagen. Projekten har stött personalens professionella utveckling och stärkt läroanstaltens värdegrund. Efter att projekten har avslutats är man medveten om vad som ännu måste göras för att nå olika målgrupper. Deltagarna i projekten fick beröm för ett utmärkt samarbete och en god atmosfär. Förståelsen för och beaktandet av mångfalden förbättrades bland projektpartnerorganisationernas anställda och dem som deltog i utbildningarna. Partnerorganisationerna upplevde projekten som betydelsefulla. Alla som deltog i projekten uppgav att de fått nya perspektiv, särskilt på hur små åtgärder kan underlätta många studerandes ställning.

Inverkan på det dagliga arbetet, kompetensen och den professionella utvecklingen.	Partners and participating students were amazing, and the atmosphere was great - for more details see previous answers.
	Metoderna inom träningskompetens har ökat. Att utnyttja formgivningsprocessen i projektutvecklingsarbetet. Att beakta mångfalden och en bredare förståelse av mångfalden har ökat både bland de anställda i projektpartnerorganisationerna och bland dem som deltagit i utbildningar i anslutning till den.
	Partnerna har också varit nöjda, detta har varit ett betydelsefullt projekt för dem/oss alla. Praxis för positiv pedagogik är en naturlig del av vardagen.
	Projektet har stött den professionella utvecklingen och stärkt läroanstaltens värdegrund. Vi är ännu mer medvetna om det arbete som måste göras för att nå olika målgrupper.
	Alla som deltagit i projektarbetet har berättat att deras ögon har öppnats; sist och slutligen kan man även med små åtgärder underlätta många studerandes ställning.

Vilket mervärde gav det internationella samarbetet projektet och organisationen?

Deltagarna fick mer erfarenhet av att leda ett internationellt projekt och fick delta i ett nytt, mer omfattande projekt efter att projektet avslutats. Genom internationellt samarbete hittade man

mångsidiga perspektiv på mångfald samt utbildning och träning för personer i svag ställning utifrån gemensamma värderingar och intresse.

De olika samarbetsparterna ökade värdet på diskussionerna och engagemanget under utvecklingsarbetet. Personalen hade möjlighet till professionell tillväxt. Det internationella samarbetet gjorde det möjligt att granska och reflektera över den egna organisationens verksamhet med tanke på utvecklingsarbetet. Deltagarna fick värdefull erfarenhet av internationella projekt och deltog i ett större projekt. Möjligheten till professionell tillväxt upplevdes som mycket viktig för alla läroanstalter, särskilt med tanke på utbildningsexporten.

Mervärde för projektet och organisationen.	Mångsidiga synpunkter på mångfald samt på utbildning och träning för personer i svag ställning. Man har märkt att man har gemensamma värderingar och ett intresse för att arbeta för målgruppen.
	Mer erfarenhet av att leda internationella projekt, och vi kom med i ett nytt, större projekt om det godkänns. Projektsamordningen sköttes denna gång i Nederländerna.
	I och med det internationella samarbetet erbjöds en god chans att granska den egna organisationens verksamhet och återspegla den i förhållande till deras verksamhet. En god grund för reflektion och för att utveckla den egna verksamheten.
	Partnerna representerade genuint mångfald, och det ökade diskussionsvärdet under utvecklingsarbetet. Det finländska skolväsendet kan vara ganska inåtriktat i sin självbelåtenhet, och det gör inte utvecklingen gott. Uppfattningarna om lärande, olika roller och framtidsmål är inte självklara, utan härstammar från olika verkligheter och värderingar. Till exempel med tanke på utbildningsexporten skulle en sådan professionell tillväxt vara mycket viktig för alla läroanstalter.

Hur kunde Erasmus+-programmets möjligheter utnyttjas bättre för att främja inkludering och mångfald?

Projektaktörerna upplevde att alla möjligheter som Erasmus+-programmet erbjuder borde tas i bruk. Personalresurserna som kan användas i projekten och antalet arbetsplatser som behövs för utbytesperioderna bör ökas. Erasmus+-programmets roll som skapare av inkludering, mångfald och fred betonades. Det internationella samarbetet bör fortsätta och viktiga teman bör hållas på agendan. Projektverksamheten hjälpte konkret med att förstå vad stöd för studerande som behöver krävande särskilt stöd innebär i praktiken.

Erasmus-programmets roll är viktig för att bygga upp växelverkan och fred. Med hjälp av växelverkan kan vi lära oss att förstå varandra och oss själva samt skapa gemenskaper som främjar genuin inkludering och samarbete.

Erasmus+-programmets möjligheter.	At least nothing that we could change at the national level.
	Fortsätta arbetet och håller dessa teman på agendan.
	PICCIS visade konkret vad allt man ska beakta när man har studerande som får krävande särskilt stöd med på resan. Hos oss utnyttjas ännu inte alla möjligheter i Erasmus+-programmet. Problemet är personalens resurser och bristen på lämpliga utländska arbetsplatser om studerande med särskilt stöd skulle delta i en professionell Erasmus+-utbytesperiod.
	I dessa dagar har jag ofta betonat Erasmus roll som fredsbyggare. I växelverkan lär vi oss förstå varandra och oss själva. På så sätt byggs det gemenskaper som inte vänder ryggen, utan skapar genuina möjligheter till inkludering.

6. ERASMUS+-PROGRAMMETS MÖJLIGHETER ATT FRÄMJA INKLUDERING OCH MÅNGFALD I PARTNERSKAP FÖR SAMARBETE

I september 2023 ordnade Utbildningsstyrelsen en endagsworkshop för ansvarspersonerna för Erasmus+ partnerskap för samarbete som redan avslutats och som koordinerats av finländska aktörer. Workshopen fokuserade på innovativ praxis i Erasmus+ partnerskap för samarbete som fokuserade på inkludering och mångfald samt miljöansvar. Workshopen erbjöd ett unikt tillfälle att fördjupa sig i dessa teman, dela erfarenheter och innovativ praxis samt skapa nätverk med ansvariga för motsvarande projekt. Under workshopen samlade man in god praxis och betydelsefulla tillvägagångssätt för att främja inkludering, mångfald och miljöansvar samt åstadkomma bestående effekter.

6.1 Tillvägagångssätt som främjar projektverksamhet i Erasmus+ partnerskap för samarbete

Under workshoppedagen samlades deltagarna i smågrupper till en början enligt prioriterade områden och därefter sektorsvis för att dela med sig av sina erfarenheter och idéer om betydelsefulla tillvägagångssätt och innovativ praxis.

Inkludering som vägledande princip för projektet, elevernas starka roll som aktiva aktörer och inkludering av dem i planeringen, verksamheten och uppföljningen av projektet nämndes som projektens centrala styrkor. Inkluderingen och mångfalden stärktes genom upplevelsebaserat lärande och nya undervisningsmetoder i enlighet med de mål som ställts upp för projekten. Planeringen och införandet av gemensamma studiehelheter stärkte samarbetet och engagemanget mellan projektaktörerna. Projektaktörerna konstaterade att små, gemensamma vardagliga handlingar har en positiv inverkan på projektet. Samarbetet mellan olika sektorer och intressentgrupper upplevdes stärka projektet. Enligt projektaktörerna främjade samarbetet mellan praktiken och forskningen projektarbetet. Det att alla fyra prioriterade områden för Erasmus+ partnerskapen för samarbete inkluderades i projektplanen nämndes som något som förbättrade projektets effekt och helhetsbild. Partnermöten, mobilitet och interaktion med andra kulturer var väsentliga för projektets innehåll och det upplevelsebaserade lärandet. Den planmässiga interna och externa kommunikationen och kontakten mellan projektaktörerna och intressentgrupperna ansågs viktig för projektets verksamhet. En verksamhetskultur som skapats i webbmiljön, som planerats tillsammans och som stödde samarbetet främjade projektverksamheten och uppnåendet av projektets mål.

Utredningen visade att projekten främjade följande saker i projektaktörernas organisationer:

- Undervisningens kvalitet
- Kontinuerlig förbättring och inkludering
- Samarbete och nätverkande
- Internationalisering och interkulturell växelverkan.

Undervisningens kvalitet

- Med hjälp av projektverksamheten främjades deltagarnas eget initiativ, självständighet, självförtroende och positiva framtidsbild
- Deltagarnas studiemöjligheter och sysselsättningsmöjligheter förbättrades
- Deltagare i svagare ställning fick nya möjligheter
- Lärarnas professionella utveckling, motivation och engagemang i undervisningen ökade
- Samarbetet och teamarbetet mellan undervisningspersonalen stärktes

Kontinuerlig förbättring och inkludering

- Elevernas aktiva roll för att främja det egna lärandet utvecklades
- Undervisningspersonalen fick intryck av nya innovativa och inspirerande undervisningsmetoder.
- I undervisningsmetoderna som utvecklades kombinerades teori och praxis starkare.
- Förståelsen, uppskattningen och samarbetet mellan eleverna och undervisningspersonalen fördjupades
- Deltagarnas digitala färdigheter förbättrades.
- En öppen inlärningskultur utvecklades och ökade engagemanget, kreativiteten och innovationen
- Infrastrukturen och planeringen av lärmiljön optimerades
- Deltagarna fokuserar på att främja inkludering och mångfald samt Erasmus+-programmets övriga prioriterade områden.

Samarbete och nätverkande

- Samarbetet och nätverkandet mellan parterna ökade
- Samarbetet mellan sektorerna ökade och upplevdes som positivt
- Samarbetet mellan olika utbildningsstadier ökade
- Samarbetet mellan utbildning och forskning upplevdes som viktigt
- Samarbetet med arbetslivet och lokala aktörer samt intressentgrupper intensifierades
- Det internationella samarbetet skapade tilltro till möjligheterna att påverka inkluderingen och mångfalden genom nätverkande
- Uppfattningen om deltagarna i projektet förbättrades och blev klarare.

Internationalisering och interkulturell växelverkan

- Projektaktörernas internationella verksamhet och nätverk utvidgades
- Elevernas och undervisningspersonalens interkulturella färdigheter och språkkunskaper förbättrades
- Initiativförmågan i internationella projekt ökade
- Internationaliseringen stärkte inkluderingen och det aktiva medborgarskapet
- Deltagarna blev modigare vad gäller internationell verksamhet med små steg
- Genom Erasmus+ partnerskap för samarbete ökade de lokala och personliga verksamhetsmöjligheterna i den egna vardagen
- Uppskattningen för den egna kulturen och språket stärktes.

6.2 Projektaktörernas rekommendationer för att öka inkluderingen och mångfalden

Utredningen visar att även små åtgärder har en betydande inverkan på främjandet av inkludering och mångfald. Ett aktivt deltagande i verksamheten ansågs viktigt, och i projekten betonades kommunikation på åldersnivå, vilket visade sig vara en effektiv undervisningsmetod även för de yngsta eleverna.

Idéerna som utvecklats inom Erasmus+-partnerskapen för samarbete har integrerats i läroplanerna med fokus på välbefinnande och samhällligt företagande. Man har utvärderat, anpassat och uppdaterat läroplanerna så att de bättre motsvarar mångfaldsbehoven. Nya studievägar har planerats för studierna, och i flera projekt ansågs blandgrupperna vara nyttiga. Inkludering och mångfald har behandlats ur olika synvinklar och eleverna har spelat en aktiv roll.

Kunderna har inkluderats i planeringen av tjänsterna för att öka inkluderingen och främja internt företagande. Å andra sidan har undervisnings- och handledningspersonalen förberetts genom att öka kunskanget i att undervisa elever som behöver särskilt stöd samt genom att stärka arbetslivsmedvetenheten om att arbeta med personer som behöver särskilt stöd. I projekten har man vidtagit konkreta åtgärder, skapat nätverk och använt webbaserade undervisningsmetoder för att främja inkludering och mångfald. Projektaktörernas positiva erfarenheter gällde också mer omfattande påverkan och innovativa förfaringssätt, såsom tvätteriverksamhet som styrs av studerande som behöver särskilt stöd och som har aktiverat eleverna och skapat mångfald i undervisningens vardag. Deltagarna upplevde under projektet att de fått en djupare förståelse för inkludering och mångfald, skapat hållbara relationer och nätverk samt blivit självständiga.

Erasmus+-partnerskapen för samarbete har medfört nya undervisnings- och träningsmetoder i det dagliga arbetet och den professionella utvecklingen, stärkt den positiva pedagogiken och ökat medvetenheten om olika målgruppers behov. Den positiva pedagogiska praxisen har stärkt läroanstaltens värdegrund. Genom internationellt samarbete har deltagarna fått värdefull erfarenhet av internationell interaktion, fått förståelse för kulturell mångfald samt utvecklats och vuxit professionellt och samtidigt skapat hållbara nätverk. De studerande som behöver särskilt stöd har erbjudits en möjlighet att delta i internationell verksamhet och internationellt utbyte. Samarbetet mellan flera projektaktörer fortsatte efter att projekten avslutats.

Som utmaningar nämndes kommissionens system, förändringar under coronatiden, samt projektpartnernas olika semestertider och provveckor. Kulturella utmaningar, såsom att tidsuppfattningen var annorlunda, identifierades. De unga efterlyste konkreta praktiska insatser för att främja inkludering och mångfald.

Projektaktörerna rekommenderar att man utnyttjar alla Erasmus+-programmets möjligheter och fortsätter att samarbeta mellan olika sektorer samt satsar på konkreta åtgärder och på att skapa hållbara nätverk. Erasmus+-programmet ses som en viktig byggare av inkludering, mångfald och fred. Att öka resurserna och erbjuda utbytesperioder nämns som centrala och nödvändiga åtgärder. För att möta framtidens utmaningar krävs ett öppet och kontinuerligt samarbete mellan olika aktörer och sektorer för att öka inkluderingen och mångfalden. Projektaktörerna upplever att Erasmus+-partnerskapen för samarbete har bidragit till att främja inkludering och mångfald på ett framgångsrikt sätt. Som ett resultat av dem har undervisningen och läroplanerna blivit mångsidigare och den nya praxisen är både experimentell och innovativ. Det internationella samarbetet har gett mer erfarenhet av att leda projekt, mervärde för verksamheten och öppnat upp möjligheterna

att delta i nya, mer omfattande projekt. Mångsidiga partner har berikat diskussionerna och erbjudit olika perspektiv på mångfald. Det internationella samarbetet har inneburit att deltagarna kan växa professionellt och granska den egna organisationens verksamhet ur ett internationellt perspektiv.

6.3 Bestående effekter av Erasmus+ partnerskapen för samarbete och deras betydelsefulla tillvägagångssätt

Projektpartnernas gemensamma värdegrund upplevdes som en viktig stärkande faktor i Erasmus+ partnerskapen för samarbete. Utöver nätverken och samarbetsrelationerna mellan partnerorganisationerna har projekten också skapat bestående personliga kontakter. Samarbetet mellan sektorer, företagssamarbetet samt samarbetet mellan utbildning och forskning har varit betydelsefullt och erfarenheterna av detta har varit positiva. I Erasmus+ partnerskapen för samarbete betonas det konkreta och Learning By Doing, upplevelsebaserat lärande. I framtidens arbetsliv behövs flexibilitet, förändringsförmåga, sociokulturell förståelse, språkkunskaper, konst, kunskaper i informationshantering, samarbetsförmåga samt innovationsförmåga och kreativitet.

Som bestående effekter av Erasmus+ partnerskapen för samarbete nämndes en kontinuerlig utveckling av de prioriterade områdena genom att i större utsträckning inkludera intressentgrupperna i planeringen och utformningen av verksamheten. Idéerna från projekten har vidare tillämpats på läroplanen och efter att projekten avslutats har man tagit i bruk nya undervisnings- och träningsmetoder. Läroanstalterna har granskat sina läroplaner och undervisningens praktiska genomförande. Möjligheterna för de studerande att delta har utökats. Man har upplevt att projekten stöder personalens professionella utveckling och stärker läroanstaltens värdegrund. Inkludering och mångfald har integrerats i organisationers arbetsplaner och gjorts en del av vardagen.

Efter att projektet avslutades har förmånstagarna fortsatt att främja inkludering och mångfald. Samarbetet mellan projektaktörerna har fortsatt efter projektet. Läromaterialet som utvecklats i projekten används och kurser genomförs fortfarande av flera partner. Samarbetet mellan projektpartnerna har stärkts genom att dela kompetens. Efter att projekten avslutats har man blivit medveten om vad som ännu måste göras för att främja målen och nå olika målgrupper. Målen för inkludering och mångfald har ställts upp och inkluderats permanent i verksamheten. Flera projektaktörer som deltagit i utredningen har sökt sig till ett nytt Erasmus+-projekt eller inlett ett fortsättningsprojekt.

Utredningen visade på faktorer och företeelser i anslutning till utbildning och lärande som har en betydande inverkan på främjandet av inkludering och mångfald och att åstadkomma bestående effekter i framtiden.

- Digitalisering
- Webbundervisning och webbinläring
- Fenomenbaserat lärande, erfarenhetsbaserat lärande, mångfald av perspektiv, samarbete
- Informationshantering
- Samhällets förväntningar
- Betydelsen av förmågor och färdigheter betonas
- Betydelsen av kontinuerligt lärande.

För att stödja god praxis och betydelse samt för att åstadkomma bestående effekter i framtiden kommer man att behöva bl.a. följande färdigheter i utbildningen och undervisningen:

- Flexibilitet
- Sociokulturell förståelse, språkkunskaper
- Tolerans för förändring
- Informationshantering, syntetisering
- Samverkan, samarbetsförmåga
- Innovationsförmåga och kreativitet
- Färdigheter i att prognostisera.

Under workshoptiden i anslutning till utredningen framkom osäkerhet om hur framtidens arbetsliv kommer att se ut och hur till exempel artificiell intelligens kan påverka och förändra det. Man måste fundera på hur läroplanen ska planeras i en situation där vi inte vet hur arbetslivet kommer att förändras i kommande omvälvningar. Ett svar kunde vara mindre och smidigare utbildningshelheter. Även studier som leder från ett utbildningsstadium till ett annat upplevdes som en fungerande lösning. Kvaliteten på lärandet ansågs vara en styrande faktor, inte bara antalet kvalifikationer och studiepoäng. Projektaktörerna upplevde att även strukturerna och finansieringsmodellerna måste ändras. Konstbaserade metoder samt kroppslig och intuitiv förståelse ansågs vara ett sätt att utveckla förändringsförmågan. I framtiden kommer flyttningsrörelsen att öka, varvid det behövs fler metoder för att identifiera invandrares tidigare kompetens, språkutbildning och förberedande utbildning. Utbildningsinstitutionernas, den enskilda undervisningspersonalens och elevernas roll som förändringsagenter samt upplevelser av inkludering och möjligheter att påverka upplevdes som betydelsefulla.

7. SLUTSATSER

I Erasmus+ KA2-partnerskapen för samarbete har man valt teman som lämpar sig för de gemensamma värderingarna och behandlat de prioriterade områdena på mångsidiga sätt i samarbete med intressentgrupperna. Projektverksamheten har upplevts som betydelsefull eftersom den har erbjudit möjlighet till interkulturell interaktion samt chanser att lära sig förstå mångfalden i miljöerna i olika länder och olika tillvägagångssätt i anslutning till inkludering, mångfald och miljöansvar. Å andra sidan har skillnaderna mellan kulturer och tidsuppfattning varit utmanande. Den mångsidiga granskningen har berikat elevernas och lärarnas perspektiv och inspirerat till ett nytt slags tänkande och aktivt deltagande. Det internationella samarbetet har skapat tro och hopp om att det är möjligt att främja inkludering och mångfald genom att bilda internationella nätverk. Inkludering och mångfald har gjorts till permanenta och dagliga innehåll i verksamheten, undervisningen, administrationen och rutinerna.

Enligt deltagarna har utgångspunkten för Erasmus+ partnerskapen för samarbete och partnerskapens styrka varit den lokala och personliga aspekten samt verksamhetsmöjligheterna i den egna vardagen. Projekten har uppmuntrat deltagarna att aktivt undersöka och främja Erasmus+-programmets prioriterade områden. Deltagarna har lotsats till inkluderande och mångsidig samt ansvarsfull verksamhet i sitt eget liv. I projekten har man lärt sig att förstå och uppskatta andra och den egna kulturen, lägga märke till skillnader och likheter i kulturen i olika länder samt förbättra deltagarnas färdigheter att agera i en internationell miljö. Inkluderingen och mångfalden har främjats genom att öka medvetenheten om mångfalden och dess olika effekter på olika håll i världen. I projekten har undervisnings- och handledningspersonalens yrkesskicklighet och yrkeskompetens utvecklats. Lärarna har tillsammans skapat nya samarbetsbaserade material och undervisningsmetoder som utnyttjar informations- och kommunikationsteknik för att främja inkludering och mångfald. Föräldrarna har utmanats att stödja projektarbetet och aktivt delta i genomförandet av principerna för framtida inkludering och mångfald. Även eleverna har tagits med i planeringen av projekten för att ge dem tilltro till sina möjligheter att agera och påverka. Samtidigt har deras färdigheter i kritiskt tänkande och deras sociala färdigheter utvecklats. Inkluderande och mångsidig teknologi har utvecklats i samarbete med partnerna.

Projektaktörerna har upplevt att små saker påverkar måluppfyllelsen i projekten, och att många slags praxis har levt kvar permanent i organisationerna. I projekten har eleverna blivit aktiva aktörer. Det har varit betydelsefullt att inkludera eleverna, och även små barn har lärt sig nytt när undervisningen har planerats enligt åldersnivån. Inkluderings- och mångfaldsteman har behandlats i vardagliga frågor. Mobilitetsperioderna har upplevts som viktiga, och de har fördjupat samarbetet mellan projektpartnerna avsevärt. De internationella partnerna har varit viktiga, och samarbetet fortsätter mellan flera partner. Webbstudierna har utvecklats tillsammans, och de används fortfarande av många projektaktörer. I projekten har man granskat effekterna genom att utvärdera den positiva attitydförändring som det internationella projektet medfört. Projektaktörerna har upplevt att det att man tillsammans påverkar frågorna i Europa och i världen skapar en tro på att små handlingar som görs tillsammans ger stor effekt.

Pandemitiden har varit utmanande för projektverksamheten och den har påverkat de praktiska arrangemangen och kontakterna inom projekten. Å andra sidan har digitala verktyg och virtuell kontakt som hybrid och på distans blivit bekanta och nya verksamhetsmodeller har blivit en del av nätverkssamarbetet. Efter projektet har det varit lätt att hålla kontakt virtuellt.

Under workshoptdagen i anslutning till utredningen konstaterades att man skapar framtiden genom att påverka på individ- och organisationsnivå genom att skapa en framtid som motsvarar värderingarna och är önskvärd. För framtiden förutsågs flera alternativa, globala och komplexa alternativ som var kopplade till varandra. Det upplevdes som en utmaning att öka, använda och hantera informationsmängden.

I framtidens verksamhetsmiljö kopplas tvärvetenskapliga och sektorsövergripande frågor samman. I de Erasmus+ partnerskap för samarbete som granskades i utredningen lyftes värderingar och attityder fram som mål och utvecklingsidéer, och med hjälp av värderingarna och attityderna fastställde man vad vi vill vara och vad vi vill lära oss gemensamt. Det ansågs att i framtiden kommer konstbaserade metoder samt konstens och kreativitetens roll, nya experiment och framtidstro i anpassningen till förändringar att vara betydelsefulla tillvägagångssätt för att bygga den värld vi önskar oss. Man upplevde att saker och ting är kopplade till varandra när verksamhetsmiljön förändras. Då behövs förutom nya lösningsmodeller även traditionella verksamhetsmodeller för att identifiera megatrender och trender samt förbereda sig på överraskningar. Fortsatt utveckling och kompetens behövs för att bromsa upp och anpassa sig till klimatförändringen genom att utreda om planeten, ekosystemet, djuren eller landskapen har rättigheter.

Som innovation inom Erasmus+ partnerskapen för samarbete upplevdes möjligheten att i samarbete med parterna göra dagliga gärningar för framtiden, eftersom framtiden inte är bestämd på förhand. För detta behövs kompetens och motivation. Som möjligheter sågs olika lösningar med vilka man tillsammans kan påverka även stora saker genom små vardagliga handlingar och erfarenhetsbaserat lärande. Med tanke på inkluderingen upplevdes det viktigt vad som görs för att främja inkluderingen, hur inkluderingen genomförs, vilka resultat som uppstår och hur de konkretiseras.

Dagens barn växer upp till framtidens aktörer och påverkare. Därför är det av största vikt att vårt utbildningssystem inte bara lär barn, utan också konkret fungerar som exempel på inkluderingens och mångfaldens samt miljöansvarets betydelse och principer. I internationella partnerskap för samarbete, såsom i Erasmus+-programmet, är det möjligt att tillsammans främja inkludering och mångfald samt programmets alla gemensamma europeiska prioriteringar. Inkluderingen och mångfalden bör sättas i centrum i den lokala och internationella verksamheten för att garantera en livskraftig och tillgänglig framtid för kommande generationer.

BILAGA 1. Valda Erasmus+ KA2-projekt som koordinerats av finländska aktörer

Hate speech disarmament – Equipping youth workers to manage and transform hate speech 2017-1-FI01-KA205-034627 Utbildningsprojekt för ungdomssektorn

Prioriterade områden: Projektets prioriterade område var att främja utbildning, ungdomsarbete och utveckling av det civila samhället inom ramen för Erasmus+-programmet. Syftet med projektet var att stödja ungdomsarbetare och stärka deras beredskap att hantera och förändra hatretorik.

Mål: Målet var att göra ungdomsarbetet i Europa mer inkluderande och tryggt. Man strävade efter att tillsammans skapa ett nätverk av europeiska utbildare och experter som erbjuder ungdomsarbetare högklassig utbildning och verktyg för att identifiera, kontrollera och förändra fientligt prat och beteende i sitt dagliga arbete med unga. I projektet strävade man efter att öka medvetenheten om effekterna av hatretorik och främja en positiv interaktion mellan olika samfund.

Indikatorer: Projektets effekt mättes genom att följa upp antalet deltagare, utbildningar och workshoppar, ändringar i deltagarnas lärande och attityder samt användningsgraden av resurserna och verktygen som projektet producerade. Utvärderingsprocessen var systematisk och uppföljnings- och utvärderingsplanen var högklassig

Metoder: Metoderna som användes var utbildningar, workshoppar, seminarier, kollegialt lärande och nätverkande. I projektet samlade man in idéer och skapade konkreta nya verktyg, tillvägagångssätt och metoder för hur man kan stödja ungdomsarbetarna att identifiera och ingripa i situationer där hatretorik förekommer bland unga. Inkludering var utgångspunkten för projektet och inbyggd i all verksamhet. Kärnan i projektet var att låta röster som ofta tystas ned och förtrycks spela en central roll i all verksamhet och innehållsutveckling under projektet.

Resultat: Ungdomsarbetarna fick nödvändiga färdigheter och kunskaper för att identifiera, hantera och förebygga hatretorik i ungdomsarbetet. Ungdomsarbetarna lärde sig olika metoder och verktyg med vilka de kan omvandla hatretorik till en konstruktiv och uppmuntrande dialog. Som ett resultat av projektet fick ungdomsarbetarna högklassig utbildning i att hantera och ändra på hatretorik. Att utbilda ungdomsarbetarna i att hantera hatretorik hjälpte dem att skapa tryggare och mer inkluderande miljöer där de unga kan uttrycka sig utan att vara rädda för hatretorik. Ungdomsarbetarna fick nya verktyg och metoder som de kan utnyttja i sitt eget arbete på lång sikt. Som resultat av utbildningsprogrammet och den nya kompetens som skaffats genom det har gruppen av nytexaminerade utbildare deltagit i att skapa en praktisk handbok för andra ungdomsarbetare samt utarbetat innehåll för en utbildningsplattform som riktas till ungdomsarbetare. Den starka visionen för och bakgrunden till projektet, det genuint inkluderande genomförandesättet samt det högklassiga material som projektet producerade för arbetet mot hatretorik ledde till att projektet blev ett Best Practice-projekt.

Innovationer: Digitala verktyg och online-gemenskaper utnyttjades för att utbilda och stödja ungdomsarbetarna. Ett unikt drag i detta projekt var att detta nya utbildarnätverk består av ungdomsarbetare och jämställdhetsexperter från fem länder som själva huvudsakligen hör till minoritetsgrupper och grupper av utslagna personer. Dessa grupper är fortfarande mycket underrepresenterade i nationella och internationella utbildningsstrukturer och expertgrupper. Man satsade på valet av deltagare för att få deltagare från genuint marginaliserade bakgrunder och/eller minoritetsbakgrunder. Projektet hade en stark teoretisk referensram. Handboken som producerades är en omfattande guide för arbetet mot hatretorik. Mentorskastrukturer planerades noggrant.

Permanent praxis: Den praktiska handboken och det elektroniska utbildningsforumet erbjuder fortfarande praktiska metoder och information för ungdomsarbetsares behov i dagens Europa – hur man kan erbjuda ett tryggare rum för alla unga och hur man ingriper i fientligt prat och beteende så att man kan åstadkomma en långsiktig förändring bland unga som har diskriminerande attityder och beteenden. Målgruppen har tagit emot det webbaserade utbildningsforumet, utbildningsredskapen och den praktiska handboken väl, och ungdomsarbetare i alla partnerländer använder dem. Dessutom når de också ungdomsarbetare utanför partnerskapet. Utbildarringen är internationell och arbetet med den fortsätter efter att projektet avslutats. Institutet för fredsfostran har integrerat verksamheten starkt i sitt eget arbete. [Outside In – Transforming Hate](#)

The Competent Learning Process

2017-1-FI01-KA219-034746 Strategiskt utvecklingsprojekt mellan skolor

Prioriterade områden: Tyngdpunkterna i projektet var inkludering genom kompetensbaserade läroprocesser och tillvägagångssätt, utbyte av god praxis och utveckling av kompetens.

Mål: Målet med projektet var att utveckla en mer barncentrerad pedagogik där barnen ses som aktörer inom sin egen utbildning. Målet var att främja mångsidiga lärmiljöer och öka den fysiska aktiviteten i undervisningen. I projektet deltog läroanstalter inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen. Det deltog läroanstalter som undervisade 1–11-åringar. Samarbetsparterna representerade olika utbildningskulturer för att dela varje lands olika kunnande och know-how.

Indikatorer: Måluppfyllelsen för projektet mättes genom uppföljning av följande perspektiv:

1. Mindre sittande i de dagliga rutinerna.
2. Ökad fysisk aktivitet i skolverksamheten.
3. Fysisk aktivitet blir en central del av att främja hälsa och välbefinnande.

Dessutom fokuserade man i utvärderingen av projektet på att granska hur lärarna utvecklar sin förmåga att se och identifiera barn och låta barnen aktivt påverka de metoder som används. Utvecklingsprocesserna följdes upp genom att dokumentera undervisningen och diskussionen samt utvärdera processen med hjälp av funderingar och diskussioner. Projektet genomfördes enligt tema, som sektorsövergripande helheter för lärande. Varje tema planerades på ett gemensamt möte för att alla partnerskolor skulle enas om uppgifterna och ansvaren under arbetets gång. Efter varje tema samlades samarbetsparterna till projektmöten där man presenterade och diskuterade det arbete som utförts i samarbets-skolorna samt utvärderade och planerade följande teman och uppgifter.

Metoder: I projektet utvecklades medryckande pedagogiska processer som gör att alla barn kan delta aktivt i arbetet. Tyngdpunkten ligger på att observera och lyssna på barnens behov och intressen samt att ordna lärmiljöerna så att barnen kan utnyttja hela sin potential. I projektet betonades vikten av att eleverna är motiverade och engagerade i lärandet. Läroanstalterna samarbetade för att utveckla ömsesidiga pedagogiska undervisningsmetoder med vilka man strävade efter en pedagogisk kontinuitet från småbarnspedagogiken till den grundläggande utbildningen. Metoderna som utvecklades främjar alla barns inkludering och stöder dem att ta ansvar för sin utbildning.

Resultat: Som ett resultat av projektet utvecklades en modell för en kompetensbaserad läroprocess (länk här) som togs i bruk. Eleverna hade nytta av stabilare undervisningsarrangemang och strategier. De visste vad som förväntades av dem, och de kunde använda sin energi för att utveckla och stärka kompetensen i stället för att försöka anpassa sig till olika undervisningskulturer och undervisningsstrategier. Med tiden uppstod en känsla av tillhörande i skolmiljön. De mer bestående strukturerna främjade föräldrarnas deltagande i utbildningen. I projektet utvecklades och användes nya verktyg för lärande, såsom digitala lärplattformar, spelelement och virtuella miljöer.

Innovationer: Lärarna stärkte sina färdigheter att se barnen och identifiera deras intressen och behov. Under projektet utvecklades samarbetsparterna på ett naturligt sätt mot ett mer barnorienterat och aktivt lärande i användningen av olika lärmiljöer. Detta påverkade barnens välbefinnande och de kände sig mer delaktiga i skolmiljön. Projektet hjälpte lärarna att främja förståelse och tolerans i skolorna och gemenskaperna. Lärarna utvecklades som pedagoger, lärde sig god praxis och utvecklades yrkesmässigt genom att observera, fundera och få respons. Samarbetet mellan olika skolformer från småbarnspedagogiken till grundskolan hjälpte partnerskolorna att utveckla det pedagogiska samarbetet inom sitt eget område för att främja den pedagogiska kontinuiteten. Metoderna kan användas på olika utbildningsstadier.

Permanent praxis: Den kompetensbaserade lärprocessen används fortfarande i skolorna. Lärarna har tillägnat sig de pedagogiska tillvägagångssätt som presenterats i projektet för att främja grupp- arbete samt aktivt och problembaserat lärande. Perspektivet att främja motivationen och engagemanget är fortfarande närvarande i verksamheten. De verktyg och metoder som utvecklats inom projektet används fortfarande i undervisningen.

Projektets webbplats [Erasmus CLP | Bērnodārzs Vārpiņa \(bernudarzsvarpina.lv\)](http://Erasmus-CLP-Bernudarzs-Varpina.bernudarzsvarpina.lv)

Improving the Skills and Competencies in Self-Directed Support

2017-1-FI01-KA204-034769 Strategiskt partnerskapsprojekt för vuxenutbildningen

Prioriterade områden: Tyngdpunkten i projektet låg på att främja utbildning och professionell utveckling i arbetslivet inom ramen för Erasmus+-programmet. I projektet fokuserade man på att förbättra färdigheterna och kompetensen inom självstyrt stöd.

Mål: Målet med projektet var att utveckla de färdigheter och kompetenser för självstyrt stöd som behövs till exempel i assisterande arbete, inom social- och hälsoområdet samt inom rehabilitering. Dessutom strävade man efter att stärka personalens beredskap att stödja individuellt beslutsfattande och delaktighet. I projektet strävade man efter att förbättra den nationella och internationella kunskapen om självstyrande stöd. Utgångspunkten är de mänskliga rättigheterna och att alla som behöver stöd ska ha rätt till självstyrt stöd samt rätt att vara delaktiga i beslut som gäller det egna livet. Målet var att öka kunskapen bland personer med funktionsnedsättning och deras familjer, personalen, olika aktörer och tjänsteleverantörer, utbildningsområdet och myndigheterna.

Indikatorer: Man mätte projektets effekt genom att följa upp antalet deltagare, utbildningarnas kvalitet, självutvärdering av deltagarnas kompetens och upplevelser av professionell utveckling samt genom arbetsgivarnas respons om utbildningens effekt.

Metoder: I projektet användes färdigheter som stöder utvecklandet av färdigheterna i självstyrt stöd, såsom utbildningar, workshoppar, rollspelsövningar, kamratinläring och reflektion. Deltagarna fick möjlighet att tillämpa det de lärt sig i praktiska arbetsuppgifter. I projektet undersöktes och definierades hurdana servicesystem för hållbar utveckling som används i Europa samt hur de bäst kan stödja personer med funktionsnedsättning i att träna sin funktionsförmåga och främja valfriheten i livet. I projektet erbjöds ett verktygspaket för systemanvändarna, de anställda, personalen som stöder användarna och personalen som arbetar med officiell utbildning. I Skills-projektet skapades en databas över intressenter för att skapa en aktiv och direkt kontakt direkt till experter samt nätverken, föreningarna och arbetsgrupperna till vilka projektpartnerna hörde på lokal, regional, nationell, europeisk och internationell nivå. I projektet användes informations- och kommunikationstekniska lösningar med vilka man strävade

efter att skapa en digital plattform för att göra allt Skills-innehåll tillgängligt för allmänheten. Den digitala plattformen fungerade som ett utbildningsverktyg för att förbättra de egna färdigheterna och kompetensen hos alla intressenter och personer med funktionsnedsättning samt identifiera användbara material och begrepp [Home | SDS Network \(selfdirectedsupport.eu\)](#).

Resultat: Som ett resultat av projektet utvecklades deltagarnas färdigheter och kompetens i självstyrt stöd. De anställda rapporterade om en bättre förståelse för självbestämmanderätten, stöd för beslutsfattandet och inkludering. Dessutom ökade de anställdas professionella självsäkerhet. I projektet producerades material och verktygslådor för personer med funktionsnedsättning och deras närstående, familjer, anställda och personal som arbetar med officiell utbildning. Till materialet hör PowerPoint-presentationer, filmer, en arbetsbok och berättelser. Att dela berättelserna mellan olika kulturer har bidragit till att öka medvetenheten om funktionsnedsättningar och deras betydelse. I projektet har man producerat ett lobbyverktygspaket och en kartlägningsrapport om hur omfattande systemet används i 15 europeiska länder.

Innovationer: I projektet utnyttjades en virtuell simulerad miljö för att utveckla färdigheterna i självstyrt stöd. Detta innovativa tillvägagångssätt gjorde det möjligt för deltagarna att öva på olika interaktionssituationer i praktiken. I projektet användes olika digitala verktyg, webbaserade lärplattformar och mobilapplikationer. Med hjälp av verktygen fick deltagarna en flexibel och interaktiv lärupplevelse samt tillgång till aktuell information. I projektet har man påvisat praktiska sätt på vilka självstyrt stöd kan ha en positiv effekt på människor på olika sätt. Det har också bidragit till att skapa dialog och lärande mellan länder som befinner sig i olika skeden av utvecklingen och genomförandet av självstyrande stöd.

Permanent praxis: Efter projektet har integreringen av utbildning och professionell utveckling inom sektorn för självstyrt stöd blivit permanent praxis. Arbetstagarna och organisationerna har varit medvetna om hur viktig utbildningen är och fortsätter att erbjuda den till sina anställda. Stödet för individuellt beslutsfattande som betonas i projektet och inkludering i det självstyrda stödet har integrerats permanent i arbetssätten och praxisen. De anställda har tillägnat sig betydelsen av kontinuerligt lärande och reflektion och fortsätter sin personliga utveckling och professionella tillväxt permanent. Projektet har främjat en konsekvent utformning av självstyrande stöd på europeisk nivå, vilket i framtiden kommer att vara nyttigt när praxisen vidareutvecklas.

Presentation av projektet [Skills – Täysi kansalaisuus myös erityistä tukea tarvitseville | Opetushallitus \(oph.fi\)](#)

Inclusive Pedagogics in Arts – Europe (IPA-E)

2017–1-FI01-KA201-034810 Strategiskt partnerskapsprojekt för den allmänbildande sektorn

Prioriterade områden: Tyngdpunkten i projektet låg på att främja en förbättring av utbildningens kvalitet och effekt inom konstsektorn. I projektet fokuserade man på inkluderande pedagogik och dess tillämpning i konstundervisningen.

Mål: Målet med projektet var att utveckla en inkluderande pedagogik i konstundervisningen. Målet var att skapa metoder och praxis som gör det möjligt för alla elever att delta och lära sig i konstens kontext. Man närmade sig inkluderingen på olika sätt, bästa praxis observerades inte enbart som konkreta pedagogiska och metodologiska övningar. Det var också viktigt att hitta bästa praxis för att påverka attityder och främja tillgängligheten.

Indikatorer: Man mätte projektets effekt genom att följa upp antalet deltagare, utbildningarnas kvalitet, deltagarnas självvärderade kompetens, elevernas erfarenheter och respons samt utbildningens inverkan på deltagarnas professionella utveckling.

Metoder: I projektet användes mångsidiga metoder för att utveckla en inkluderande pedagogik i konstundervisningen. Detta innehöll utbildningar, workshoppar, mentorskap, kollegialt lärande och gemensamma metoder för lärande. Det konstaterades att främjande av inkluderingen i pedagogiken innebär ändringar i attityderna, lärarnas utbildning, läroplanerna, de administrativa åtgärderna, det metodologiska utvecklingsarbetet samt stärkandet av den pedagogiska personalens praktiska och teoretiska färdigheter. Under hela projektet utgjorde reflektioner kärnan i grupparbetet. Man fungerade genom att observera, diskutera, skriva, läsa, analysera och lära sig under workshopparna. Efter varje möte utreddes hemuppgifterna för nästa möte.

Resultat: Som resultat av projektet lär sig deltagarna nya färdigheter och kompetens i att tillämpa inkluderande pedagogik i konstundervisningen. Eleverna hade nytta av aktivare deltagande, lärupplevelser och resultat i konststudierna. Samarbetet med i synnerhet daghem, skolor, konstinstitutioner (museer, orkestrar) och medborgarorganisationer upplevdes som mycket viktigt för att främja tillgängligheten. Det verkade dock som om det svåraste i inkluderingen är att förändra attityderna, som är utgångspunkten för att utveckla inkluderingen. I lärarnas utbildning konstaterades det vara nödvändigt att öva med personer med olika särskilda behov och i mångprofessionella team. Information om IPA-E-projektet har spridits på nationell och internationell nivå i dagstidningar, facktidningar och internationella konferensers publikationer. Undervisningspersonalens intresse för Erasmus Job shadowing-utbyte ökade. Slutseminariet var ett utmärkt forum för nationellt och internationellt nätverkande för lärare, studerande, forskare, konstnärer och anställda vid olika kulturorganisationer. Det uppstod nya projekt- och samsarbetsidéer. Efter seminariet har deltagarna fått flera förfrågningar om att komma och berätta om inkluderande konstpedagogik och inkluderande lärarskap. De centrala frågorna var: "Vem har rätt till högklassig musikfostran?" och "Har personer med särskilda behov rätt att uppträda som konstnär?"

Innovationer: I projektet utvecklades och användes innovativa metoder för att främja inkluderande pedagogik inom konstsektorn. Centrala innovationer var till exempel kreativa och konstnärliga metoder, att öka mångfalden i lärmiljöerna samt att främja gemenskapligt lärande. Projektets nytta och innovation på lång sikt var att göra deltagarna medvetna och övertygade om att inkludering går ut på att dela mänskligheten och älska människor med alla deras begränsningar och särdrag genom att skapa all slags konst tillsammans.

Permanent praxis: Deltagande pedagogik har blivit en etablerad permanent praxis i konstundervisningen. Metoderna som utvecklats inom projektet har tagits i bruk i stor utsträckning, och lärarna fortsätter att tillämpa inkluderande pedagogik i undervisningen. I projektet betonades betydelsen av inkluderande lärmiljöer. Vid läroanstalterna har man skapat mångsidiga lärmiljöer som beaktar alla elever. Tillgänglighet, beaktande av olika behov för lärandet och främjande av inkludering är fortfarande viktiga aspekter i vardagen. Undervisningspersonalen erbjuder kontinuerligt möjligheter att delta i utbildningar och nätverka med andra kollegor för att upprätthålla sin yrkesskicklighet. Den bästa praxisen inom inkluderande konstpedagogik ledde till en fortsatt ansökan ALIISA (Erasmus+ KA201, strategiskt partnerskap).

Presentation av projektet [Inclusive Pedagogy in Arts – Europe 1.9.2017-31.3.2019 | Kuopio konservatorium](#)

Kaleidoscope: supporting female migrant entrepreneurs

2017–1-FI01-KA204-034732 Strategiskt partnerskapsprojekt för vuxenutbildningen

Prioriterade områden: I detta projekt på högskolenivå fokuserade man med tanke på mångfalden särskilt på utmaningen med arbetslöshetsgraden och undersysselsättningsgraden hos kvinnliga invandrarföretagare genom att utveckla företagartutbildning som särskilt fokuserar på de mjuka färdigheter som behövs inom företagandet. Utbildningen hade skräddarsyttts särskilt för invandrarkvinnors behov och för att stödja dem. Tyngdpunkten låg på att främja social inkludering, företagande och sysselsättning inom ramen för Erasmus+-programmet.

Mål: Målet var att erbjuda kvinnliga invandrarföretagare de färdigheter, informationskällor och nätverk som behövs för att bedriva framgångsrik affärsverksamhet. Dessutom var målet att främja kvinnors företagande och ekonomiska självständighet. Eftersom bristen på arbete är en av invandrarkvinnornas största utmaningar kan företagande erbjuda dem arbetsplatser.

Indikatorer: Projektets effekt mättes genom att granska antalet deltagare, utbildningarnas och mentorskapets kvalitet, företagarfärdigheternas utveckling, hållbarheten i etableringen av affärsverksamheten samt genom att bedöma deltagarnas ekonomiska självständighet. I början av utbildningen gjordes en utvärdering av kunnandet genom vilken invandrarkvinnorna upptäckte de kompetensområden som krävde mest uppmärksamhet och individuella utbildningsvägar skräddarsyddes. I slutet av utbildningen visade utvärderingen av lärresultaten de framsteg som gjorts. I utvecklandet av utbildningen och utvärderingen av kunnandet utnyttjades den undersökning som utvecklades i det första skedet av projektet och Kaleidoskoopis kompetensram för att stödja invandrarkvinnors företagande.

Metoder: Utbildningen Kaleidoskooppi bestod av sex moduler som innehöll utbildningsperioder, mentorskap, rådgivning, nätverkande samt att dela information om olika resurser och tjänster. Företagartutbildningen Kaleidoskooppi gavs ansikte mot ansikte och på en plattform för socialt lärande som kombinationsundervisning. I undervisningen användes olika metoder, från ämnets grundläggande teori, workshoppar, verksamhetslärande, webbstudier till personlig träning. Handboken avsedd för självstudier stödde individuellt lärande och erbjöd kompletterande material. Vid behov kompletterades modulerna med tilläggsmaterial. Utbildningens inofficiella natur och flexibiliteten i dess genomförande säkerställde att elevernas kulturella behov och lärstilar beaktades och att deras utbildningsbakgrund inte begränsade deltagandet i utbildningen. Att stödja invandrarkvinnor i att etablera företag är en central strategi för att förbättra integreringen av invandrarkvinnor på arbetsmarknaden genom självständig yrkesutövning och hjälpa dem att uppnå hela sin potential, samtidigt som man främjade skapande av mervärde, innovation, produktivitet och integration i mottagarländerna.

Resultat: Som resultat av projektet fick kvinnliga invandrarföretagare nödvändiga färdigheter, stöd och resurser för framgångsrik affärsverksamhet. Deltagarna grundade nya företag, utvecklade sin befintliga affärsverksamhet och uppnådde ekonomisk självständighet. Under projektet testades utbildningen Kaleidoskooppi i alla partnerländer med 54 invandrarkvinnor som representerade 29 olika nationaliteter och fyra kontinenter.

Innovativ praxis: I projektet utvecklades och utnyttjades innovativ praxis som stödde kvinnliga invandrarföretagares behov. Centrala innovationer var skräddarsydda utbildningsprogram, mentorskapsmodeller och nätverksevenemang.

Permanent praxis: De företagartutbildningsprogram och mentorskapsmodeller som utvecklats och genomförts inom projektet har förblivit en bestående del av stödtjänsterna som kommer att

erbjudas för invandrarföretagare även i framtiden. Nätverksbildningen har permanent främjat samarbetet mellan olika organisationer och gjort det möjligt att utnyttja resurserna effektivare. Genom mångfalden och jämlikheten i affärsmiljön säkerställs att kvinnliga företagare får jämlika möjligheter, social slagkraft, hållbarhet och stöd för att utveckla sin affärsverksamhet. Hela utbildningsmaterialet är fritt tillgängligt på plattformen Kaleidoscope Social Learning Platform, som erbjuder utbildningsmaterialet på webben och möjliggör diskussion, lärande och grupparbete med hjälp av ett forum och molntjänstverktyg. Invandrarkvinnor har också möjlighet att ladda upp sin personliga minimeritförteckning på plattformen.

Projektrapporterna och handboken är också fritt tillgängliga i resultatdelen på projektets webbplats på olika språk [Kaleidoscope - Muova](#)

Future Skills for Volunteering

2017-1-FI01-KA204-034696 Strategiskt partnerskapsprojekt för vuxenutbildningen

Prioriterade områden: Tyngdpunkten i projektet låg på att främja volontärarbete och engagera volontärer samt att stärka volontärers framtida kunskaper och färdigheter.

Mål: Målet med projektet var att utveckla och erbjuda volontärer nödvändiga färdigheter, såsom kommunikations-, ledarskaps-, kulturella mångfalds- och problemlösningsfärdigheter. Målet var också att främja uppskattningen för volontärarbetet och öka dess samhällseliga effekt. I projektet strävade man efter att svara på framtida kompetensutmaningar inom volontärtjänsten i Europa. Målet var att väcka diskussion om volontärarbetets framtid i Europa genom att inkludera olika intressenter i verksamheten, testningen, spridningen, webinarier och evenemangen som ökar multiplikatoreffekterna. På lång sikt strävar man i projektet efter att öka förmågan hos volontärorganisationer och andra organisationer inom tredje sektorn att utveckla volontärernas förmåga att förstå sina inlärningsbehov för att svara på framtida utmaningar genom att erbjuda ett färdighetskoncept som är nyttigt för eleverna och lätt att anpassa till många situationer. För detta ändamål utarbetades en hållbarhetsplan som parterna började genomföra.

Indikatorer: Projektets effekt mättes genom att följa upp antalet volontärdeltagare, utbildningarnas kvalitet, hur deltagarnas färdigheter utvecklades, volontärarbetets omfattning och art samt volontärernas välbefinnande.

Metoder: För att utveckla volontärernas färdigheter ordnades utbildningar, mentorskap, kollegialt lärande, workshoppar och praktisk övning. I projektet planerades och testades ett nytt kompetenskoncept som var avsett för vuxna volontärelever. I färdighetskonceptet kombinerades en grupp definierade färdigheter i framtidens volontärarbete, kollegialt lärande och prognostiseringsåtgärder. För Skills-färdighetsmodellen testades STAR-modellen (Situation, Task, Action, Result) och den togs i bruk för utvärderingen. I modellen beskrev och analyserade eleverna sina färdigheter med hjälp av en bedömare eller kamrat när de löste en utmanande situation där de hade visat sina färdigheter. I modellen för designtänkande ingick en återkommande process med hjälp av vilken individer och grupper producerade lösningar för sig själva och för sina gemenskaper genom att definiera, undersöka, testa och skapa modeller för ett problem eller en idé. Volontärerna identifierade sina egna färdigheter och svagheter med hjälp av sina kamrater och definierade strategier med vilka de kan utveckla sina färdigheter till en nivå som tillfredsställer dem själva. I fråga om prognosverktyget granskades begreppet prognostisering som datainsamling som leder till tänkande, diskussion och design. I projektet infördes Open Badges-färdighetsbetyg för att dokumentera färdigheterna.

Resultat: Som ett resultat av projektet fick volontärerna nödvändiga kunskaper och färdigheter som stärkte deras förmåga att arbeta med volontäruppgifter. Volontärerna kunde utnyttja de färdigheter de lärt sig och påverka sina gemenskaper på ett positivt sätt. Genom projektet har man lyckats delta i en bredare diskussion om samhällets framtida kompetensbehov. Genom projektet svarade man på två europeiska politiska utmaningar som europeiska volontärorganisationer och andra organisationer inom tredje sektorn inte är helt förberedda på: Europeiska kommissionens rekommendation om validering av informellt lärande och vardagslärande, där man erkänner det civila samhällets aktörers roll i att underlätta valideringsprocessen för informellt lärande och vardagslärande; och Europeiska kommissionens rekommendation om validering av informellt lärande och vardagslärande. Projektets partner och intressentgrupper har en tydligare uppfattning om volontärarbetets framtida kompetensbehov och dokumentationsverktyg för att bedöma dem, samt bättre färdigheter för prognostisering.

Innovationer: I projektet utvecklades ett kompetenskoncept för volontärtjänstens framtid och utarbetades kriterier och beskrivningar för dessa färdigheter. Kompetenskonceptet, STAR-metoden, Open Badges och färdighetsbetygen kan användas av volontärer för att bedöma och dokumentera volontärernas färdigheter. Metoden för kollegialt lärande och prognostiseringsverktygen planerades som verktyg som vem som helst inom sektorn lätt kan använda. Med hjälp av kompetensmodellen Framtidens 14 färdigheter blir volontärorganisationer/ medborgarorganisationer och volontärer medvetna om befintliga färdigheter och kompetensbrister och kan genom prognostisering och kollegialt lärande bättre förbereda sig på att möta framtidens utmaningar.

Permanent praxis: Verktygen, praxisen och handlingsmodellerna som utvecklades under projektet har förblivit en bestående del av stödtjänsterna för volontärarbetet. De vuxenstuderande (volontärerna) har blivit medvetna om sina färdigheter och kan bättre än tidigare skaffa sig färdigheter som de kan använda och har lärt sig hur volontärarbete är kopplat till det europeiska medborgarskapet. Volontärtjänstens ledare, volontärerna och andra aktörer inom tredje sektorn har tillgång till verktyg som kan hjälpa volontärer och organisationer att skaffa sig framtida färdigheter och hantera förändringar i sin omvärld. Modellen ger fortfarande volontärorganisationer och andra organisationer inom tredje sektorn lättanvända verktyg för utbildning. Dessutom producerar de testade åtgärderna ny information om volontärarbetets framtid på gräsrotsnivå. Även många andra intressentgrupper, såsom beslutsfattare, kan använda konceptet för att öka sin medvetenhet om frågor som påverkar volontärsektorn, vilket hjälper dem att utveckla infrastrukturen för volontärarbete i allmänhet.

Projektets webbplats [FutVol-Open-Badges.pdf \(tudasalapitvany.hu\)](https://tudasalapitvany.hu/FutVol-Open-Badges.pdf)

Raising Aspirations for Social Inclusion

2018-1-FI01-KA229-047237 Utbytesprojekt mellan skolor

Prioriterade områden: Tyngdpunkten i projektet låg på att främja social inkludering, jämlikhet och skapandet av jämlika möjligheter. Raising Aspirations for Social Inclusions-projektets effekt återspeglar Erasmus+-programmets prioriteringar.

Mål: Målet med projektet var att erbjuda deltagarna möjlighet att utveckla sina färdigheter och öka sin självkännedom samt uppmuntra dem att ställa upp högre mål för livet. Målet var också att öka deltagarnas sociala inkludering i sina gemenskaper och stärka deras tillit till sina egna förmågor.

Indikatorer: Projektets effekt mättes genom att bedöma hur deltagarnas självkännedom och självuppskattning har utvecklats, hur de uppställda målen har uppnåtts och hur mycket de har deltagit i

den gemenskapliga verksamheten. Dessutom bedömdes projektets effekt på deltagarnas livskvalitet och välbefinnande.

Metoder I projektet användes olika metoder, såsom utbildningar, mentorskap, gruppdiskussioner och aktivitetsbaserade övningar. Metoderna erbjöd deltagarna stöd, handledning och möjligheter att utveckla sina kunskaper och färdigheter för att främja social inkludering. Dessutom uppmuntrades deltagarna att fundera över sina egna styrkor och mål samt att utveckla sin självkännedom och sina interaktionsfärdigheter.

Resultat: Som ett resultat av projektet fick deltagarna mer självförtroende, färdigheter och motivation att ställa upp högre mål. Deras inkludering i gemenskaperna och deras livskvalitet förbättrades. Deltagarna lär sig nya kunskaper och färdigheter för att främja sysselsättningen. Under projektet utvecklades utbildningsprogram, stödprogram och mentorskap som hjälper deltagarna att utveckla sina kunskaper och färdigheter samt förbättra sina sysselsättningsmöjligheter. Genom projektet har man ökat medvetenheten om betydelsen av social inkludering och metoder för att främja den. Med hjälp av projektet skapades dessutom nätverk och samarbetsmöjligheter mellan olika aktörer.

Innovationer: Inom projektet utvecklades och utnyttjades innovativ praxis, såsom stöd- och mentorskapsprogram, kollegialt lärande och digitala verktyg för att ställa upp och följa upp mål. Dessa metoder kunde utnyttjas även efter att projektet avslutats.

Permanent praxis: Med tanke på effekten har man under projektet uppnått permanent praxis vars effekter fortsätter efter att projektet avslutats. Inom projektet utvecklades stödprogram och mentorskap som erbjuder fortlöpande stöd och handledning för deltagarna. Denna praxis fortsätter efter att projektet avslutats och erbjuder stöd för att uppnå målen och stärka social inkludering.

Under projektet utvecklades utbildningsprogram som hjälper deltagarna att utveckla sina kunskaper och färdigheter samt förbättra sina sysselsättningsmöjligheter. Dessa utbildningsprogram fortsätter efter att projektet avslutats och erbjuder deltagarna möjligheter till kontinuerligt lärande.

Genom projektet skapades samarbetsnätverk mellan olika aktörer, såsom utbildningsorganisationer, sysselsättningstjänster och arbetsgivare. Nätverken gör det möjligt att fortsätta samarbeta och dela kunskap efter att projektet avslutats, vilket främjar deltagarnas sysselsättningsmöjligheter och sociala inkludering.

Genom projektet har man ökat medvetenheten om betydelsen av social inkludering och metoder för att främja den. Denna medvetenhet bevaras efter att projektet avslutats och kan ytterligare främja samhällsdebatten och åtgärderna för att uppnå målen för social inkludering. Denna permanenta praxis erbjuder även i fortsättningen stöd och resurser för deltagarna och hjälper dem att uppnå högre mål och främja social inkludering i sitt eget liv.

Projektets webbplats [RASI 2018-2021 \(webnode.fi\)](#)

Safe Schools for All - Teachers Transforming Societies

2018-1-FI01-KA201-047311 Strategiskt partnerskapsprojekt för den allmänbildande sektorn

Prioriterade områden: Tyngdpunkten låg på att skapa tryggare skolmiljöer och främja jämlikhet i utbildningen, utveckla lärarnas utbildning, förbättra utbildningens kvalitet och bekämpa diskriminering.

Mål: Målet med projektet var att främja trygghet, inkludering, kvalitet, elevernas välbefinnande och jämlikhet i skolmiljön. Målet var dessutom att erbjuda lärarna färdigheter i att skapa tryggare lärmiljöer och behandla diskrimineringsfrågor samt öka deras kompetens och medvetenhet om trygghet och inkludering.

Indikatorer: Parterna kom överens om indikatorerna, rollerna och utvärderingen av projektet innan genomförandet av projektet inleddes. Som indikatorer användes enkäter om tryggheten i skolmiljön och elevernas välbefinnande, engagerande responsuppgifter samt individuella intervjuer och gruppintervjuer. Man genomförde uppföljningen genom att dokumentera alla åtgärder och internationella möten. Man reflekterade över interaktionen mellan utbildarna och eleverna samt projektets framsteg, kvalitet och prestationer och utvärderade dem tillsammans som ett konsortium. I uppföljningen användes "keep it simple"-modellen. Man fick i huvudsak in respons genom att ställa bra frågor och låta deltagarna fritt fundera över sitt eget lärande.

Metoder Metoderna, utbildningsprogrammen, undervisningsmaterialet och workshopparna som utvecklats inom projektet främjade tryggheten och jämlikheten i skolmiljön. Som metod användes kollegialt lärande och nätverkande. Metoderna erbjöd lärarna och eleverna verktyg och kunskaper för att skapa en trygg och inkluderande lärmiljö. Projektpartnarna arbetade enligt ett samarbetsbaserat tillvägagångssätt och skapade alla delar av lärprocessen tillsammans efter en behovsanalys på både nationell och internationell nivå. I projektet ingick sex sammanhängande, långsiktiga innovativa åtgärder och flera internationella möten, av vilka de sista ordnades virtuellt. Det metodologiska tillvägagångssättet baserade sig på kritisk pedagogik, självstyrt lärande och teorier om att lära sig genom att göra. För eleverna skapades ett tryggt utrymme att fundera, dela, testa och misslyckas eller lyckas. En innovationsprocess med teoretisk och praktisk kunskap och kamratstöd. Individuella och grupp-specifika funderingar var en viktig del av utbildningsprogrammet. I programmet ingick teorisessioner av föreläsningstyp, kreativa praktiska övningar samt arbete i par, i grupper och som individer. I slutet av varje session hölls alltid en gruppdiskussion och funderingar om den verksamhet som nyligen genomförts.

Resultat: Som resultat av projektet förbättrades tryggheten i skolmiljön, och elevernas välbefinnande och jämlikhet ökade. Lärarnas kompetens och medvetenhet om trygghet och inkludering ökade, varvid de fick färdigheter att främja tryggare och mer inkluderande lärmiljöer och behandla diskrimineringsfrågor. Detta hade en positiv inverkan på elevernas välbefinnande och skolmiljöns kvalitet. Lärarna för projektet och dess olika åtgärder stödde och underlättade lärarnas teoretiska och praktiska strukturering för att analysera sitt eget arbete och skapade ett utrymme där man tillsammans kunde arbeta och utveckla metoder, tillvägagångssätt och färdigheter. Projektet hade ständigt ett direkt samband med verkligheten i skolorna samt lärarnas arbetsmiljö och utmaningar. Åtgärderna inom projektet utgjorde en konsekvent helhet som kompletterade varandra, där lärarna och det civila samhällets organisationer kunde dela sina erfarenheter och sin sakkunskap, lära sig av varandra och skapa, testa, utvärdera och genomföra gemensamt överenskomna åtgärder, sprida nya, innovativa metoder, ramar, redskap, färdigheter och kunskaper inom utbildningssektorn och erbjuda många efterlängtade nya tillvägagångssätt, metoder och information om hur diskriminering kan bekämpas.

Innovationer: Inom ramen för projektet utvecklades innovativa undervisningsmaterial och workshoppar som erbjöd nya tillvägagångssätt för att främja trygghet och jämlikhet i skolmiljön och nya sätt att hantera samt förebygga diskriminering och våld i skolorna. Lärarna erbjöds nya metoder och tillvägagångssätt för att främja tryggheten och inkluderingen och för professionellt stöd i lärarens arbete.

Permanent praxis: De nya kunskaperna, färdigheterna och metoderna som lärarna fick i projektet har stärkt främjandet av en trygg lärmiljö och inkludering i skolorna. Nätverken och samarbetsmöjligheterna som skapats inom projektet har förblivit permanenta och främjar informationsutbytet och tryggheten och inkluderingen i skolornas lärmiljö. Utbildningshelheterna och undervisningsmaterialet som utvecklats inom projektet används också efter att projektet avslutats. De resurser som använts i projektet har spridit sig till den bredare undervisningsgemenskapen och stött lärarna i att främja en trygg lärmiljö och inkludering i olika skolor.

Projektets webbplats [Safer - Institutet för fredsfostran](#)

Towards Inclusive eLearning: Improving Accessibility of eLearning in Higher Education from Universal Design for Learning perspective

2018-1-FI01-KA203-047321 Strategiskt partnerskapsprojekt för högre utbildning

Prioriterade områden: Tyngdpunkten i projektet låg på att förbättra möjligheterna för studerande i svagare ställning att delta i högskoleundervisning genom att utveckla tillgängliga eLearning-miljöer. Dessutom prioriterades främjande av inkludering, tillgänglighet, rättvisa, jämlik utbildning samt digitalt lärande och digital undervisning.

Mål: Målet med projektet var att göra det möjligt för studerande att obehindrat få tillgång till eLearning-lärmiljöer, läromaterial och lärupplevelser samt att förbättra studiemotivationen.

Indikatorer: Vid utvärderingen av effekterna av projektet användes utvecklingen av en tillgänglig eLearning-miljö, de studerandes deltagande och den nivå av tillgänglighet som de upplevde. För att kartlägga och bedöma utvecklingsbehoven användes ett frågeformulär.

Metoder I projektet kartlades och undersöktes eLearnings inkluderande praxis vid högskolorna och utnyttjades Universal Design for Learning-perspektivet, vilket främjar tillgängligheten och flexibiliteten i lärmiljöerna. Metoderna innehöll utbildning, anvisningar och testning av eLearning-miljön. Metoderna gjorde det möjligt för de studerande att obehindrat få tillgång till läromedel och lärupplevelser.

Resultat: Högskolornas eLearning-miljöer blev mer tillgängliga och lättare att nå. De studerande upplevde att deras möjligheter att delta och upplevelser av tillgänglighet förbättrats. Detta hade en positiv inverkan på deras lärresultat och studiemotivation. Projektets samhällsliga effekt uppnåddes genom kompetenta människor, samarbete och interaktion samt genom att sprida resultaten. Resultaten presenterades och spreds vid två internationella konferenser och på projektets webbplats, där resultaten och materialen finns tillgängliga i minst fem år. I avslutningskonferensen deltog människor från tio olika länder runt om i världen. Projektet främjade kunskapsutveckling, kompetensen och praxisen hos de organisationer och anställda som deltog väl. Personalen fick ny information för att förstå och beakta den sociala, etniska, språkliga och kulturella mångfalden. För att utveckla den kulturella mångfalden testades inkluderande webbundervisningspraxis och att utnyttja Universal Design Learning för högskolestuderandenas olika behov på internationell och nationell nivå. Lärarna och de studerande blev intresserade och motiverade av innovativa pedagogiska och tekniska färdigheter. Ett stödnätverk skapades för lärarna för att planera inkluderande webbundervisning och svara på frågor i anslutning till den.

Innovationer: I projektet utvecklades undervisningsmaterial och lärplattformar som följde Universal Design for Learning-principerna. Denna praxis gjorde det möjligt att anpassa lärmiljöerna individuellt och gav alla studerande en bättre lärupplevelse. Det utvecklingsbaserade

utvärderingsverktyget kan tillämpas på högskolors kvalitetsledningssystem och strategiarbete och användas för skräddarsydda ändamål vid enskilda läroanstalter för att samla in och utvärdera resultat. Utbildningsmodellen kan tillämpas som sådan på olika intensiva och långvariga utbildningsändamål. Kontextkortet kan användas för att göra de anställda vid högskolorna känsligare för olika studerandes behov. Fallstudievideorna som behandlar de studerandes behov för lärandet kan användas som material i olika lärarutbildningar.

Permanent praxis: De åtgärder, principer och rekommendationer som utvecklats inom projektet främjar fortfarande eLearning-materialens tillgänglighet. Detta har långvariga effekter på högskolornas eLearning-miljöer, och tillgänglighetens betydelse kan i fortsättningen styra undervisnings- och materialproduktionen. Lärarna som utbildades i projektet fick nya kunskaper och färdigheter för att planera och genomföra tillgänglig eLearning. Denna kompetens fortsätter i deras professionella arbete och påverkar därmed undervisningspraxisen vid högskolorna på ett bestående sätt. Samarbetsnätverken och informationsutbytet som skapats under projektet förblir permanent praxis. Detta kan främja kontinuerligt lärande, spridning av kunskap och spridning av god praxis i högskolegemenskapen. Webbplatsen för projektet bevaras i portalen i minst fem år. Alla resultat och allt material som producerats finns fritt tillgängliga på projektets webbplats. Artikelsamlingen och de separat publicerade artiklarna finns också på förläggarnas webbplatser. Universal Design for eLearning berör alla utbildningsnivåer, inte endast högskolorna. Även andra läroanstalter kan dra nytta av de metoder som utvecklats inom projektet.

Projektets webbplats [TINEL - Häme University of applied sciences \(hamk.fi\)](http://tinel.hamk.fi)

EU Inclusion Approaches

2018-1-FI01-KA229-047288 Utbytesprojekt mellan skolor

Prioriterade områden: Projektet EU Inclusion Approaches fokuserade på att främja inkludering och mångfald i Europeiska unionens utbildningssystem.

Mål: Målet var att erbjuda ett informationspaket och ett verktyg för att hantera utmaningarna inom social inkludering och föreslå hur denna process kan genomföras. Dessutom var målet med projektet att utveckla och dela god praxis samt bra metoder och material som stöder alla elevers inkludering och lärande samt sprider information och bästa praxis om social inkludering och skapa ett forum där de studerande kan arbeta med social inkludering och hitta bästa praxis som kan delas.

Indikatorer: Som indikatorer för projektet användes antalet deltagare på utbildningsevenemang, enkäter och utvärderingsblanketter med vilka man kunde följa upp deltagarnas nöjdhet, lärresultat och projektets effekter på utbildningssystemen

Metoder Metoder som utnyttjades i projektet var utbildningsevenemang, workshoppar, webinarium och webbmaterial. De valda metoderna användes för att sprida information och utveckla praxis som främjar inkludering och mångfald. Varje partner föreslog en ny form av inkludering som var förenlig med projektets tyngdpunkter och läroanstalter. Läroanstalterna strävar så långt som möjligt och i så stor utsträckning som möjligt efter att tillämpa sina resurser, färdigheter och kompetens som kunde delas med andra partner. Det viktigaste sättet att utbilda och dela färdigheter var de fem utbildningarna, varav en var virtuell. Under projektets planeringsprocess fastställde varje partner ett tillvägagångssätt för social inkludering. Metoderna var att använda de nationella språken som ett sätt att bryta hindren, öka toleransen och förståelsen samt lära sig nytt; innovativa undervisningsmetoder för att motivera personer som riskerar att avbryta sin skolgång, etniska minoriteter

och akademiska elever; att främja förståelsen för interkulturell verksamhet och verksamhet mellan generationerna; att inkludera eleverna i verksamheten med hjälp av djur; att använda ett praktiskt tillvägagångssätt för att skapa lärmiljöer kring produktion av odlingsväxter och matlagning som ett sätt att öka möjligheterna till social inkludering. Informationen spreds vid en konferens som besöktes av experter från olika medborgarorganisationer som stödde inkludering, social inkludering och inkludering av personer som hamnat längst ner i samhällshierarkin och etniska minoriteter, särskilt romska minoriteter.

Resultat: Som resultat av projektet uppstod nya läromedel, undervisningsmetoder och praxis som stöder inkludering och mångfald i utbildningen. De uppnådda resultaten kan utnyttjas för att utveckla och förbättra utbildningssystemen. Som en del av varje utbildning utarbetade de studerande enkätundersökningar som delades ut i lokala gemenskaper och som beskrev den allmänna attityden eller kunskapen om varje ämne. De användes senare som ett material som kunde analyseras för att få en uppfattning om den gemenskap som de studerande kommer från. Det referensverktyg som utvecklades utgjorde en stabil struktur för senare undersökningar på europeisk nivå och fungerade som grund för gemensam diskussion. I varje utbildning ordnades minst två workshoppar som fungerade som undervisningsmetod och användes för att dela bästa praxis inom varje ämnesområde och som utbildningsforum för alla deltagare. Vårdarnas gästtalare beredde en informativ agenda som utvidgade den kunskap som deltagarna förde med sig till diskussionsforumet. De insamlade färdigheterna och kunskaperna kunde överföras till undervisningen och skolgemenskaperna i alla deltagande skolor. I projektet betonades innovativ praxis och utvecklande av nya tillvägagångssätt för att främja inkludering och mångfald. I projektet betonades planering av en inkluderande undervisningsmiljö, lärarnas utbildning och samarbetet med olika intressentgrupper.

Innovationer: Under projektet utarbetades en handbok om social inkludering i form av en nedladdningsbar e-bok som finns tillgänglig via projektets sociala medier och på webbplatsen där den enkelt kan delas till alla intresserade. Den är ett användbart hjälpmedel i alla klassrum eller utanför skolan i verksamheten, och vem som helst kan använda den gratis och på ett uppmuntrande sätt

Permanent praxis: Praxisen och materialet som utvecklats under projektet blir bestående praxis inom utbildningen. Praxisen och inkluderingshandboken som utvecklats inom projektet kan stödja lärarnas professionella utveckling samt främja inkludering och mångfald på lång sikt.

Sammanfattning av projektet [compendio.pdf \(sepie.es\)](#)

Strengthening Inclusion of students with special needs through Positive Pedagogy

2019-1-FI01-KA202-060766 Strategiskt partnerskapsprojekt för yrkesutbildning

Prioriterade områden: Tyngdpunkten i projektet låg på att stärka elevernas inkludering, beaktande av särskilda behov, rättvisa och inkludering genom positiv pedagogik. Dessutom prioriterades lärande mellan kulturer och generationer.

Mål: Huvudmålet var att bekanta sig med varandras organisationer med tanke på särskilt stöd och inkludering. I projektet utvecklades undervisningsmetoder och praxis som stöder inkluderingen av och lärandet hos studerande med särskilda behov. Målet med projektet var att skapa permanent praxis som främjar inkludering av elever med särskilda behov. Målet var att bättre förstå hur man kan förbereda de studerande på att komma in på arbetsmarknaden genom att identifiera deras styrkor och utnyttja dem aktivt samtidigt som de lär sig yrkesmässig kunskap och kompetens. Målet var att identifiera skillnaderna mellan länderna och bästa praxis, och överföra denna kunskap till

konkreta åtgärder. Målet var att lära sig hur man kombinerar positiv undervisning och lärande genom att göra. I varje land hade man också för avsikt att besöka arbetsplatser som anställer personer med funktionsnedsättning.

Indikatorer: Deltagarnas nöjdhet med hjälp av enkäter och utvärderingsblanketter. Indikatorer var dessutom utvärderingar av elevernas lärresultat samt indikatorer som mäter lärarnas och skolans engagemang. Med hjälp av de indikatorer som användes kunde man bedöma projektets effekt och följa upp hur det lyckades.

Metoder Inom projektet utvecklades och testades nya undervisningsmetoder, praxis och material samt användes ett positivt pedagogiskt tillvägagångssätt som betonar identifieringen av elevernas styrkor och positiva resurser. Metoderna innehöll bland annat utbildningsevenemang, workshoppar, kollegialt lärande och gemensamt lärande. Som metod användes positiv pedagogik, identifiering av elevernas styrkor och positiva resurser samt skapande av en inkluderande lärmiljö. Med hjälp av denna praxis kan lärarna bättre svara på behoven hos elever med särskilda behov och stödja deras lärande.

Resultat: I projektet utvecklades nya undervisningsmetoder och praxis som främjar inkluderingen av och lärandet hos elever med särskilda behov. För lärarnas bruk utvecklades nya utbildningsmaterial, stödmaterial för eleverna samt verksamhetsmodeller som stöder en inkluderande lärmiljö. I varje deltagande organisation användes systematiskt den positiva pedagogikens resursmetoder i undervisningen och handledningen. Lärarna och tränarna kunde dela med sig av nya idéer på internationell nivå. Projektet ökade de lika möjligheter för studerande som behöver särskilt stöd att delta i internationell verksamhet. De studerande som behövde särskilt stöd fick kunskap om sina egna styrkor och lärde sig att styra sin egen verksamhet. I en internationell kultur lärde de sig att arbeta tillsammans och stödja varandra på ett positivt sätt, upplevde att de lyckades och lärde sig att uppskatta sig själva. Det europeiska nätverket erbjöd en utmärkt miljö för kamratlärande där internationell verksamhet kunde utvecklas när studerande från partnerländerna deltog i utbildning tillsammans med studerande i värdlandet. Studerandena från varje organisation deltog mycket aktivt i att ta emot gäster i sin egen organisation. Detta främjade de studerandes välbefinnande och positiva självbild. De positiva erfarenheterna under studierna minskade antalet studieavbrott och förbättrade sysselsättningen. Lärarna inkluderade den positiva pedagogikens metoder som en naturlig del av undervisningen i läroanstalternas dagliga liv efter att projektet avslutats.

Innovationer: Som innovativ praxis i projektet betonades tillämpningen av positiv pedagogik i specialundervisningen. Detta tillvägagångssätt erbjuder nya sätt att främja elevernas inkludering och lärande samt öka lärarnas professionella utveckling.

Permanent praxis: Efter att projektet avslutats har lärarnas utbildningsmaterial, anvisningar och rekommendationer för genomförande av inkluderande undervisning och kollegialt lärande förblivit permanent praxis. Metoder för gemensamt lärande och stödmaterial för eleverna kan i fortsättningen stödja inkludering av elever med särskilda behov. Positiv pedagogik blev grunden för den dagliga undervisningen i varje organisation som deltog i projektet. Den permanenta praxisen är viktig, eftersom den gör det möjligt att utnyttja resultaten av projektet på lång sikt. Den främjar inkluderingen av elever med särskilda behov i skolgemenskaper samt stöder lärarnas professionella utveckling. Projektets effekt på utbildningen kvarstår och påverkar utbildningssystemen även efter att projektet avslutats.

Projektbeskrivning: [Erasmus - Strengthening Inclusion of students with special needs through Positive Pedagogy - Suomen Diakoniaopisto \(sdo.fi\)](#)

Lessons from less heard

2020-1-FI01-KA204-066560 Strategiskt partnerskapsprojekt för vuxenutbildningen

Prioriterade områden: Främjande av mångfald, lika möjligheter, jämlik behandling, högklassig utbildning samt att bli hörd och inkludering bland minoriteter, marginaliserade grupper och mindre bemedlade studerande.

Mål: Målet med projektet var att stärka minoritetsgruppernas representanters inkludering i utbildningen och samhället, utveckla och dela innovativa metoder och förfaringssätt som främjar minoriteternas, marginaliserade grupper och mindre bemedlade studerandes deltagande och lärande i skolmiljön.

Indikatorer: I projektet utvärderade man framstegen i fråga om inkludering och att bli hörd samt de studerandes upplevelser och lärresultat genom enkäter, intervjuer och observationer. Med hjälp av indikatorerna mättes hur inkluderingen och att bli hörd utvecklades, lärresultaten, deltagarnas erfarenheter samt genomförandet av projektet och uppnåendet av de uppställda målen.

Metoder I projektet utnyttjades inkluderande lärande, kamratlärande, beaktande av kulturell mångfald, inkluderande pedagogik och ett partnerskapsorienterat arbetssätt. De studerandes aktiva roll stöddes i läroprocessen. Metoderna syftade till att skapa en trygg och inkluderande lärmiljö där varje studerande får sin röst hörd och blir bemött som individ.

Resultat: Deltagarna upplevde att deras kompetens förbättrats samt att inkluderingen och gemenskapskänslan ökat genom självkännedom och interaktionsfärdigheter. De studerandes inlärningsresultat och akademiska framgång förbättrades. Som resultat av projektet uppstod nya undervisningsmaterial, workshopskoncept och verksamhetsmodeller som är till nytta för lärarna och skolorna för att främja inkluderingen. Verksamhetsmodellerna skapade en inkluderande lärmiljö där varje studerande kan delta och lära sig utifrån sina egna utgångspunkter. Resultaten spred sig ut i skolgemenskaperna i större utsträckning och hade en positiv inverkan på minoriteternas och de marginaliserade gruppernas läroupplevelser. Genom interaktion och utbyte av kunskaper med projektpartnererna fick man mer kunskap om möjligheterna att producera kulturtjänster. För vuxna med invandrarbakgrund presenterades ett kulturmiljöperspektiv i utbildningen i läs- och skrivfärdigheter.

I projektet stärktes ett nätverk som bestod av lokala intressentgrupper och skapade fler möjligheter för social inkludering av invandrare genom kulturell verksamhet som stimulerade ett direkt och aktivt deltagande. Deltagarna fick praktisk kunskap och inspiration för att utvidga verksamhetsfältet. I varje gemenskap uppnåddes många människor på gemenskapsnivå, och förväntningarna som ställts upp överskreds i många verksamheter. Effekten var bättre när man träffade människor personligen och inte på webben, eftersom det är bäst och naturligtast att diskutera och berätta historier ansikte mot ansikte, och särskilt när målgrupperna inte har ett gemensamt språk och har få färdigheter som stöder deltagande via webben. I projektet lyckades man skapa fyra evenemang där kulturminoriteter deltog i att planera och skapa kultur. På basis av deltagarnas engagemang lyckades man öka mängden kultur för grupper utanför de befolkningsgrupper som råder i våra lokalsamhällen. Verksamheten synliggjorde de kulturella minoriteterna och deras syn på kulturmiljön. Bättre tillgång till kultur främjar lika möjligheter och tillgodoseende av kulturella rättigheter samt stärker gemenskaper.

På lång sikt främjas den sociala sammanhållningen. I läskunnighetsutbildningen för vuxna påverkade förhållningssättet i hög grad gruppens känsla av samhörighet. Genom att sprida information om projektets metoder och produktioner har varje partner främjat och främjar även i fortsättningen kultur- och utbildningsaktörernas samt andra organisationers, sammanslutningars och

människogruppernas beredskap att främja den sociala och samhälleliga utvecklingen för att främja inkludering på sitt eget område.

Innovationer: I projektet utvecklades innovativ praxis för att främja inkludering och att bli hörd, såsom inkluderande inlärningsmetoder, former av kamratlärande, beaktande av kulturell mångfald i undervisningen och partnerskapsorienterat arbete med de studerande för att skapa en inkluderande lärmiljö. I partnerskapet kombinerades kompetens, upplevelser och krafter på ett innovativt sätt.

Permanent praxis: Lärarnas utbildningsmaterial och utbildningsprogram har blivit permanent praxis som stärker kompetensen i att främja inkluderingens mångfald. Resultaten av projektet utnyttjas fortfarande i utbildnings- och undervisningsorganisationernas utvecklingsarbete och planering för att stärka inkluderingens och jämlikhetens principer i undervisningspraxisen och skolornas verksamhetskultur.

Projektets webbplats [6-kültürel-miras-konulu-proje-örnekleri-broşürü.pdf \(ua.gov.tr\)](https://6-kulturel-miras-konulu-proje-ornekleri-brosuru.pdf)

Designing and supporting inclusive practices in Higher Education

2020-1-FI01-KA203-066572 Strategiskt partnerskapsprojekt för högre utbildning

Prioriterade områden: Tyngdpunkten i projektet låg på att planera och stödja inkluderande tillvägagångssätt inom högre utbildning. I projektet fokuserade man på att främja inkludering och jämlikhet i utbildningen.

Mål: Huvudsyftet med projektet var att stödja läroanstalter på högskolenivå i att utveckla innovativa verksamhetssätt och innovativ praxis för att införa inkluderande praxis i planeringen av kurser och i undervisningen, samt att skapa och utveckla praktiska tillvägagångssätt som säkerställer att alla studerande kan delta och vara framgångsrika i högskoleutbildningen. I projektet fokuserade man på att planera och stödja inkluderande praxis som säkerställer att alla studerande kan delta och ha framgång i högskolemiljön.

Indikatorer: Projektets effekter och resultat bedömdes med enkäter och intervjuer som mätte genomförandet av inkluderande praxis och deras effekt på de studerandes deltagande, lärresultat och välbefinnande. Indikatorerna erbjöd objektiv information om projektets effekter och möjliggjorde kontinuerlig uppföljning och utvärdering.

Metoder: I projektet användes kollaborativt lärande, utnyttjande av teknik och mångsidiga utvärderingsmetoder för lärande som erbjöd nya sätt att planera och genomföra undervisningen, stödde studerandenas olika strategier för lärande och främjade mångsidig bedömning.

Man uppmuntrade högskolorna att själva granska och reflektera över sina nuvarande verksamhetssätt och praxis för mångfald och inkludering samt att erbjuda verktyg och strategier för att stödja dem.

Resultat: Som ett resultat av projektet utvecklades Inclusive Higher Education Toolkit, som består av en referensram, en checklista för färdigheter, verktyget Design Canvas, en SWOT-analysmodell och ett strategiverktyg, och utöver verktygspaketet även innehåller en databas med 47 exempel på bra verksamhetssätt och god praxis från olika delar av Europa. Syftet med verktygspaketet är att stödja högskolornas förvaltningspersonal och de politiska beslutsfattarna att utveckla inkluderande politik. Den andra produkten var en utbildningskurs i inkluderande högskoleutbildning. Den erbjöd praktisk utbildning för akademiska lärare om att utforma inkluderande utbildningsprogram med tydliga tips

och strategier. Den tredje produkten var en webbaserad lärplattform och en massiv öppen webbkurs (MOOC) om inkluderande praxis för alla som är intresserade av lärande och inkluderande undervisning. MOOC-kursen är en två veckor lång självstudiekurs som innehåller sex interaktiva moduler med spelmässiga drag. Den finns tillgänglig på fem språk. I projektet förbättrades färdigheterna och kompetensen, kvaliteten, relevansen, synergin och förståelsen för planeringsprocesserna och undervisningen vid inkluderande högskolor. Projektets resultat visar att inkluderande praxis inom högskoleutbildningen främjar och säkerställer de studerandes deltagande, läroresultat och välbefinnande. De studerande upplevde att kvaliteten på undervisningen och lärandet förbättrats samt att jämlikheten och inkluderingen ökat genom inkluderande praxis samt inkluderande och gemenskapliga metoder. Av resultaten framgår också att lärarnas och personalens professionella kompetens har ökat och att de inkluderande undervisningsmetoderna och praxisen har etablerats genom ibruktagandet av kollaborativt lärande, utnyttjande av teknik och mångsidiga bedömningsmetoder.

Innovationer: I projektet utvecklades funktionella rutiner för att främja inkludering och att bli hörd. Dessa metoder var inkluderande metoder för lärande, former för kamratlärande, beaktande av kulturell mångfald i undervisningen och partnerskapsorienterat arbete med de studerande för att skapa en inkluderande lärmiljö. Praxis för inkludering har erbjudit nya sätt att planera undervisningen och lärandet samt stödja de studerandes olika strategier och behov för lärandet. Det kollaborativa lärandet har främjat förmågan att arbeta i grupp, interaktionen och utbytet av information mellan studerande. Utnyttjandet av teknologi har möjliggjort en mer flexibel och tillgänglig lärmiljö med hjälp av webbaserade lärplattformar och applikationer. Mångsidiga bedömningsmetoder har erbjudit de studerande olika sätt att påvisa sin kompetens.

Permanent praxis: Lärarnas utbildningsmaterial och utbildningsprogram har blivit permanent praxis som stärker kompetensen i att främja inkluderingens mångfald. Anvisningar, utbildningsmaterial och nätverk för planering och genomförande av inkluderande undervisning har förblivit permanent praxis efter projektets slut. Resultaten av projektet utnyttjas fortfarande i utbildnings- och undervisningsorganisationernas utvecklingsarbete och planering för att stärka inkluderingens och jämlikhetens principer i undervisningspraxisen och skolornas verksamhetskultur.

Projektets webbplats [Home - InclusiveHE](#)

Inclusion through mediation

2020–1-FI01-KA203-066490 Strategiskt partnerskapsprojekt för högre utbildning

Prioriterade områden: I projektet fokuserade man på att främja inkludering i konfliktlösning genom medling. Tyngdpunkten låg på att skapa fred, försoning och inkludering i samhället.

Mål: Målet med projektet var att utveckla praxis och kompetens i anslutning till medlingsverksamhet för att främja samarbete och konstruktiv konfliktlösning i olika gemenskaper. Målet var att ge elever, aktivister och invandrare kraft att bli kamratmedlare i sina egna gemenskaper och på ett bredare plan.

Indikatorer: Projektets effekter och resultat utvärderades med enkäter och intervjuer med diskussionsgrupper som mätte deltagarnas erfarenheter av ökat samarbete, hur färdigheterna att lösa konflikter utvecklats och hur våldet minskat. Samarbetsparterna utvecklade frågeformuläret utifrån preliminär läsning av litteratur och en dokumentundersökning. I projektet genomfördes en studie som omfattar hela EU där man kartlade god praxis för interkulturell medling på olika håll i Europa. I fallstudierna som gjordes under projektet lyfte man fram särskilda goda exempel på god

praxis vid användningen av medling som verktyg. I utvärderingen ingick dessutom användartestning och digitala verktyg för att observera användarnas beteende och spridningsresultaten.

Metoder Projektets metoder var utbildning i medlingsverksamhet, kollegialt lärande och simulerade övningar. Metoderna bidrog till att förbättra relationerna mellan deltagarna, utveckla färdigheter i konfliktlösning och stärka den konstruktiva interaktionen. Metoderna gjorde det möjligt att utveckla nya tillvägagångssätt och skapade en grund för inkluderande konfliktlösning. Under projektet kartlades färdigheter, möjligheter och bästa praxis genom vilka elever, aktivister och invandrare lärde sig att fungera som kamratmedlare i sina gemenskaper och på bredare front. Information samlades in genom enkäter och fallstudier från flera olika källor för att skaffa bevis på hur medling kan användas som verktyg. Den praktiska lämpligheten presenterades i fallstudierna.

Resultat: Under projektet utvecklades en interaktiv guide som presenterar fenomenet att lösa konflikter och spänningar genom medling samt metoder för att integrera flyktingar och personer i en svagare ställning i en större gemenskap. Handboken fungerar som en lärresurs för social inkludering för intressentgrupper, såsom tillhandahållare av högskoleutbildning, utbildare, samfundens ledare och aktivister samt lokala aktörer och stödgrupper. Man utarbetade ett utbildningsmaterial som syftar till att uppmuntra lärare, utbildare och vuxen- och gemenskapsutbildare att använda ett systematiskt tillvägagångssätt och inkludera medlingsutbildningen i sin organisations läroplan för kontinuerligt lärande. I projektet skapades dessutom IncludeMe Massive Open Online Course (MOOC) med öppen källkod som möjliggör flexibelt lärande för alla som är intresserade av konfliktlösning, medling och social inkludering. MOOC-kursen är en självstudiekurs som består av fem moduler. I projektet gjordes betydande framsteg för att öka inkluderingen och lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. Deltagarna upplevde att samarbetet och färdigheterna att lösa problem förbättrats och våldshandlingarna minskat med hjälp av verksamheten. Medlingsverksamheten har en betydande effekt på deltagarnas inbördes relationer, konfliktlösningsfärdigheter och minskat våld. Deltagarna rapporterar om förbättrat samarbete, ökad förståelse för olika synvinklar och dialog mellan olika kulturer. Sådan innovativ praxis är en väsentlig del av projektets effekt och kan användas för att svara på deltagarnas behov och samhälleliga utmaningar.

Innovationer: I projektet skapades innovativ praxis genom att utveckla medlingsverksamhetens utbildning, kollegialt lärande och simulerade övningar. Dessa innovativa tillvägagångssätt skapade nya sätt att utveckla deltagarnas konfliktlösningsfärdigheter och stärka den konstruktiva interaktionen. De erbjöd deltagarna praktiska verktyg och möjligheter till erfarenhetsbaserat lärande.

Permanent praxis: Den permanenta praxis som uppstått inom projektet är anvisningar, utbildningsmaterial och nätverk för medlingsverksamhet som främjar inkluderande konfliktlösning på lång sikt. Permanent praxis säkerställer att projektets resultat och effekter fortsätter, eftersom de erbjuder verktyg och resurser för deltagarna även efter att projektet avslutats.

Projektets webbplats [INCLUSION THROUGH MEDIATION – Empowering learners, activists and migrants \(includemeproject.eu\)](https://includemeproject.eu)

Creating support models for participation in future work life

2020-1-FI01-KA202-066664 Strategiskt partnerskapsprojekt för yrkesutbildning

Prioriterade områden: I projektet skapades stödmodeller och stödlösningar för deltagande i framtidens arbetsliv. Tyngdpunkten låg på att främja kopplingarna mellan utbildning och arbetsliv samt på att stödja arbetslivsfärdigheterna.

Mål: Målet med projektet var att utveckla nya stödmodeller, metoder, förfaringssätt och lösningar som hjälper individer att aktivt delta i arbetslivet och anpassa sig till förändringarna i det framtida arbetslivet.

Indikatorer: Utvecklingen i deltagarnas arbetslivsfärdigheter, sysselsättning och framgång i arbetet mättes och utvärderades med hjälp av enkäter, intervjuer och uppföljningsuppgifter. Indikatorerna erbjöd objektiv information om projektets effekter och möjliggjorde kontinuerlig uppföljning och utvärdering. Kvantitativa indikatorer som användes var antalet deltagare i utbildningarna och informationsmötena.

Metoder: Projektets metoder var mentorskap, workshopsverksamhet, nätverkande och simulerade övningar. Dessa metoder stödde utvecklingen av deltagarnas arbetslivsfärdigheter, professionella och självkänedom. De gav deltagarna möjlighet att öva på situationer i framtidens arbetsliv och skaffa sig värdefull erfarenhet. Metoderna som användes främjade också samarbetet mellan arbetslivet och utbildningen, vilket stärkte deltagarnas möjligheter att sysselsättas och ha framgång i arbetslivet.

Resultat: Deltagarnas arbetslivsfärdigheter utvecklades avsevärt. Deltagarna rapporterar om ökad yrkesmässig självkänsla, bättre färdigheter att anpassa sig till de föränderliga kraven i arbetslivet och ökade sysselsättningsmöjligheter. De stödmodeller och stödlösningar som utvecklades inom projektet erbjöd deltagarna värdefullt stöd och handledning för att delta i framtidens arbetsliv.

I projektet utarbetades en engelskspråkig samarbetsmodell för användarcentrerad planering, tre coachningsmodeller, en guide för faciliterare (på engelska, finska, portugisiska och spanska) samt ett verktygspaket för mångfaldsutbildning för arbetsgivare och anställda inom stödtjänster och ett visualiserat verktygspaket för ett mångsidigt arbetsliv (på engelska, finska, portugisiska och spanska). Projektets utbildares och tränares utbildningsfärdigheter och kompetens förbättrades. Genom projektet skapades bredare möjligheter för samarbete och gemensam utveckling mellan parterna på webben och med en hybridmetod.

Den internationella verksamhetens och det internationella samarbetets synlighet i partnerorganisationerna har ökat. Man främjade gemensam utveckling som gäller mångfalden i arbetslivet, samarbete med arbetslivet och arbetsgivare samt samarbete som möjliggör sysselsättning av personer som behöver särskilt stöd. De deltagande organisationerna upplevde att den gemensamma utvecklingen och arbetet med personer som behöver särskilt stöd var mycket nyttiga i dagens samhälle. Det konstaterades att vi delar en likadan värdegrund där de svaga inte lämnas för att klara sig ensamma. Genom att stödja personer som behöver särskilt stöd mår också samhället omkring dem bättre. Vi upplever att samma respekt för genuina möten och stöd är allmängiltiga sätt att hitta sysselsättning och lyckas i studierna.

Innovationer: I projektet användes mentorskap, workshoppar, nätverkande och simulerade övningar på ett innovativt sätt. Dessa metoder gav deltagarna möjlighet att öva på situationer i arbetslivet, utveckla yrkesmässiga färdigheter och skapa nätverk. Innovativa metoder främjade deltagarnas arbetslivsfärdigheter och förbättrade deras möjligheter att lyckas i framtidens arbetsliv.

Permanent praxis: Inom projektet skapades permanent praxis som fortsätter efter att projektet avslutats. Programmen, utbildningsmaterialet och samarbetsnätverken som stöder arbetslivsfärdigheterna fortsätter sin verksamhet. Den permanenta praxisen säkerställer att projektets resultat och effekt fortsätter på lång sikt och ger deltagarna resurser och information i framtiden.

Varje partnerorganisation använder materialet som utvecklats i sin utbildning, för att utveckla personalens färdigheter och i samarbetet med arbetsgivarna. Handboken Coaching Models och verktygspaketet om mångfald för arbetsgivare har översatts till språket i varje partnerland inom projektet och kan användas vid utbildningsevenemang för tränare, utbildare och arbetsgivare i dessa målländer. Verktgspaketet om mångfald för arbetsgivare har vidareutvecklats och har använts i olika evenemang och utbildningar tillsammans med intressentgrupperna. Verktgspaketet fungerar som ett bra stödmaterial när man diskuterar mångfaldsteman.

Allt material är fritt tillgängligt på adressen: <https://www.livesaatio.fi/innolive/hankkeet/create-future>

Tools for Inclusive Education

2020-1-FI01-KA203-066571 Strategiskt partnerskapsprojekt för högre utbildning

Prioriterade områden: I projektet utvecklades innovativ praxis och verktyg för att stödja inkluderande undervisning och lärande. Tyngdpunkten låg på elevers inkludering, aktivt deltagande och förebyggande av utslagning.

Mål: Det centrala syftet med projektet var att utveckla verktyg och verksamhetsmodeller som främjar inkluderande undervisning och lärande samt stöder lärarnas arbete med att genomföra inkluderande undervisning. Målet var dessutom att utveckla mångsidiga undervisningsmetoder och praktiska tips för att beakta och stödja olika elevers behov. Målet var att främja alla elevers deltagande i lärandet, särskilt de elever som har särskilda behov eller som riskerar att marginaliseras. Målet var dessutom att skapa uppmuntrande och inkluderande lärmiljöer som uppmuntrade eleverna att uttrycka sig, utveckla sina färdigheter och samarbeta med andra elever. I projektet stödde man lärarnas professionella utveckling och stärkandet av deras kompetens för att utveckla den inkluderande undervisningen.

Indikatorer: Som indikator användes utvecklandet av elevernas lärresultat samt deltagande i inkluderande lärmiljöer och undervisningssituationer genom att följa upp elevernas aktiva deltagande i grupparbeten, diskussioner och projektarbeten. Respons och utvärderingar av projektets effekter samlades in av lärarna. Lärarna gav respons om hur deras undervisnings- och tillvägagångssätt hade utvecklats under projektet och hur de haft möjlighet stödja olika slags elever bättre. Inom projektet genomfördes enkäter och intervjuer för elever, lärare och andra intressentgrupper för att samla in information om elevers och lärares erfarenheter, attitydförändringar och nya praxis för lärande. Under projektet erbjöds eleverna och lärarna möjlighet till självvärdering för att bedöma sin egen utveckling och sitt lärande.

Metoder Som metoder användes kamratlärande, gemensamma lärmeter och utnyttjande av teknologi i undervisningen. Digitala lärplattformar och applikationer erbjöd olika verktyg, såsom ljudböcker, bildkommunikationsverktyg och stödprogram för läsning. Metoderna främjade elevernas deltagande och lärande samt stödde skapandet av en inkluderande lärmiljö. Metoderna erbjöd nya sätt att närma sig undervisningen och lärandet. I projektet betonades vikten av kollaborativt lärande i den inkluderande undervisningen. Grupparbeten, praxis för kamratlärande och ömsesidigt stöd främjade elevernas interaktion, sociala färdigheter och gemenskapskänsla. I projektet betonades planeringsprinciperna som grund för inkluderande undervisning. I planeringen skapades lärmiljöer och material som är tillgängliga och nyttiga för alla elever oberoende av deras förmågor eller behov. Tydliga anvisningar, visuella hjälpmedel och material som använder många sinnen

Resultat: I projektet utvecklades strategier och metoder som stöder differentierad undervisning med beaktande av elevernas individuella behov. Verktygen som utvecklats, de samarbetsbaserade metoderna för lärande, utnyttjandet av teknik, den innovativa praxisen och den bestående praxisen stöder skapandet av inkluderande undervisningsmiljöer och förbättrar elevernas lärande och deltagande. De erbjuder konkreta hjälpmedel och idéer för planering och genomförande av undervisningen ur ett inkluderande perspektiv. En differentiering av undervisningsinnehållet, undervisningsmålen, bedömningen och lärmiljöerna hjälpte eleverna att uppnå sina mål. Undervisningspersonalen har kunnat utveckla sina färdigheter att stödja olika slags elever och främja elevernas deltagande och lärande.

Innovationer: Digitala lärplattformar och lärapplikationer, såsom ljudböcker, bildkommunikationsverktyg och lässtödsprogram, erbjuder nya tillvägagångssätt som hjälper eleverna med olika behov gällande lärandet. Grupparbetsmetoderna, praxisen för kamratlärande och det ömsesidiga stödet som utvecklats inom projektet främjar elevernas interaktion, sociala färdigheter och gemenskapskänsla. En differentiering av undervisningsinnehållet, undervisningsmålen, bedömningen och lärmiljöerna hjälpte eleverna att uppnå sina mål. I undervisningsplaneringen skapades lärmiljöer och material som var tillgängliga och nyttiga för alla elever oberoende av deras förmågor eller behov. Tydliga anvisningar, visuella hjälpmedel och material som använder många sinnen stödde lärandet på olika sätt.

Permanent praxis: De verktyg och den innovativa praxis som utvecklats inom projektet har skapat en grund för permanent praxis i den inkluderande undervisningen. Lärarna kan även i fortsättningen utnyttja de verktyg och metoder som utvecklats inom projektet i sitt eget undervisningsarbete. Projektets resultat och erfarenheter kan fungera som inspiration och förebild för andra utbildningsorganisationer för att främja inkluderande utbildning.

Projektets webbplats <https://tofie.eu/>

BILAGA 2. Enkäter som skickats till Erasmus+ KA2-projektaktörer

Enkät till ansvarspersonerna för Erasmus+ partnerskap för samarbete med fokus på inkludering och mångfald om innovativ praxis inom projekten.

Bästa ansvarsperson för ett Erasmus+ partnerskap för samarbete,

välkommen att delta i den elektroniska förhandsenkäten för Erasmus+ partnerskap för samarbete som fokuserar på inkludering och mångfald samt i workshoppen som ordnas i september. Denna enkät och höstens workshop erbjuder en möjlighet att dela erfarenheter och innovativ praxis, lära sig om bästa praxis samt nätverka med ansvarspersoner för andra motsvarande projekt.

Utbildningsstyrelsen vill utreda åsikterna hos ansvarspersonerna för Erasmus+ partnerskap för samarbete som redan avslutats och som fokuserat på inkludering och mångfald om projektens potentiella idéer och innovativa praxis. Vi kommer att publicera en utredning om resultaten som strävar efter att kartlägga potentiella innovationer samt uppmuntra och inspirera sökande till nya tillvägagångssätt. Enkätens resultat kommer att utnyttjas i en workshop för ansvarspersoner i september.

Erasmus+-programmet stöder projekt som främjar social inkludering och syftar till att förbättra tillgängligheten för personer som har färre möjligheter än andra. Sådana personer är bland annat personer med funktionsnedsättning eller invandrarbakgrund, personer som bor på landsbygden och i avlägsna områden, personer med socioekonomiska svårigheter samt personer som eventuellt utsätts för diskriminering på grund av kön, ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionsnedsättning, ålder eller sexuell läggning.

Med hjälp av denna korta enkät vill vi utreda erfarenheterna och tankarna hos dem som arbetar inom Erasmus+-programmet om hur inkludering och mångfald har främjats och hurdana innovationer som har utvecklats i projekten. Vi hoppas att du svarar så öppet och ärligt som möjligt på frågor som är viktiga för ditt projekt. Det tar ca 10–15 minuter att besvara enkäten. Ditt deltagande är mycket viktigt. Ett preliminärt intresse för att delta i workshoppen kartläggs i slutet av enkäten. Det är gratis att delta i workshoppen i september. Utbildningsstyrelsen ansvarar för deltagarnas resekostnader och bjuder på lunch och kaffe. Vi ber dig fylla i enkäten senast 9.6.2023 så att resultaten hinner med till workshoppen i september. Dina svar är mycket viktiga för oss

Obligatoriska frågor markerade med asterisk (*)

Bakgrundsuppgifter

Organisationens namn*

Organisationstyp*

- ☐ kommunens undervisnings/bildnings/ungdomsväsende
- ☐ daghem
- ☐ grundskola
- ☐ gymnasium/enhetsskola
- ☐ yrkesläroanstalt
- ☐ universitet
- ☐ yrkeshögskola

- ☐ fritt bildningsarbete
- ☐ förening/organisation
- ☐ företag
- ☐ något annat, vad?

3. Projekttyp*

- ☐ KA 201 Strategiskt partnerskapsprojekt för den allmänbildande sektorn
- ☐ KA 202 Strategiskt partnerskapsprojekt för yrkesutbildning
- ☐ KA 203 Strategiskt partnerskapsprojekt för högre utbildning
- ☐ KA 204 Strategiskt partnerskapsprojekt för vuxenutbildning
- ☐ KA 205 Strategiskt partnerskapsprojekt för ungdomssektorn
- ☐ KA 219 Strategiskt partnerskapsprojekt mellan skolor
- ☐ KA 229 Utbytesprojekt mellan skolor

4. Vilket år fick projektet finansiering?

- ☐ 2017
- ☐ 2018
- ☐ 2019
- ☐ 2020

5. När avslutades projektet?

- ☐ 2018
- ☐ 2019
- ☐ 2020
- ☐ 2021
- ☐ 2022
- ☐ 2023

6. Vilken är den primära målgruppen för projektet? *

- ☐ lärare/utbildare/ungdomsarbetare/andra anställda
- ☐ elever/studerande/barn/unga
- ☐ arbetslivet
- ☐ en organisation
- ☐ något annat, vad?
- ☐ alla är lika viktiga

Mål

7. Vilket behov försökte man svara på med projektet?

8. Hurdan kompetens om inkludering och mångfald eftersträvades under projektet?

9. Vilka instanser deltog i att planera projektet och ställa upp mål?

Genomförande

10. Med vilka konkreta metoder främjades inkluderingen och mångfalden?

11. Vilken av dem tyckte du var den viktigaste/den mest innovativa?

12. Beskriv kort metoden/idén och utvecklingsprocessen i anslutning till den.

13. Hur har man beaktat personer i svagare ställning i projektet?

Resultat

14. Hurdana metoder, praktiska tillämpningar eller kompetenser som relaterar till inkludering och mångfald utvecklades genom projektet?
15. Hur utnyttjades den kompetens, de konkreta metoder och praktiska tillämpningar som projektet gav upphov till?
16. Uppkom det en ny idé under projektet som du tycker kunde vidareutvecklas? Om ja, vilken?
17. Har man skapat permanenta verksamhetssätt och innovativ praxis som stöder inkludering och mångfald? Om ja, hurdana?
18. Vilka effekter har projektet haft på det dagliga arbetet, kompetensen och den professionella utvecklingen?
19. Vilket mervärde gav det internationella samarbetet projektet och organisationen?
20. Hur kunde Erasmus+-programmets möjligheter utnyttjas bättre för att främja inkludering och mångfald?

Workshop för ansvarspersoner för Erasmus+ partnerskap för samarbete i september

21. Är du intresserad av att delta i Utbildningsstyrelsens workshop för ansvarspersoner för Erasmus+ partnerskap för samarbete i september? *
- ☐ Ja
- ☐ Nej
22. Skulle eventuellt en annan person från er organisation också vara intresserad av att delta i workshopen? *
- ☐ Ja
- ☐ Nej
23. Hurdana teman önskar du att ska behandlas i workshopen?

BILAGA 3. Centrala resultat från Erasmus+ KA2-projektaktörernas workshop

WORKSHOPPENS PROGRAM

ERFARENHETER AV ERASMUS+ PARTNERSKAP FÖR SAMARBETE SOM KOORDINERAS AV FINLÄNDSKA AKTÖRER AV ATT FRÄMJA INKLUDERING OCH MÅNGFALD SAMT MILJÖANSVAR

WORKSHOP FÖR ERASMUS+ KA2 PROJEKTAKTÖRER 29.9.2023

Tid: Fredagen 29.9.2023

Plats: Original Sokos Hotel Tripla, Fredriksbergsterrassen 1 B, 00520, Helsingfors

Program

09.00–09.30 Morgonkaffe

09.30–09.45 Öppning och presentationer, *Anita Varsa, Utbildningsstyrelsen*

09.45–10.00 Presentation av teoribakgrunden till utredningen om Erasmus+ partnerskap för samarbete, *Minna Laatu, Utbildningsstyrelsen*

10.00–11.00 Vad lärde vi oss?

Kort presentation av resultaten av Erasmus+ partnerskapen för samarbete i smågrupper

- Inkludering och mångfald
- Miljöansvar

Facilitator Osku Haapasaari, Åbo universitet, Centret för framtidsforskning

11.00–11.15 Paus

11.15–12.00 Betydelsefulla tillvägagångssätt, potentiella utvecklingsidéer, innovativ praxis

- Inkludering och mångfald samt miljöansvar/

smågrupperna presenterar sina erfarenheter och idéer för hela gruppen

Facilitator Osku Haapasaari, Åbo universitet, Centret för framtidsforskning

12.00–13.00 Lunch

13.00–14.00 Att bygga ett hållbart samhälle genom internationellt samarbete

- En framtidsforskarens perspektiv på kompetensbehoven

Juha Kaskinen, Åbo universitet, Centret för framtidsforskning

14.00–14.45 Utvecklingsidéer, främjande av samarbete och fortsatta planer, *arbete i smågrupper*

14.45–15.15 Sammanfattning och respons

- Sammanfattning av diskussioner och idéer som kommit upp under dagen
- Deltagarnas respons om workshoppdagen och eventuella fortsatta åtgärder

Facilitator Osku Haapasaari, Åbo universitet, Centret för framtidsforskning

Följande steg, Anita Varsa Utbildningsstyrelsen, Minna Laatu Utbildningsstyrelsen

15.15–15.45 Avslutningskaffe och evenemangets avslutning

WORKSHOPPENS INNEHÅLL OCH METODER

Mål för workshoppen:

- erbjuda projektens ansvarspersoner möjlighet att dela erfarenheter och innovativ praxis
- fördjupa resultaten från utredningens enkätskede
- lära sig från bästa praxis samt
- nätverka med ansvarspersonerna för andra motsvarande projekt.

Teman för workshoppdagens projekt: **inkludering och mångfald samt miljöansvar**

Förberedelser

Bärbara datorer i smågrupper.

Deltagarna har på förhand fått tillgång till HowSpace-plattformen där de har ombetts presentera sig. I workshoppen finns anteckningsmaterial (papper och pennor), men HowSpace används som det primära verktyget för att spara tankar.

Allmänna anvisningar för smågruppsarbetet

De som assisterar i smågruppsarbetet har tre huvudsakliga uppgifter i workshoppen:

1. Se till att grundprinciperna för grupparbetet är jämlikhet och dialog samt ge alla möjlighet att uttrycka sin åsikt och sina tankar. Det är naturligt att varje grupp har mer pratsamma och mer reflekterande deltagare.
2. Styra gruppen så att alla frågor hinner behandlas inom den angivna tidsramen. Det har reserverats gott om tid för arbetsskedena, men när ivrig diskussionen pågår glömmar man ibland att titta på klockan. Om någon av frågorna väcker mycket diskussion är det dock möjligt att tillägna mer tid för att behandla den än för andra frågor.
3. Anteckna de centrala tankar som kommer fram under diskussionen på evenemangets HowSpace-plattform. Man kan också be deltagarna skriva ner sina tankar på papper och anteckna kompletteringarna på HowSpace-plattformen efter att arbetsskedet avslutats.

Deltagarna sitter i bordsgrupper. Varje bordsgrupp har 6–8 deltagare.

Ledarna för smågruppsarbetet deltar i grupparbetet och kan erbjuda sina egna synpunkter och erfarenheter för att väcka diskussionen.

Efter smågruppsarbetet delar grupperna resultatet av sitt arbete med de övriga deltagarna. Gruppen väljer en rapportör bland sina medlemmar (gärna en projektaktör).

Program	Beskrivning
09.00–09.30	Morgonkaffe
09.30–09.45	Öppning och presentationer, Anita Varsa, Utbildningsstyrelsen, Möteslokalen Eskola-Kaivola-Alpua
09.45–10.00	Presentation av teoribakgrunden till utredningen om Erasmus+ partnerskap för samarbete, Minna Laatu, Utbildningsstyrelsen
10.00–11.00	Arbetssskede 1: Vad lärde vi oss? Kort presentation av resultaten av Erasmus+ partnerskapen för samarbete i smågrupper. (enligt tema) Deltagarna delas in i bordsgrupper enligt tema. Varje grupp har två deltagare från Utbildningsstyrelsen. Arbetsinstruktionerna ges i början av arbetsskedet och faciliteringsfrågorna skickas till workshopparnas assistenter innan evenemanget börjar. Gruppen väljer en rapportör bland sina medlemmar (gärna en projektaktör).
11.00–11.15	Paus
11.15–12.00	Arbetssskede 2: Betydelsefulla tillvägagångssätt, potentiella utvecklingsidéer, innovativ praxis Förflyttning till en gemensam lokal (möteslokalen Eskola-Kaivola-Alpua) Smågrupperna presenterar sina erfarenheter och idéer för hela gruppen.
12.00–13.00	Lunch, restaurang Original Sokos Hotel Tripla, våning 6
13.00–14.00	Att bygga ett hållbart samhälle genom internationellt samarbete – En framtidsforskares perspektiv på kompetensbehoven Juha Kaskinen, Åbo universitet, Centret för framtidsforskning, Möteslokalen Eskola-Kaivola-Alpua
14.00–14.45	Arbetssskede 3: Utvecklingsidéer, främjande av samarbete och fortsatta planer, arbete i smågrupper (sektorsvis) Deltagarna delas om i grupper så att de är i samma bordsgrupper som representanterna för samma utbildningssektor eller förmånstagare. Arbetsinstruktionerna ges i början av arbetsskedet och faciliteringsfrågorna skickas till workshopparnas assistenter innan evenemanget börjar.
14.45–15.15	Sammanfattning och respons • Sammanfattning av diskussioner och idéer som kommit upp under dagen • Deltagarnas respons om workshopsdagen och eventuella fortsatta åtgärder Följande steg, Anita Varsa Utbildningsstyrelsen, Minna Laatu Utbildningsstyrelsen Respons
15.15–15.45	Avslutningskaffe och evenemangets avslutning

WORKSHOPPARNAS SAMMANFATTNING, CENTRALA DISKUSSIONSÄMNINGEN OCH CENTRALA SYNPUNKTER

ERASMUS+ KA2 PARTNERSKAP FÖR SAMARBETE/ARBETE I SMÅGRUPPER FÖRMIDDAGEN

29.9.2023

VAD LÄRDE VI OSS?

GRUPP 1

Vad lärde vi oss? Vilka av projektets resultat, idéer eller verksamhetssätt lever/levde kvar efter att projektet avslutades? Uppstod dessa resultat, idéer eller verksamhetssätt spontant eller var de en planerad del av projektets genomförande?

- De studerandes medvetenhet om miljöansvar, hållbar utveckling och klimatförändringen ökade, man kan påverka även med små saker
- Situationen vad gäller rent vatten är olika i olika länder
- Barnen deltog aktivt, även små barn lär sig saker om miljöansvar när man pratar om saker på en nivå som är lämplig för åldersnivån
- Läromaterialet om hållbart företagande som producerats inom projektet används fortfarande i olika länder, t.ex. Seinäjoki yrkeshögskola som deltog i projektet har genomfört en kurs utifrån det. Materialet kan utnyttjas på olika utbildningsstadier. Inom projektet genomfördes nationella och internationella tävlingar om hållbart företagande i blandade grupper. Vi hoppas att dessa tävlingar i grupper mellan olika utbildningsstadier lever vidare. Det kom innovativa förslag från tävlingarna.
- Miljötemat behandlades ur olika synvinklar. De elever som deltog i mobilitetsperioderna samarbetade i grupp. Förutom miljöteman lärde man sig interaktionsfärdigheter och språkkunskaper utvecklades. Miljötemana syns starkt i skolan.

Om du skulle lyfta fram en sak du lärt dig under genomförandet av projektet, vad skulle det vara?

- Barnen blev aktiva aktörer och hållbar utveckling blev en del av vardagen på daghemmet.
- Tävlingarna om hållbart företagande mellan olika utbildningsstadier fungerar bra och de studerande lärde sig mycket nytt.
- Även om miljön var temat för projektet lärde vi oss också om andra prioriterade områden inom Erasmus+-programmet (digital transformering, inkludering, aktivt medborgarskap).
- Vi funderade på frågor kring hållbar utveckling i det dagliga livet.

Mötte ni motgångar eller utmaningar i genomförandet av projektet, och om ja, hur klarade ni av dem? Vad skulle du ha gjort annorlunda under genomförandet av projektet? Grunda dina svar på dina egna erfarenheter.

- Det var tidvis utmanande att följa upp budgeten för projektet och rapportera om projektet samt att använda kommissionens system.
- Coronaviruset påverkade genomförandet av projektet. Vi var tvungna att uppdatera projektplanen och ändra på tidtabellen för projektet.
- I olika länder har semesterperioder vid olika tidpunkter, så ibland är det utmanande att hitta gemensam tid
- I gymnasiet orsakade studentskrivningarna och slutproven i andra länder utmaningar med tidtabellen
- Världen vidgas av internationella projekt!

GRUPP 2

Vad lärde vi oss? Vilka av projektets resultat, idéer eller verksamhetssätt lever/levde kvar efter att projektet avslutades? Uppstod dessa resultat, idéer eller verksamhetssätt spontant eller var de en planerad del av projektets genomförande?

- Aktörer från olika sektorer deltog i projektet, t.ex. forskare vid universitet som samlar in information – vidareutveckling i projekten
- I partnerländerna hade projekten även elever med utvecklingsstörning som danslärare – varför förhåller man sig inte likadant i Finland
- Frivillighet och gemenskap lyfts fram bättre på andra håll i Europa
- Den egna organisationens styrkor lyfts fram på ett annat sätt när man jämför med andra organisationer
- I projektet började man skapa ett permanent, kontinuerligt nätverk, inte bara ett projekt som upphör i sinom tid.
- I produktionen av materialet: för vem är materialet avsett: är det för yrkespersoner, beslutsfattare, användare, t.ex. beakta lätlästheter. Vi förstod inte att beakta detta i början
- I projektet skapas "personligheter" för vilka resultat skapas. Man skapar en kontext där resultaten testas – resultaten testas i kontexten och samtidigt görs målgruppen delaktig i testningen
- Tjänstedesignverktyg i bruk!
- En gemensam f2f inledning underlättar det fortsatta arbetet. Redan när projektet planeras funderar man på hur projektets resultat och idéer ska förankras i organisationen. Utvecklingen utgår från ett behov. Varje organisations behov beaktas.
- Alla har rätt till högklassig musikundervisning – projektet har ökat iveren för utveckling och viljan att dela med sig av den egna praxisen
- Utbyte av god praxis: idéer från partners. Utbildning i berättande under projektet – jag ökade samarbetet även under Covid-tiden

Om du skulle lyfta fram en sak du lärt dig under genomförandet av projektet, vad skulle det vara?

- Partnerna har ett inkluderingsteam (styrgrupp) som förutom yrkespersoner även omfattar projektets målgrupp.
- Det är särskilt viktigt att skapa ett permanent kontinuerligt nätverk

Mötte ni motgångar eller utmaningar i genomförandet av projektet, och om ja, hur klarade ni av dem? Vad skulle du ha gjort annorlunda under genomförandet av projektet? Grunda dina svar på dina egna erfarenheter.

- Partnerna har olika behov och resurser. Hur uppfattas behovet av särskilt stöd i olika länder
- Resurser och medföljande personer på resan, t.ex. hur kan man ta med personer som behöver krävande särskilt stöd också när de behöver mer stöd än en lärare kan ge
- Brexit
- Stora kulturella skillnader – vilka är universella lagbundenheter, hur uttrycks de
- Hur sammanfattar man det väsentliga?
- Covid påverkade resandet, meningen var att även elever med särskilt stöd skulle resa. Att skapa hybridutbildning under särskilda omständigheter
- Nya utvecklingsidéer redan under projektet: inkluderande konstundervisning även för invandrare

GRUPP 3

Vad lärde vi oss? Vilka av projektets resultat, idéer eller verksamhetssätt lever/levde kvar efter att projektet avslutades? Uppstod dessa resultat, idéer eller verksamhetssätt spontant eller var de en planerad del av projektets genomförande?

- Det lönar sig för alla att bekanta sig med En-ROADS (climateinteractive.org) klimatsimulatorn. Vi har använt detta som rollspel tillsammans med högstadiel elever.
- Talviseuranta är en nationell databas som används för att följa snötäckets djup i klimatförändringen. Lämpar sig från daghemsåldern till högstadiet/gymnasiet. (Man kan identifiera djurspår i snön eller göra verkliga snöundersökningar om snödjup och snötäthet) Observationerna sparas i den nationella databasen och på så sätt deltar man i riktig undersökning. www.talviseuranta.fi
- Kontakterna med lokala aktörer har upphört
- Bl.a. universitetssamarbetet har medfört nya föreläsningshelheter i biologi (t.ex. hur man lagar mat av celler)
- Besöken med partnerorganisationerna fortsätter
- Samarbetsämnen har behandlats och fördjupats under lektionerna efter samarbetsperioden
- Digitala verktyg har delats med varandra (t.ex. En-roads)
- Effektivitetsgärningarna har förblivit synliga även senare (t.ex. klimatförändringsskyltar)
- Länkar till vardagslivet (t.ex. matproduktionen och rutten till butiken)
- Förslag från de unga till politiker för att utveckla samhällsansvaret (t.ex. övervakning och minskning av matsvinnet)
- Delade idéer och verksamhetsmodeller (t.ex. Earth Hour-evenemang)
- Temadagen om likabehandling med workshoppar har blivit kvar i skolans årsklocka
- En gemensamt genomförd examensdel (Data Centre-expert) fortsätter efter projektet
- Nätverken har stärkts och man har redan börjat planera följande projekt
- Att fira ett Earth Hour-evenemang
- Likabehandlingsworkshoppar ordnas hela tiden
- Examensdelen Data Centre-expert samt ett starkt nätverk och samarbete blev permanenta vid läroanstalten
- Att stärka europeiskheten/internationalismen genom miljöfrågor, dvs. lära sig om klimatförändringens olika effekter i olika länder och regioner och därigenom få en gemensam, bredare förståelse
- Insamling av data i databasen Talviseuranta (bl.a. djupgående snöforskning och snöanalys)
- Simulatorn EN Roads som grafiskt visar hur olika åtgärder, t.ex. kolbeskattning, påverkar klimatförändringen
- Snögubbsdemonstration längs en väg med mycket trafik, bl.a. sloganen "Snow must go on"

Om du skulle lyfta fram en sak du lärt dig under genomförandet av projektet, vad skulle det vara?

- På praktisk nivå simulator EN Roads
- Vi har börjat bedriva betydelsefull miljöfostran
- Samarbetet via webben och verksamhetskulturen fungerar också inom yrkesutbildningen
- Inte bara ytligt miljöansvar (t.ex. i återvinningsärenden, man bygger inte nytt avfall av gammalt avfall), utan betydelsefull och djupgående miljöfostran
- Digital transformering med i utvidgningen av internationaliseringen, eftersom verksamhetsmodellerna har stärkts särskilt i och med pandemin (t.ex. digital mobilitet togs med)
- Bekanta nätverk underlättar verksamheten och medför framtida möjligheter

Mötte ni motgångar eller utmaningar i genomförandet av projektet, och om ja, hur klarade ni av dem? Vad skulle du ha gjort annorlunda under genomförandet av projektet? Grunda dina svar på dina egna erfarenheter.

- Coronan utmanade mobiliteten och samarbetsparterna väntade på beslut av koordinatörerna
- Coronan utmanade också ordnandet av aktiviteter (t.ex. motionsaktiviteter)
- Väderförhållandena utmanade övningar med anknytning till klimat och snö under mobilitetsperioderna som fastställdes på förhand
- Kulturella skillnader (t.ex. tidsuppfattning)
- Pandemin stökade till projekten, men Teams gjorde samarbetet intensivt
- Internationella Teams-möten blev vanligare och medförde nya kontaktkulturer
- Tidsutmaningarna i olika kulturer och annan kulturfostran fick man lära sig genom försök och misstag

GRUPP 4

Vad lärde vi oss? Vilka av projektets resultat, idéer eller verksamhetssätt lever/levde kvar efter att projektet avslutades? Uppstod dessa resultat, idéer eller verksamhetssätt spontant eller var de en planerad del av projektets genomförande?

- Ungdomarna är likadana runt om i Europa och alla är intresserade av miljöfrågor
- Ett bilateralt fortsättningsprojektet med en partner; partnern fick, men inte det finländska gymnasiet > vi fortsätter dock att samarbeta med temat med egen finansiering
- Ämnena har presenterats för hela skolan, hela skolan är medveten
- En engelskakurs i år 7 är en miljökurs, det man lärt sig inom projektet har använts under kursen i fråga
- Utifrån romanen funderade man på om vattenbrist kunde vara möjlig och hur romanens dystopi kunde vara verklighet i framtiden
- Gymnasiet: även olika historiska perspektiv på vattendragens betydelse
- Gymnasiet: vattenmätningar (syrehalt, grumlighet, olika halter osv.) > prover från olika länder på havsvatten, sjöväter, bäckar, kranvatten, snö > vi mätte olika halter och undersökte i vilket land vattnet är bästa > apparaterna som användes för detta används fortfarande på biologielektionerna
- Den utrustning som skaffats för projektet används fortfarande (vattenmätning)

- Gymnasiet: mätning av vattenanvändningen under en vecka (själv samt familjemedlemmar) både i Finland och i andra länder > skillnader i resultaten mellan länderna
- Klimatförändringen: energibesparing, hur snabbt förmultnar saker, vad förvandlas avfall till > materialet lever kvar i daghemmet (det fanns endast lite material för de allra minsta, och material producerades)

Om du skulle lyfta fram en sak du lärt dig under genomförandet av projektet, vad skulle det vara?

- Unga är likadana överallt och intresserade av miljöfrågor
- Arbetsfördelningen ska vara tydlig i varje organisation (fokus!)
- Stereotyperna om olika nationaliteter rasade
- Samarbetet mellan de olika grupperna på daghemmet stärktes, småbarnspedagogiken går i stora drag i samma riktning i olika länder, även om det visserligen förekommer skillnader i skolsystemen
- En entusiastisk grupp genomförde projektet i vardagen och delade tankar och idéer mellan anställda och olika grupper.
- En allmän iakttagelse: samma arbete utförs på samma sätt även om man kommer från väldigt olika bakgrunder och olika skolor (från 3-åringar till gymnasieelever), de planerade helheterna var lätta att genomföra > gemensamma europeiska värderingar
- Det behövs en tight kärngrupp för att dela ansvaret under genomförandet av projektet

Mötte ni motgångar eller utmaningar i genomförandet av projektet, och om ja, hur klarade ni av dem? Vad skulle du ha gjort annorlunda under genomförandet av projektet? Grunda dina svar på dina egna erfarenheter.

- Coronaviruset påverkade mötena, men eleverna fick presentera sina resultat för varandra på distans vid seminarier

Övriga synpunkter

- Det internationella perspektivet: gymnasieelever reste för att träffa varandra, och för en del var det den första utlandsresan
- Den finländska småbarnspedagogiken är mycket friare än i många andra länder, så skillnaderna mellan olika länder lyftes också fram
- Internationalism syns för barnen inom småbarnspedagogiken: kontakter med andra länder genom Teams, så även barnen såg varandra och man delade praxis

GRUPP 5

Vad lärde vi oss? Vilka av projektets resultat, idéer eller verksamhetssätt lever/levde kvar efter att projektet avslutades? Uppstod dessa resultat, idéer eller verksamhetssätt spontant eller var de en planerad del av projektets genomförande?

- De studerandes arbetslivskontakter ökade tack vare det organisationssamarbete som uppstod i och med projektet
- Internationellt samarbete och internationell kompetens. Även de studerande upplever att de har något att ge och de sprider gärna kunskap.

- Datacenter (gröna energikällor), som även högstadiel elever kan bekanta sig med.
- Examensdel som kan genomföras internationellt
- Arbetsgruppen för en hållbar framtid där eleverna i alla skolor i Kangasala har gjorts delaktiga.
- Nätverkande: många samarbetspartner runt om i Europa. Ett omfattande projektsamarbete fördjupar organisationens kompetens.
- Samarbetet har levt kvar, kontakten mellan samarbetsnätverket är intensiv.
- Miljöansvarstema på Earth hour-dagen, till exempel "en dag utan digitala apparater". En planerad del av projektgenomförandet.
- Social hållbarhet: i skolan pågår en årlig temadag: erfarenhetsexperter från olika minoritetsgrupper, verkstadsarbete.
- Spontant född MOOC – tack vare pandemin som hindrade mobiliteten. Avläggs även för tillfället av många studerande från olika ställen. Miljö- och hållbarhetstematik ingår.

Om du skulle lyfta fram en sak du lärt dig under genomförandet av projektet, vad skulle det vara?

- I projekten kan man göra verkligt konkreta saker på grund av den omfattande organisationspoolen
- Det internationella samarbetet inom miljöskyddet ökar hoppet och förståelsen för att vi i Finland inte är ensamma. Förståelsen för att vi är en del av en stor helhet inspirerar allt mer till att agera.
- I många saker ligger Finland redan ett steg före i vad vi kan föra till partnerländerna. Detsamma gäller åt andra hållet. Det är viktigt att komma ihåg att saker och ting framskrider i olika takt i olika länder.
- De studerande vill gå från medvetenhet till konkreta handlingar. Vi måste erbjuda möjligheter till detta. De unga behöver också något som på ett konkret sätt startar verksamheten – "plocka ett skräp om dagen" eller påverka landskapsplanen.
- Ungdomarna är mer medvetna om och intresserade av miljöfrågor än man ens kunde gissa. Medvetenheten och entusiasmen för att göra saker är allmäneuropeiska.
- På mycket olika håll i Europa är miljö- och inkluderingsfrågorna slutligen mycket lika. De studerande har goda chanser att ta sig från ett finländskt universitet till exempel till Italien.
- Effekt: även små gärningar blir stora när många gör dem: i Finland och i övriga Europa.

Mötte ni motgångar eller utmaningar i genomförandet av projektet, och om ja, hur klarade ni av dem? Vad skulle du ha gjort annorlunda under genomförandet av projektet? Grunda dina svar på dina egna erfarenheter.

- Pandemin utmanade, men främjade också: det digitala språnget
- Pandemin försvårade genomförandet av projektet, men den förlängda projekttiden hjälpte. Coronaviruset försvårade också användningen av mobilitetspengar, men finansieringen fick användas för att utveckla en annan verksamhet i skolan. Tack till Utbildningsstyrelsen för sin flexibilitet och sitt stöd.
- Kommunikation med nya partner på grund av kulturella skillnader, till exempel olika hierarkiska nivåer. Skillnaderna i språkkunskaper ökade arbetsmängden.

GRUPP 1

Utvecklingsidéer, främjande av samarbete, fortsatta planer

Vilka tankar väckte den förändring i framtida kompetensbehov som presenterades i Juha Kaskinens anförande?

- Being international is a future skill; a problem with the Erasmus+ programme is that it is actually not international, but very European.
- A question for Tulevaisuuden tutkimuskeskus: What kind of skills are needed for someone who studies or researches the future?
- In the future, communication skills and empathy will be important, resilience. How can we teach students work ethics? They don't want to make any effort: for example, they think some texts are too long.
- Do we need language skills in the future, if the AI can be used at the same time as we communicate with each other?
- Some students prefer paper books, not e-books.
- ChatGPT can also be used in creating emails or even for lesson plans.
- In using the AI, we have to teach students to be critical. The content created by AI can be biased.
- Social skills are also important in the future, these are skills that can be learned in international projects
- AI will be the biggest change of our time, probably both the biggest threat and possibility. Hopefully there will be training for teachers on the topic. Teachers need to be prepared for the use of AI. Students use Google translate in translating tasks, for example. Students will be using AI in their future jobs.

GRUPP 2

Utvecklingsidéer, främjande av samarbete, fortsatta planer

Vilka tankar väckte den förändring i framtida kompetensbehov som presenterades i Juha Kaskinens anförande?

- Vad skulle det fria bildningsarbetet kunna ge i framtiden för att möta framtida kompetensbehov? T.ex. gör vi nu mycket inom hållbar utveckling, men vad medför t.ex. den tekniska utvecklingen?
- Vad medför den tekniska utvecklingen t.ex. i arbetet med personer med utvecklingsstörning? En hotbild är att den tekniska utvecklingen differentierar olika gruppers möjligheter.
- Fenomen: för personer med funktionsnedsättning är transitionen mellan den grundläggande utbildningen och yrkesutbildningen en utmaning: inom den grundläggande utbildningen fungerar stödet och servicen, men när övergången kommer förändras något på ett grundläggande sätt. Ungdomarna lämnas utan stödet de behöver (resultat av THL:s undersökning). Ansvarsfrågorna är inte tydliga i övergångsskedet.
- När man tänker på gemenskapen kan de offentliga tjänsterna inte skapa gemenskapliga tjänster och kollisioner mellan olika grupper, eftersom tjänsterna är starkt sektorbaserade och "siloformade" (t.ex. endast äldre personer eller unga osv.).

- Borde inte den artificiella intelligensen vara t.ex. en möjlighet för personer med funktionsnedsättning att förstå världen – nu är detta långt borta och i händerna på en liten grupp.
- Distansarbete vs. arbete ansikte mot ansikte – är de i balans och hur uppstår balansen?
- Man kan arbeta för framtiden, det hjälper inte att ligga på stället. Man måste hitta nätverk och kanaler.
- Ofta fäster man uppmärksamhet vid negativa saker och lägger inte märke till små signaler i vardagen/i större utsträckning. Man måste lyfta fram den positiva utvecklingen och att något kan göras för de unga.
- Det traditionella hierarkiska tänkandet är i en brytningstid: man förväntar sig inte längre en signal från högre upp, utan man kan börja agera "nerifrån uppåt".
- Samarbetet mellan företag och andra sektorer är säkert viktigt – t.ex. att producera tjänster i samarbete. Här finns praktiska utmaningar, såsom företagens tidsanvändning och prioriteringar.

Vilka förändringsbehov identifierar ni inom er sektor?

- Fenomen: för personer med funktionsnedsättning är transitionen mellan den grundläggande utbildningen och yrkesutbildningen en utmaning: inom den grundläggande utbildningen fungerar stödet och servicen, men när övergången kommer förändras något på ett grundläggande sätt. Ungdomarna lämnas utan stödet de behöver (resultat av THL:s undersökning). Ansvarsfrågorna är inte tydliga i övergångsskedet.
- Vi måste vara medvetna om att vi är betydande "aktörer" som förändringsaktörer – vi följer inte bara med strömmen. Detta är ett viktigt budskap till de unga. Människor och människors självkänsla förstärks.
- Genom det fria bildningsarbetet skulle så många som möjligt kunna delta i utbildningen – de vars röst hörs mindre. Arbetet med att identifiera och erkänna kunskapsbehov är fortfarande aktuellt.
- I Finland grundar sig verksamheten på tillit, jämlikhet och argumentation. Ojämlikheten kan förstöra detta.
- Platser för dialog behövs (mellan olika människogrupper och nivåer) – uppkomsten av ojämlikhet och förlusten av förtroende.

Ett tryggt, enkelt liv vore önskvärt – hur uppnås detta och hur skulle det här livet se ut?

GRUPP 3

Utvecklingsidéer, främjande av samarbete, fortsatta planer

Vilka tankar väckte den förändring i framtida kompetensbehov som presenterades i Juha Kaskinens anförande?

- Digital transformering och artificiell intelligens har utnyttjats i projektet, en grundläggande kompetensnivå måste inkluderas i undervisningen
- De studerandes attitydförändring – man har sagt till de studerande att robotarna får ta ert jobb, attityden borde ändras så att artificiell intelligens osv. kommer till hjälp.
- Artificiell intelligens förändrar också lärarnas arbete, att lära sig nytt ökar i synnerhet belastningen på äldre personer, det är viktigt att stödja andra i förändringsskedet
- Utbildningen borde i ännu högre grad motsvara arbetslivets behov – Hur skulle man få ut mindre utbildningshelheter? Reformen av yrkesutbildningen minskade undervisningsresurserna, så det var en svår ekvation.

- Finansiären styr utbildningen – bollen till UKM att det finns entusiasm för utveckling på fältet, men det behövs resurser
- Kvaliteten borde vara en avgörande faktor i utbildningen, inte studiepoäng och examina
- Man borde bli av med examensfokusen

Vilka förändringsbehov identifierar ni inom er sektor?

- Mer samarbete med arbetslivet --> Hur finansieras och organiseras det?
- Bort från examensstrukturen --> På vilka andra sätt kan man påvisa arbetets art och kompetens?
- Omorganisering av lärararbetet och stärkande av välbefinnandet --> Med vilka resurser vid nedskärningen av utbildningens finansiering?
- Att svara på aktuella behov i arbetslivet och öka antalet korta utbildningar --> Hur säkerställer man att de utexaminerades kunskaper inte är "föråldrade" när de utexamineras, utan förbereder dem på den framtida omvälvningen?
- Att stärka språk- och kulturutbildningen samt internationalisera kvalifikationer, ordna språkutbildning redan i ursprungslandet, integrera yrkes- och språkundervisningen, ökat multiprofessionellt stöd --> Hur stärker och stöder man integrationen och stärker den kunskapsbaserade invandringen?
- Ansvarsfullt och kritiskt utnyttjande av digital och artificiell intelligens --> Hur stärker man en realistisk men hoppfull inställning till framtidens verktyg i olika generationer?
- Integrera konst i undervisningen (t.ex. illustrera föreläsningar eller musicerande mellan traditionella stilar) --> Hur påverkar och identifierar man de "traditionella" färdigheter som behöver utvecklas i en föränderlig värld?
- Fortsättningsprojektet bör gälla undervisningspersonalens välbefinnande – t.ex. sekreteraruppdrag har skjutits på dem och den ökade arbetsbelastningen har lett till att arbetet blivit presterande. Personalens ökade kompetens sker inte i denna situation – har Finland råd med denna försämring av kompetensen och välbefinnandet?
- Man bör lyssna på arbetslivet med känsligt öra och t.ex. hur artificiell intelligens tas/kan tas med i utbildningen – den frigör resurser för annan verksamhet
- Man måste förbereda sig på arbetsrelaterad invandring och integrering av invandrarstuderande i yrkesstudierna och även anpassa utbildningen enligt detta (språkträning)
- Man har strävat efter att inkludera ukrainare i utbildning, bl.a. genom projekt
- Språkutbildning och handledande utbildning behövs före den egentliga yrkesutbildningen
- Verktyg och identifieringsmetoder bör utvecklas för identifiering av invandrarnas kunnande
- Man har börjat använda musik i att hjälpa invandrarbarn lära sig finska
- För invandrarstuderandenas utbildning behövs också sådana resurser som lärarna inte har, t.ex. psykologi, kulturtolkar... För hela integrationsprocessen behövs mer än en skola/läroanstalt --> Seinäjoki modellen/projektet tillsammans med Seinäjoki yrkeshögskola håller på att bygga upp en sådan sektorsövergripande stödmodell för integration
- Man borde koncentrera sig på lärarnas välbefinnande – arbetets karaktär och mängd har ökat, belastningen har ökat
- Snabbare sysselsättningslösningar – examinas betydelse borde minskas

- Finansieringsmodellen borde rätas ut – lärarna borde kunna koncentrera sig på sitt arbete
- Samundervisning och praktiska övningssituationer och simuleringar t.ex. i språkinläringen har varit till nytta för lärresultaten
- Musik eller t.ex. att teckna ett föredrag till en serie som stöd för utbildningen/föredraget inför meningsfullhet i utbildningen. Kreativa lösningar kan leda till ett effektivare resultat
- Nedsänkningen av vuxenutbildningsstödet är oroväckande i fråga om utbildningen för vuxna, karriärbyten och kompletterande utbildning hotar att äventyras

GRUPP 4

Utvecklingsidéer, främjande av samarbete, fortsatta planer

Vilka tankar väckte den förändring i framtida kompetensbehov som presenterades i Juha Kaskinens anförande?

- Digitaliseringen påverkar också kontakten och skapar nya sätt att agera och nätverka
- Projekten och flygning vs. miljön.
- Särskilda situationer skapar nya lösningar: t.ex. digital utveckling under Covid-19, det som är normalt idag var tidigare en utmaning
- Nya yrken uppstår och lärande via olika medier – t.ex. lärande från YouTube
- Miljömedvetenhet inte bara i projekten utan som en del av hela organisationens och skolans kultur redan inom småbarnspedagogiken. Genomskär redan läroplanen, men bör tas med på ett ännu mer konkret sätt.
- Nyttan med projekten är att man kan fördjupa sig mer i temat. Aktivt aktörskap
- I projekten från miljömedvetenhet till lösningar – hur genomskär miljömedvetenheten samhället.
  - Samhällelig effekt redan från unga år
- Oron för omgivningen framhävs – klockan tickar
- Samma saker görs redan på flera fronter

Vilka förändringsbehov identifierar ni inom er sektor?

- Betona goda val – öka inte klimatångesten. Hur påverkar man attityder – polarisering av värderingar. En del av eleverna är mycket medvetna, andra inte, hur får man med alla.
- Konkreta åtgärder i projekten och upplevelser av att agera för klimatet för unga och barn – en positiv signal om att de kan agera för miljön – ser sin egen inverkan – Små åtgärder (för att förebygga klimatångest)

Övriga synpunkter

- Projekten och det europeiska samarbetet ger en bild av ett enat Europa. Bort från den egna bubblan – självklarheterna i den egna kulturen framhävs också. Man skapar äkta kontakter och relationer
- Nätverken och kompetensen ökar i projekten
- Den egna värdegrunden i förhållande till den gemensamma värdegrunden, den grundläggande utbildningens värderingar, möter inte nödvändigtvis vårdnadshavarnas värderingar

GRUPP 5

Utvecklingsidéer, främjande av samarbete, fortsatta planer

Vilka tankar väckte den förändring i framtida kompetensbehov som presenterades i Juha Kaskinens anförande?

- Kreativa metoder fungerar också bra i verksamhet riktad till unga. Enligt responsen från de studerande är Scenario Building-metoden meningsfull. Scenariotänkandet bör stärkas särskilt i läroämnena med anknytning till miljötematik. Aktivitetsbaserade metoder och ett framtidsperspektiv hjälper de ungas klimatångest.
- Inom djurforskningen bedrivs mycket framtidsorienterad forskning, alternativa verkligheter skapas. Miljöångest är ett allmänt identifierat fenomen, och konstens metoder är väsentliga för att stödja detta.
- I Erasmus+-projekten är perspektivet ofta lokalt, individuellt och konkret: vad kan just jag göra.
- Det hade varit nödvändigt att öka kreativiteten och konstens perspektiv
- Även nu görs planering på ett framtidsorienterat sätt, särskilt när man ansöker om projektfinansiering
- Fastställandet av kompetens och perspektivet på arbetsbeskrivningarna var bekant och hade identifierats redan tidigare. Perspektivet på att skapa visioner av arbetsbeskrivningarna utgick väl från datorn vs. människan – till exempel de nya rollerna i skolvärlden. En helt ny roll är till exempel koordinatören för välbefinnande.
- Artificiell intelligens utmanar: vad händer t.ex. med bedömningen... Hur kan vi hantera artificiell intelligens? Hur klarar yrkespersoner inom utbildning och forskning förändringen? Å andra sidan möjligheterna: analys av stora data
- Utvidgningen av de europeiska universiteterna
- Att omvandla utbildningstjänsterna mer till fria/gemensamma resurser och samarbete. Avveckla överlappningar och spara resurser
- En förändring i undervisningskulturen: mångsidigare undervisningsmetoder, studerandegruppen blir heterogenera.

BILAGA 4. Förteckning över informationskällor

KÄLLOR

A compendium of the 2022 European Innovative Teaching Award laureates
[compendio.pdf \(sepie.es\)](#)

Data collection and analysis of Erasmus+ projects. [Focus on education for environmental sustainability: final report](#)

Data collection and analysis of Erasmus+ projects: [Focus on inclusion in education: final report](#)

Erasmus+-programmet Vad erbjuder det (vuxenutbildning)
[Erasmus+, what's in it for me? - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

Erasmus+-programmet Vad erbjuder det? (allmänbildande utbildning)
[Erasmus+, what's in it for me? - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

Erasmus+-programmets och Europeiska solidaritetskårens inkluderings- och mångfaldsstrategi
[implementation-inclusion-diversity_apr21_fi \(2\).pdf](#)

[Den nationella inkluderings- och mångfaldsstrategin för programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren](#)
[Den nationella inkluderings- och mångfaldsstrategin för programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren \(oph.fi\)](#)

Strategi för miljöansvar för Finlands nationella kontor inom programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren
[Strategi för miljöansvar för Finlands nationella kontor inom programmen Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren](#)

Erasmus+-effektverktyg
[Erasmus+-effektverktyg | Utbildningsstyrelsen \(oph.fi\)](#)

Europeiska kommissionens Erasmus+-programhandledning
[Erasmus+ Programme Guide: The essential guide to understanding Erasmus+](#)

Europeiska kommissionens kvalitetsstandarder Erasmus Quality Standards - mobility projects - VET, adults, schools | Erasmus+ (europa.eu)
[Erasmus Quality Standards - mobility projects - VET, adults, schools | Erasmus+ \(europa.eu\)](#)

Europeiska kommissionens projektdatabas [Search | Erasmus+ \(europa.eu\)](#)

[Europeiska kommissionens delegerade förordning \(EU\) 2023/2710, L_202302710SV.000101.fmx.xml \(europa.eu\)](#)

Europaparlamentets och rådets förordning (eu) 2021/817, [L_2021189SV.01000101.xml \(europa.eu\)](#)

[Kreativa Europa: Handbok om god miljöpraxis](#)
Greening of the Creative Europe Programme – Good environmental practices guide for Creative Europe Programme
[Greening of the Creative Europe Programme - Publications Office of the EU \(europa.eu\)](#)

Utbildningsstyrelsens nyhet Samarbete och praktisk inriktning är nycklarna till att lära sig miljö hållbarhet. [Samarbete och praktisk inriktning är nycklarna till att lära sig miljö hållbarhet | Utbildningsstyrelsen \(oph.fi\)](#)

Utbildningsstyrelsen Presentation av Erasmus+-projekten
[Presentation av Erasmus+-projekten | Utbildningsstyrelsen \(oph.fi\)](#)

Utbildningsstyrelsens utredning om regional jämlikhet i internationell verksamhet
[Den regionala jämlikheten när det kommer till internationalisering behöver fortsättningsvis förbättras](#)

Utbildningsstyrelsens handbok Hållbar framtid [Hållbar framtid | Utbildningsstyrelsen \(oph.fi\)](#)

Effekterna av lärarnas Erasmus+-fortbildningsperioder i skolorna (KA1) Internationell utredning 2016 och 2019.
[Effekterna av lärares Erasmus+-fortbildningsperioder i skolorna \(KA1\)](#)

[Sitras 100 smarta vardagsgärningar 100 smarta vardagsgärningar – Sitra](#)

[Unicef Innovation](#), Impact Brief 2023 [WIP Impact Brief 2023 \(unicef.org\)](#)

Effektiv internationell verksamhet

[Effektivitet och utvärdering av effekterna av kommunens internationella verksamhet](#) (på finska)

Effektivitetstänkandets nuläge och de deltagande organisationernas behov. Utbildningsstyrelsen. Rapporter och utredningar 2019:10 (på finska) [31197086_OPH_Vaikuttava_Erasmus_sivut_9_10.pdf](#)

Online

ISBN 978-952-13-6957-5 (pdf)

ISSN 1798-8926